A HAPPY NEW YEAR! ראש השנה נומער לשנה טובה תכתבו!

BIALYSTOKER STIMME

ביאַליסטאָקער שטימע

אָפיציעלער אָרגאַן פון דער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפט אין אַמעריקע

נומער 323 ■ ראש השנה, תשל"ט — ניו יארק, סעפטעמבער, 1978 ■ 58-טער יאָרגאַנג

אינהאַלט:

מיט ביאליסטאקער לאנדסלייט אין לאס אנדזשעלעס ..... איסאק ריבאלאווסקי 1
באגריסונג און ניי יאר וואונטשן ..... הערי פיינבערג 5
מיט א דעלעגאציע פון מדינת ישראל אויף א באזוך אין פוילן ..... צבי קלעמענטינאווסקי (תל-אביב) 6
די „ביאליסטאקער שטימע" — זשורנאל פון גרויס היסטאריש באדייטונג ..... ידידיה ל. האמבורג 8
פייערונג לכבוד הערי פיינבערג ביים אינסטאלירן די נייע אפיסערס אין ביאליסטאקער צענטער 10
זכרונות און איינדרוקן פון א ביאליסטאקער ..... אריה שמיר (ירושלים) 12
ווי אזוי דער ביאליסטאקער צענטער העלפט לאנדסלייט אומעטום ..... בנימין אבעלסקי (סקאקי, אילי.) 13
א פארשטערטער יום-טוב ..... אשר שטשוטשינסקי 14
אידן אין דער געגענט פון ביאליסטאק אין דעם אמאליקן פוילן ..... דר. אנאטאל לעשטשינסקי (וואַרשע) 15
פייער-כתב (ליד) ..... ראזא נעווזאדאווסקא ע"ה 17
איינדרוקספולע פייערונג לכבוד משה קרעמער ..... יעקב וואליקאוו 18
געלונגענער יערלעכער באל ביי די גאניאנדז-טרעסטינער לאנדסלייט ..... סעם גראבארד 19
צוויי לידער ..... אשר שטשוטשינסקי 20
זשובע געסט באזוכן ביאליסטאקער צענטער אין ניו יארק 21
צוויי קדושים פון „יונג ביאליסטאק" ..... וועלוול פאט (נארד בערגן, נ. דזשוירזי) 24
..... 27
אונזער אינסטיטוציע 28
אונזערע פארלוסטן 32-40
ניי-יאר באגריסונגען

English Section

Message from our President, — *Sam Solasz* 1
From the Desk of our Administrator, — *Yehoshua Schachter* 2
Greetings and New Year Wishes
From Our Executive Director, — *Harry Feinberg* 3
Have They Been Cast Aside? — *Rabbi Lowell S. Kronick* 4
Max and Betty Ratner of Cleveland Are Collectors of Israeli Antiquities 5
My Recent Visit to Los Angeles, — *Izaak Rybal* 6
Marilyn Gellis is Producer of Educational Television Program For Children 8
Bialystoker Ladies Auxiliary, — *Rose Finkelstein* 9
Harry Feinberg is Welcomed Back at Closing Meeting and Installation 10
Judge Gustave G. Rosenberg is a Bialystoker 11
The *Bialystoker Stimme* — A Magazine With Historical Significance, — *Jed L. Hamburg* 12
Latest Developments in the Case of Benjamin Lach 15
Letters to our Editors 16
Our Institution 17
Our Home and its Activities for the Residents, — *Mija Rogoff* 18
Happy Events 20
In Memoriam 22
New Year Greetings 24-32

Digitized by Project Zikaron
Touro University-NY Libraries
www.zikaron.touro.lib.org
2023

BIALYSTOKER CENTER, HOME AND INFIRMARY FOR THE AGED

228 East Broadway, New York, N.Y. 10002—Tel. (212) 475-7755

Shanah Tovah! ***A Happy & Prosperous New Year!***

Dear Friends:

We are happy to invite you to the most exciting show in town

at

METROPOLITAN OPERA HOUSE OF LINCOLN CENTER

SUNDAY, SEPTEMBER 24, 1978, 2 P.M.

Honoring the Jewish State on its 30th Anniversary

"MAZEL TOV, ISRAEL!"

Produced and arranged by Ada Einhorn of Encore Artists

STARRING

★ **MARILYN MICHAELS**
Well known singer and impressionist of stage and television

★ **MISHA RAITZIN**
Renowned Metropolitan Opera star and famous Cantor

★ **Freddie Roman**
The wittiest comedian in town and emcee of this program

★ **American Balalaika Company**
Unique and super talented group of singers and dancers

AN ORCHESTRA WILL DELIVER A CONCERT AND ACCOMPANY THE STARS.

LINCOLN CENTER IS ACCESSIBLE BY IRT 7th AVENUE SUBWAY, 66th STREET STATION.
—THERE ARE PARKING FACILITIES IN THE CENTER—

ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל

228 איסט בראָדוועי, ניו־יאָרק, נ. י. — טעל. 7755־475 (212)

אַ כתיבה וחתימה טובה! אַ געבענטשט יאָר!

חשוב׳ע לאַנדסלייט און פריינט!

איר זייט העפליך געלאַדן צו אונזער יום טוב׳דיגן יערליכן טעאַטער־אונטערנעמונג

אין

מעטראָפּאָליטאַן אָפּערא הויז פון לינקאָלן צענטער

זונטאג, דעם 24טן סעפּטעמבער, 1978, 2 אזייגער בייטאג

לכבוד דעם 30טן יוביליאום פון דער אידישער מדינה

״מזל טוב ישראל!״

אניפּגעפירט און אַראַנזשירט פון עידא מ. איינהאָרן

מיט דער באטיילונג פון די פאָלגענדע אַרטיסטן:

★ **מישא רייצין**
וועלט אַנערקענטער מעטראָפּאָליטאַן אָפּערא סטאַר און באַוואוסטער חזן

★ **מערעלין מייקלס**
באַרימטע זינגערין און אימפּרעסיאָניסטין פון ביג אַק טעלעוויזיע

★ **פרעדי ראָומען**
באַגאַבטער קאָמיקער און אַופירער פון דער פראַגראַם

★ **אמעריקן באלאלאיקא קאָמפּאַני**
טאַלאַנטירטע גרופּע פון זינגערס אַק טענצערס

אַן אָרקעסטער וועט געבן אַ קאָנצערט אַק אקאָמפּאַנירן די אַרטיסטן

צום לינקאָלן סענטער קען מען צופאָרן מיטן סאַבוועי ־אי אַר סי־ בראָדוועי דסע עוועניו ליין צו דער 66סטער גאַס. אין סענטער איז דאָ אַ גרויסער פּאַרקינג־גאַראַזש.

Digitized by Project Zikaron
Touro University-NY Libraries
www.zikaron.tourolib.org
2023

ביאַליסטאָקער שטימע

אפיציעלער אָרגאַן פון דער ביאליסטאקער לאנדסמאנשאפט אין אמעריקע

נומער 323 ■ ערב ראש השנה, תשל"ט — ניו־יארק; סעפטעמבער 1978 ■ 58־טער יאָרגאַנג

מיט ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין לאָס אַנדזשעלעס

פון איסאק ריבאלאווסקי

ענעראל־סעקרעטאר פון ביאליסטאקער צענטער, היים פאר עלטערע מענטשען און שפיטאל

ווי יעדעס יאר זומער־צייט, וועלן איך מיט מיין פרוי קלויבן זיך צו פארן אויף וואקאציע, קלויב איך ספעציעל אויס אזעלכע ערטער וואו איך וועל זיך באגעגענען מיט לאנדסלייט. אזוי איז אויך געווען דעם זומער. דאסמאל, האב איך מיט מיין ליבער פרוי, מאלי, באשלאסן צו באזוכן לאס אנדזשעלעס. איך ווייס גוט, פון דער פארגאנגנהייט און פון פארבינדונגען, אז אין לאס אנדזשעלעס האבן מיר גוטע, טרייע לאנדסלייט, וועלכע זיינען אויך אונזערע פערזענ־לעכע פריינט.

דאסמאל, איז די רייזע אונזערע קיין לאס אנדזשעלעס, אויך געווען פון באזונדערס וויכטיקער באדייטונג און אינטערעס. איך האב געוואוסט, אז זייענדיק דארט וועל איך מיט מיין פרוי זיך אויך באגעגענען מיט אונזערע ליבע לאנדסלייט: הירש פיינין מיט זיין פרוי סטעלא, פון ארגענ־טינע; טעווול פרושאנסקי מיט זיין פרוי קיילע, פון אויס־טראליע; שלמה פאט און זיין פרוי גיטא, פון מדינת ישראל און אנדערע.

זייענדיק אין לאס אנדזשעלעס, האב איך מיט מיין פרוי דארט געהאט א צאל געזעלשאפטלעכע און פריוואטע צוזאמענקונפטן, וואס איז פאר אונז געווען א גרויסע דער־פרישונג. מיר האבן פארבראכט אין לאס אנדזשעלעס ארום צוויי וואכן און מיר וועלן דאס לאנג געדענקען. מיר פילן נאך איצט די ווארעמקייט, היימישקייט און ליבשאפט מיט וואס עס האבן אונז דארט די גאנצע צייט באגלייט די צוזאמענקונפטן מיט די ביאליסטאקער לאנדסלייט.

סעם און עדנא ניידארף

ספעציעלן אינטערעס און פיל צייט האבן אין לאס אנדזשעלעס פאר אונז אפגעגעבן די גוטע פריינט און הארציקע לאנדסלייט סעם און עדנא ניידארף, וועמען מיר קענען איך פון פריער. סעם ניידארף, וועלכער איז מיינער א גוטער יוגנט־חבר פון אונזער היים־שטאט ביאליסטאק, איז געקומען קיין אמעריקע אין יאר 1937. צוליבן אויסברוד פון דער צווייטער וועלט־מלחמה איז ער שוין פארבליבן דא. ער איז אריינגעטראטן אלס פריוויליקער אין דער אמעריקאנער ארמיי וואו ער האט געדינט די מלחמה־יארן. נאכדעם האט ער זיך באזעצט אין לאס אנדזשעלעס וואו עס האבן פון פריער געוואוינט זיינע קרובים.

סעם ניידארף האט דארט געהייראט מיט זיין באשער־טער, די ליבע עדנא. זיי האבן אויפגעבויט א זייער פיינעם פאמיליען־לעבן, מיט געראטענע קינדער און א פאר־צווייגטער משפחה. אלע פארנעמען זיי וויכטיקע פאזיציעס.

סעם איז פיל יארן, ביז ער האט זיך צוריקגעצויגן פון זיין באשעפטיקונג, געווען פראמינענט אין ליקער־ביזנעס. איך מיט מיין פרוי האבן פארבראכט, מיט סעם ניידארף און זיין פרוי, ביי א מאלצייט אין א פיינעם רעסטאראן. ביי דעם צוזאמענטרעף זיינען אויך געווען די ליבע געסט פון ארגענ־טינע, אויסטראליע און מדינת ישראל. עס איז אויך געווען די גאנצע משפחה פון די ניידארפ'ס. צווישן די געסט אין דעם רעסטאראן איז אויך געווען פרוי סטעלא פייגינ'ס שוועסטער ריטא קלאשעווסקא, וועלכע וואוינט אין לאס אנדזשעלעס.

ביי דעם צוזאמענטרעף זיינען אויך אנווועזנד געווען מארי און עלאנאר ניידארף, משפחה פון סעם און עדנא ניידארף, וועלכער איז א פראמינענטער ביזנעסמאן. אין מיין שמועס מיט מר. מארי ניידארף האב איך זיך דערוואוסט, אז זיין בר־מצווה, אין יאר 1940, איז געפראווט געווארן אין דעם ביאליסטאקער צענטער, אין ניו יארק. זיינע פאר־שטארבענע טאטע־מאמע, זעליג און ראזי ניידארף ע"ה, זיינען געווען צווישן די ערשטע גרינדערס פון דעם ביאליס־טאקער צענטער. זייערע נעמען זיינען פאראייביקט אויף פאסיקע טאוולס, אין דער שוהל פון אונזער ביאליסטאקער צענטער, היים פאר עלטערע מענטשן און שפיטאל.

ביי דער זייער היימישער באגעגעניש אין דעם רעסטאראן, וואס עס האבן איינגעארדנט סעם און עדנא ניידארף, האבן מיר אלע פארבראכט אויף א גאר ווארעמען אופן. מען האט אויך געשמועסט און זיך דערמאנט וועגן די

ביאליסטאקער לאנדסלייט פון אלע 4 עקן פון דער וועלט טרעפן זיך. עס זיצן פון רעכטס: הירש פיינין, (ארגענטינע), סעם ניידארף (קאלי־פארניע), איסאק ריבאלאווסקי (ניו יארק), טעווול פרושאנסקי (אויסטראליע).

קינדער און יוגנט־יאָרן אין אונזער אמאָליקער היים־שטאָט ביאַליסטאָק, מען האָט אויפגעלעבט פאַרגאַנגענע צייטן און אויך ניט פאַרגעסן צו דערמאָנען דעם שרעקלעכן חורבן ביי היטלערן. מען האָט אויך געדאַרפט וועגן ביאַליסטאָקער אידן איצט אין זייער צעשפרייטקייט אין דער וועלט, וועגן זייער לעבן און אקטיוויטעטן. די טייערע פריינט פייגין, פרוזשאַנסקי און פּאַט, האָבן דערביי איבערגעגעבן אַ לעבעדיקן גרוס פון אונזערע לאַנדסלייט אין אַרגענטינע, אויסטראַליע און מדינת ישראל.

אַ יום טוב ביי די לאַנדסלייט

אויך די געסט פון אויסלאַנד, האָבן געמאַכט פיינע אויפנאַמעס פאַר די לאַנדסלייט פון לאָס אַנדזשעלעס און פון אַנדערע ערטער.

הירש פייגין, מיט זיין פרוי סטעלא, האָבן געמאַכט אַ שיינע אויפנאַמע אין אַ גרויסן, עלעגאַנטן רעסטאָראַן. פריינט פייגין, וועלכער איז אייניער פון די פּראַמינענסטע אידיש־געזעלשאַפטלעכע טוער אין אַרגענטינע, איז אויך אַ באַוואוסטער אינדוסטריעלער. דאָס ווערט אויך אָפּגעשאַצט אין די דאָרטיקע רעגירונגס־קרייזן. הירש פייגין איז אַ בויער אונטערנעמער פון ריזיקע קעסלען.

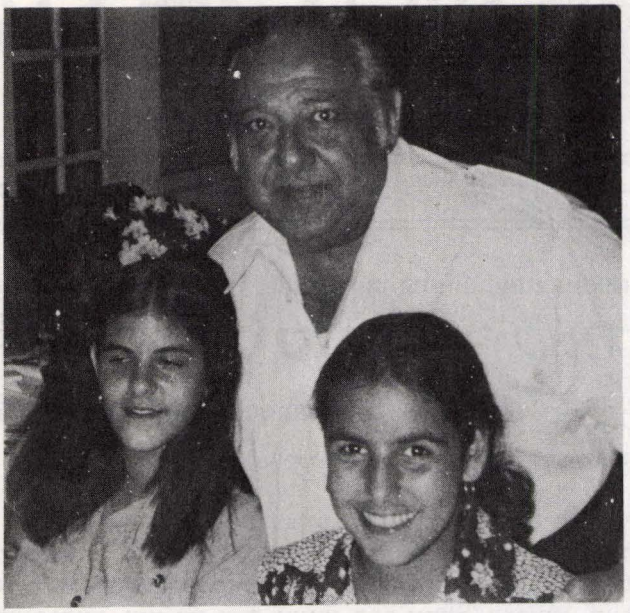
ביי דער אויפנאַמע וואָס הירש און סטעלא פייגין האָבן איינגעאָרדנט, זיינען געווען אַ גרעסערע צאָל געסט. ווי דער שטייגער איז, האָט מען געשמועסט וועגן היימישע ענינים און מען האָט פאַרבראַכט אויף אַ גאָר גוטן אופן. עס איז שטענדיק אַ פאַרגניגן און פרייד צו זיין אין דער געזעל־שאַפט פון אונזערע ליבהאָבערס לאַנדסלייט, הירש און סטעלא פייגין. צום סוף האָבן מיר אַלע זיך געוואונטשן, אַז מען זאָל זיך באַגעגענען וואָס אפטער און טאָקע ביי גוטע און פריילעכע געלעגנהייטן.

עס שטייען פון רעכטס: הירש פייגין, מאכי ריבאַלאָווסקי, סעם נייַדאָרף, שלמה פּאַט (ישראל). עס זיצן פון רעכטס: סטעלא פייגין, עדנא נייַדאָרף, גיטא פּאַט.

די אויפנאַמע וואָס טעוול און קיילע פרוזשאַנסקי /פון אויסטראַליע/ האָבן צוגעגרייט, איז געווען אין אַ פיינעם רעסטאָראַן.

טעוול פרוזשאַנסקי, וועלכער איז אַ גראַטעוועטער פון לייַדן און פיין, שטאַמט פון קרינקי. זיין פרוי, קיילע /פון דערהיים אטלאסאָוויטש/, אויך אַ גראַטעוועטע, איז אַ ביאַליסטאָקערין. נאָך דער מלחמה, האָט דאָס פאָרל אויפגע־בויט אַ שיינעם פאַמיליע־לעבן אין אויסטראַליע. זיי זיינען אייגנטימער פון טעקסטיל־פאַבריקן, זיי זיינען פראַמינענט אין די האַנדלס־קרייזן אין אויסטראַליע און אויך טעטיק אין דאָרטיקן אידישן געזעלשאַפטלעכן לעבן.

סעם נייַדאָרף מיט זיינע 2 אייניקלעך: לאָרא און מארסי סילווערמאַן.

מיר אַלע האָבן זייער גוט פאַרבראַכט ביי דער אויפ־נאַמע, וואָס עס האָבן געמאַכט טעוול און קיילע פרו־זשאַנסקי. ווידעראַמאָל האָט מען אויפגעלעבט די אַמאָליקע אַלטע היים, אונזערע אַלעמענס נאַענטע און אַנדערע אידן, וועלכע זיינען אומגעבראַכט געוואָרן ביי די נאַצישע רוצחים. עס איז אַ באַקאַנטע זאַך אַז ווען מיר, ביאַליסטאָקער לאַנדס־לייט, באַגעגענען זיך ערגעץ פעלט קיינמאָל נישט אויס וועגן וואָס צו שמועסן. ביי דעם צוזאַמענטרעף איז אויך געווען אינטערעסאַנט צו הערן דעם לעבעדיקן גרוס וואָס טעוול און קיילע פרוזשאַנסקי האָבן איבערגעגעבן, וועגן די ביאַליס־טאָקער לאַנדסלייט אין דער ווייטער אויסטראַליע.

אַ ביאַליסטאָקער אַמבאַסאַדאָר

בעת מיין באַגעגעניש מיט פריינט סעם נייַדאָרף האָב איך אים פאָרגעשלאָגן, אין נאָמען פון ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, אַז ער זאָל באַשטימט ווערן אַלס דער גוד־וויל ביאַליסטאָקער אַמבאַסאַדאָר אין וועסט קאָוסט. פריינט נייַדאָרף ווייסט אויסגעצייכנט וועגן אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט וואָס קומען קיין לאָס אַנדזשעלעס און אין יענער געגנט בכלל, ער באַגעגנט זיך מיט אַזעלכע, ער קאָן אַלעמען גוט. סעם נייַדאָרף פאָרט אויך אַרום אין פאַרשידענע לענדער און ער באַגעגנט זיך אומעטום מיט אונדזערע לאַנדסלייט. ער איז דעריבער, דער פאָסיקער און וויכטיקער פערזאָן צו זיין אונדזער חשובער פאַרטרעטער.

איך בין געווען צופרידן צו הערן פון פריינט סעם נייַדאָרף, אַז ער גיט זיין צושטימונג אויף מיין פאַרשלאָג צו אים. מען דאַרף זיך אויף דעם אויך נישט וואונדערן וויל מיר ווייסן גוט, אַז דער ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק מיט אַלע פאַרצוויגטע טעטיקייטן זיינען ליב און טייער פריינט נייַדאָרף. מיר ווייסן אויך, אַז סעם נייַדאָרף איז באַליבט און רעספעקטירט ביי אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט סאַי אין לאָס אַנדזשעלעס סאַי אויך ביי די יעניקע, וועלכע קומען אַהינצו אויף באַזוכן, ווי אויך אין די לענדער וואו פריינד נייַדאָרף פאָרט פון צייט צו צייט אויף באַזוכן. און מיר ווייסן אויך גוט, אַז פריינט נייַדאָרפ׳ס טרייַע פרוי, עדנא, העלפט אים זייער פיל אַרויס, ממש ווי אַ

פערזענלעכע סעקרעטאריז, אין זיינע פיל אַקטיוויטעטן. אויך דאָס ווערט ווי געהעריק אָפּגעשאַצט ביי אַלעמען.

צוזאַמענטרעף מיט סעם און אסתר גאָרניק

דעם ערשטן אָוונט ביי אונדזער אָנקומען אין לאָס אַנדזשעלעס, בין איך מיט מיין פרוי געווען איינגעלאָדן אויף אַ מאָלצייט צו די טייערע פריינט סעם און אסתר גאָרניק, אין זייער הויז. סעם (שמואל) גאָרניק, וועמנס נאָמען איז אַמאָליקן ביאַליסטאָק איז געווען גאָרניצקי, איז מיינער אַ חבר פון די יוגנט־יאָרן. ער האָט דורכגעמאַכט ליידן און פיין ביי די נאַצישׂ, און נאָך דער מלחמה איז ער געקומען קיין אַמעריקע.

מיין חבר סעם גאָרניק וויייס שטענדיק צו דערציילן און צו דערמאָנען דאָס צום גוטן, אַז ווען ער איז נאָך דער מלחמה אָנגעקומען קיין ניו יאָרק, איז ער דאָמאָלט גלייך געקומען אין דעם ביאַליסטאָקער צענטער, אויף 228 איסט בראָדווי אין ניו יאָרק. דאָ האָט מען אים געהאָלפן מיט אַלעם מעגלעכן, אַזוי ווי דאָס איז אויך געווען מיט אָנדערע. באַזונדערס גוטסקייט האָט אין יענער צייט אַרויסגעוויזן צו אים, דערציילט סעם גאָרניק, אונדזער געווען געווען

עס שטייען פון רעכטס: איסאַק ריבאַלאָווסקי, ריטא קלאשעווסקא, סטעלא פייגין, סעם גאָרניק. עס זיצן פון רעכטס: מאלי ריבאַלאָווסקי, הירש פייגין, אסתר גאָרניק.

באַליבטער פירער דוד סאָהן ע״ה. שפעטער האָט גאָרניק זיך באַזעצט אין לאָס אַנדזשעלעס, ער האָט דאָרט חתונה געהאָט און אויפגעבויט אַ פיינע פאַמיליע. ער מיט זיין ליבער פרוי האָבן אַ גראָטענע טאָכטער, געיל, וועלכע האָט שטודירט און גראַדואירט פון קאַלעדזש. פריינט גאָרניק איז אויך געווען אין ליקער־ביזנעס.

מיר האָבן אויף אַ גוטן און היימישן אופן פאַרבראַכט אין הויז פון סעם און אסתר גאָרניק, עס איז ממש געווען אַ שאַד זיך צו צעשיידן. ווידער האָבן מיר אויפגעלעבט די אַמאָליקע יאָרן, די יוגנט און אונדזערע געווען היימען און נאָענטע אין ביאַליסטאָק. ליידער איז אַלץ אָפּגעווישט, פאַרניכטעט געוואָרן פון די נאַצישע רוצחים. מיר האָבן זיך געוואונטשן ווידער צו באַגעגענען ביי גוטע געלעגנהייטן.

סעם און אסתר גאָרניק האָבן אויך שפעטער געמאַכט אַן אויפנאַמע, אין אַ רעסטאָראַן, אין וועלכער עס האָבן זיך באַטייליקט אַרטיקע לאַנדסלייט ווי אויך די געסט. אויך דאָ האָבן מיר זייער גוט פאַרבראַכט.

עס שטייען פון רעכטס: מאלי ריבאַלאָווסקי, הענרי סארנא, משה לאסקי, סידני פּאָלאַק, סעם גאָרניק, הירש פייגין, אנשל קאַפּלאַן, סידני זעלטנער. עס זיצן פון רעכטס: דינה סארנא, פענא לאַסקי, מרס. פּאָלאַק, סטעלא פייגין, טילי זעלטנער.

מיט ניי־געקומענע לאַנדסלייט

אַ גרופּע ניי־געקומענע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין לאָס אַנדזשעלעס, וועלכע זיינען מיטגלידער פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, האָבן אויך איינגעאָרדנט אַן אויפנאַמע פאַר די געסט, ביי אַ מאָלצייט, אין דעם „בוקאַרעסט״־רעסטאָראַן אין לאָס אַנדזשעלעס. עס איז געווען שבת אָוונט און עס איז געווען פאַרזאַמלט אַ פיינער עולם.

אויסער איך מיט מיין פרוי, זיינען ביי דער היימישער אויפנאַמע אויך אָנוועזנד געווען אָנדערע געסט, די פריינט הירש פייגין מיט זיין פרוי סטעלא, סעם און אסתר גאָרניק און אָנדערע געסט פון לאָס אַנדזשעלעס. עס זיינען אויך אָנוועזנד געווען סידני פּאָלאַק מיט זיין פרוי, פון מיאַמי, וועלכע זיינען גראָד דעם זעלבן טאָג צוריקגעקומען פון אויסטראַליע, אויפן וועג אַהיים קיין מיאַמי ביטש. מיר אַלע האָבן זייער גוט פאַרבראַכט ביי דעם היימישן מאָלצייט, וואָס איז געווען באַגלייט מיט אַן אינטערעסאַנטן שמועס און אויסטויש פון מיינונגען.

נאָכ׳ן מאָלצייט זיינען מיר אַלע אָוועקגעפאָרן אין הויז פון סעם און אסתר גאָרניק, וועלכע האָבן אונדז פאַרבעטן אויף קאָוועע, קעיק און פרוכטן. מיר האָבן ביי די גאַסט־פריינטלעכע סעם און אסתר גאָרניק פאַרבראַכט אויף אַ גוטן אופן ביז שפּעט ביינאַכט.

אַלעקס און מירא בעקער

גרויס פאַרגעניגן האָט אונז פאַרשאַפט, מיר מיט מיין פרוי, די באַגעגעניש מיט די ליבע פריינט אַלעקס בעקער (אין אַמאָליקן ביאַליסטאָק איז זיין נאָמען געווען בעקריצקי) און זיין פרוי מירא. בעקער איז געקומען קיין אַמעריקע נאָך פאַר דער מלחמה, ער האָט זיך באַצייטנס אַרויסגעריסן פון די ליידן און פיין ביי היטלער׳ן, וואָס איז שפּעטער געקומען אויף יענער זייט ים. אויך ער האָט אין צייט פון דער מלחמה געדינט דאָ אין דער אַמעריקאַנער אַרמיי, און ער איז מיט דער אַרמיי געווען אין אייראָפּע. זייענדיק באַלד נאָך דער מלחמה אין פּאַריז, האָט אַלעקס בעקער זיך דאָרט באַגעגנט מיט זיין באַשערטע, זיין ליבע פרוי מירא (פון דערהיים קוואסאָוויצער), וועלכע שטאָמט אויך פון ביאַליסטאָק.

די ליבהאַרציקע מירא בעקער האָט דורכגעמאַכט ליידן און פיין אין דער טראָגישער היטלער־צייט, זי איז געווען אין

דעם מוראַ׳דיקן טויט־לאַגער אוישוויץ און אין אַנדערע ענלעכע ערטער. דאָס פאַרל האָט דאָן אין פאַריז געהייראָט און בעקער האָט זיין ליבער פרוי אַריבערגעבראַכט קיין אַמעריקע. זיי האָבן זיך איינגעאַרדנט אין לאָס אַנדזשעלעס וואו זיי האָבן אויפגעבויט א פיינעם צופריד־ענעם לעבן מיט זייער משפּחה. אַלעקס און מירא בעקער זיינען אייגנטימער פון א גרויסן געשעפט פון קאַרפּעטס און אַנדערע זאַכן. מיר האָבן אויך באַגעגנט די ביאַליסטאָקער לאַנדספּרוי פון ניו יאָרק, מרס. פרידא יעלין־פייגענזאָן, וועלכע איז געווען צו גאַסט ביי די בעקערס.

דר. יעקב סאַקאַל

זייענדיק איצט אין לאָס אַנדזשעלעס האָב איך זיך אויך באַגעגנט, ביי א פרישטיק, מיט דעם פּראַמינענטן ביאַליס־טאָקער לאַנדסמאַן דר. יעקב סאַקאַל. דר. סאַקאַל, וועלכער איז איצט איינער פון די אַנגעזעענסטע דאָקטוירים אין לאָס אַנדזשעלעס, איז געווען דאָקטאָר אין דעם אַמאַליקן אידישן שפּיטאָל (אויף וואַרשאַווסקע־גאַס) אין ביאַליסטאָק. דר. סאַקאַל, וועלכער איז א באַוואוסטער מעדיצינער, איז אויך אַן אַנגעזעענער פראָפעסאָר־לעקטאָר אין קאַלעדזשעס. ער איז

דר. יעקב סאָקאָל און איסאַק ריבאַלאָווסקי

אויך א פּראַמינענטער העברעאיסט, און צוזאַמען מיט זיין ליבער פרוי, שושנה, זיינען זיי ביידע טרייַע ציוניסטן. ביידע זיינען זייער באַליבט ביי אַלעמען אין לאָס אַנדזשעלעס. דר. סאַקאַל פאָרט איצט אויף א באַזוך קיין אויסטראַליע, וואו ער וועט אויך דאָרט האַלטן וויכטיקע פאָרטראָגן אין די אַרטיקע קאַלעדזשעס.

מיר האָבן געהאַט א לענגערן שמועס און אַרומגערעדט פאַרשידענע ענינים וואָס איז פאַרבונדן מיט ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, ביאַליסטאָקער אַקטיוויטעטן און אויך דער אידישער המשך פון אונזער אַלעמענס אַמאַליקער באַליבטער היים שטאָט. מיר בייַדע האָבן אויך אַרומגערעדט וועגן דעם מאַנומענטאַלן „ספר ביאַליסטאָק" וואָס ווערט איצט געגרייט אין מדינת ישראל, וואָס דר. יעקב סאַקאַל וווייזט אויך אַרויס א גרויסן אינטערעס.

באַגלייט מיט וואַרעמקייט

אַוועקפאָרנדיק פון אונזער איצטיקן באַזוך אין לאָס אַנדזשעלעס, האָב איך מיט מיין פרוי מיט זיך מיטגענומען די וואַרעמסטע איינדרוקן און געפילן פון די אַלע אויפנאַמעס און באַגעגנישן וואָס מיר האָבן דאָרט געהאַט מיט אונזערע טייערע לאַנדסלייט, סאַי די אַרטיקע סאַי אויך די שוין דער־מאַנטע געסט פון פאַרשידענע לענדער. איך מיט מיין פרוי האָבן פון אונזער זומער־באַזוך אין לאָס אַנדזשעלעס זיך וויידערמאָל איבערצייגט און געלערנט, אַז די פאַרבינדונג און אינטערעס צווישן ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אומעטום, איז ווי אַן אומצעריסבאַרע קייט.

איך בין אויך געווען צופריידן צו זען און הערן, און דאָס האָט מיך אַנגעפילט מיט שטאָלץ, ווי אַזוי אונזערע ביאַליס־טאָקער לאַנדסלייט און אויך אַנדערע פריינט, ווייזן כסדר אַרויס גרויס אינטערעס און הילפס־גרייטקייט פאַר דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל אין ניו יאָרק, וואָס איז איצט איינע פון די שענסטע אידישע פאָלקס־אינסטיטוציעס אין אַמעריקע. איך בין אויך געווען צופריידן צו הערן וואַרעמע ווערטער פון לויב און אַפּשאַצונג פון אונזער „ביאַליסטאָקער שטימע", וואָס איז די איינציקע סטאַבילע לאַנדסמאַנשאַפטן־אויסגאַבע אין אַמעריקע.

מיט צופרידנקייט און דאַנקבאַרקייט, אין נאָמען פון אונזער גאַנצן ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, האָב איך אַנגענומען די פיינע ביישטייערונגען, וואָס די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין לאָס אַנדזשעלעס און די געסט פון פאַר־שידענע לענדער, האָבן מיר איבערגעגעבן ביים געזעגענען זיך. איך, מיט מיין ליבער פרוי מאַלי, זיינען נאָך אַלץ אונטער'ן איינדרוק פון אונזער באַזוך אין לאָס אַנדזשעלעס. אַזא וואַרעמקייט, ליבשאַפט און היימישקייט מיט וואָס מיר זיינען געווען אַרומגערינגלט און באַגלייט פון אונזערע לאַנדסלייט, אַזא וואַרעמקייט פאַרגעסט זיך ניט אַזוי גיך.

לאָמיר אַלע און אומעטום האָבן א געזונטן, צופרידענעם און גלייקלעכן יאָר, זאָל זיין שלום פאַר מדינת ישראל, פאַר'ן גאַנצן אידישן פאָלק און פאַר דער וועלט!

שטיינער

פון חנה שטיינמאַן

פון רעדאַקציע: דאָס ליד איז געשריבן אונטערן איינדרוק ביים לייענען אין דער לעצטער „ביאַליסטאָקער שטימע" די באַשרייי־בונג פון איסאַק ריבאַלאָווסקי, וועגן זיין באַזוך אויפן אידישן בית עולם אין ביאַליסטאָק.

גרויע שטיינער, שטומע שטיינער —
מצבות אויף פאַרטריקענטע אידישע ביינער.
ס׳האָט דער גוי האָרץ און אָהן געוויסן,
מיט רשעות אַייך אַרויסגעריסן!

גרויע שטיינער — אידישע מצבות,
פאַרוואָגלטע יתומים און יתומות:
ס׳טרעטן אייך די פיס פון גויים,
באַשפּייען אייך די מיילער פון רשעים.

א טאָג וועט קומען, איר וועט זיגן.
איר׳ט אויפשטיין פון טראָטאָר און שטיגן,
און שפּאַלטן מוחות לינקס און רעכטס,
באַצאָלענדיג דעם שונא פאַר זיין שלעכטס.

געזעהן אַזוינס, איך גלויב, האָט קיינער —
מלחמה געגען גויים האָלטן שטיינער.
עס ליגט דער גוי אַן פיס, אַן הענט,
צופאַלן איז זיין הויז און זיינע וועגן.

אַ באַגריסונג און נייַ־יאָר וואונטשן

פון הערי פיינבערג
עקזעקוטיוו דירעקטאָר פון ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשן און שפיטאָל

עס איז איצט כמעט אַ יאָר זינט איך האָב געהאַט דעם כבוד איבערצונעמען דעם אמט אַלס עקזעקוטיוו־דירעקטאָר פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפיטאָל פאַר עלטערע מענטשן. דאָס יאָר איז געווען אַביסל מיט ענדערונגען אין אונדזער גרויסער אינסטיטוציע, ענדערונגען פון אַזאַ סאָרט וואָס האָט געדאַרפט פאַרקומען נאָך פריער, אָבער עס איז צו דעם נישט געקומען. עס איז פאַר מיר אַ פאַר־געניגן צו באַריכטן, אַז די דאָזיקע ענדערונגען, כאָטש עס איז געווען אומגעריכט און אויף אַ גיכן אופן, ברענגט פאַר־בעסערונג און שטאַרקט אונדזער אַרבעט. אַנהויבנדיק מיט דער הויפט אָנפירערשאַפט וואָס האָבן דעם אויפזיכט איבער דער אינסטיטוציע, ביז צו אונדזערע אָפיסערס און סטאַף, איז די אַלגעמיינע אָנפירונג פון אונדזער היים פאַר עלטערע מענטשן איצט מער אָנזעבאַר און ווירקזאָם. אונדזער אָפיס איז מער באַוועגלעך אויך אַ דאָנק דעם וואָס אונדזערע מענטשן לערנען מער עפעקטיוו די וועגן, ווי אַזוי אויף אַן עפעקטיוון אופן צו פירן די ענינים פון דער אינסטיטוציע.

מיר האָבן איינגעפירט נייַע מעטאָדן און פירונגען וואָס וועט אונדז געבן מער באַוועגלעכקייט, ווי אויך אַ לייכטערן צופלוס פון מזומן. מיר וועלן אַ דאָנק דעם אויך קאָנען אויף אַ בעסערן אופן באַנוצן אונדזערע פאָנדן לטובת די איינ־וואוינער פון דער אינסטיטוציע, וואָס איז אין די שענסטע טראַדיציעס פון אונדז, ביאַליסטאָקער. מיר זוכן שטענדיק און מיר געפינען אויך נייַע וועגן און מיטלען ווי אַזוי צו העלפן די יעניקע וואָס נויטיקן זיך אין הילף, צי דאָס איז אין אונדזער גרויסן צענטער און היים און שפיטאָל פאַר עלטערע מענטשן, אָדער אומעטום אין דער וועלט.

וואָס שייך מיר, פיל איך אַ גרויסן פאַרגעניגן און כבוד צוזאַמען אָנפירן אונדזער גרויסע אינסטיטוציע. מיטן אויסדרוק „אָנפירן", אַלס עקזעקוטיוו־דירעקטאָר, האָב איך פאַרלאַנגט צו זיין מיטבאַטייליקט אין דער אָנפירערשאַפט און פאַראַנטוואָרטלעכקייט, מיט מיינע קאָלעגן. אונדזער וועג פון אָננעמען באַשלוסן און דאָס דורכפירן, איז געלענקט געוואָרן אַוועק פון דעם יחיד צו אַ קאָמיטעט. דאָס איז געטאָן געוואָרן צוליב צוויי סיבות: עס איז אונדזער איבערציגונג, אַז גרעסערע קלוגשאַפט קען מען געפינען ביי אַ גרופּע און, אַז געהעריקע אויטאָריטעט איז בעסער אַזוי, און נישט אויב אַזעלכעס איז קאָנצענטרירט בלויז אין איין פערזאָן.

אונדזערע אַדמיניסטראַטיווע אָפיסערס זיצן איצט צו־זאַמען, מיט אַ גוטן ווילן צו דיסקוטירן פאַרשידענע פראַבלעמען אין פאַרבינדונג מיט אונדזער היים, ווי אויך צו גרייכן באַשלוסן וואָס האָבן פאַר אַ ציל צו דינען די בעסטע אינטערעסן פון דער אינסטיטוציע. דאָס איז אויך אָפהענגיק אין דעם, ווי די עלטערע איינוואוינער דאָ אין דער היים זאָלן אַמבעסטן געניסן פון די באַשלוסן און מיטלען וואָס מיר נעמען אָן.

אונזער אַרבעט איז אינטערעסאַנט: די טעגלעכע פראַב־לעמען וואָס וואָקסן אַרויס אין פאַרבינדונג מיט די אַקטיווי־טעטן, פאַדערן געהעריקע און פאַזיטיווע לייזונג. נאָך אַלע־מען איז דאָך אונזער וואונטש און ציל אַמבעסטן צו דינען אונזערע עלטערע איינוואוינער, מיט געהעריקער פאַראַנט־וואָרטלעכקייט.

איך האָב יעדע דערוואַרטונג, אַז מיט דער ענדערונג אין דער אַדמיניסטראַציע, מיט די מאַדערנע מעטאָדן וואָס מיר באַנוצן איצט ביים אָנפירן די אינסטיטוציע, און מיט דעם קאָלעקטיוון און דעמאָקראַטישן וועג אַרומגערינגלט מיט פאַראַנטוואָרטלעכקייט, וועט דער ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשן און שפיטאָל מאַכן פראַגרעס צו פיל העכערע שאַפלעך און דערגרייכונגען. דאָס וועט גוויס אויך נאָך מער פאַרשטאַרקן דעם גרויסן אָנזען און פרעסטיזש פון דער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפט.

* * *

איך בין געווען זייער צופרידן פון געבן עטלעכע קאָנ־צערטן מיט געזאַנג פאַר די איינוואוינער אין דער היים. אָבער סעפציעל מיט פרייד, איז פאַר מיר געווען מיין קאָנ־צערט פון דעם 27טן יולי האַי־יאָר. פאַר מיר איז געווען אַ פרייד צו קוקן אויף די פנימ׳ער פון די ליבלעכע עלטערע מענטשן, געוויסע אין ווהיל־טשעירס, און זיי זען אָפלאָדירן. געוויסע פון זיי האָבן אפילו מיטגעזונגען ווען זיי האָבן געהערט אָלטע, אָבער אַזוי נאָענטע און היימישע לידער. איך וועל דעם דאָזיקן טאָג געדענקן אַ לאַנגע צייט. באַזונדערס אויך דערפאַר, ווייל איך האָב געהאַט די פרייד און פאַרגע־ניגן פון דעם וואָס מיין ליבע טאָכטער, דזשאַי ראָטמאן, האָט מיך באַגלייט אויף דער פּיאַנאָ. וואָס פאַר אַ גרעסערער פאַרגעניגן קען זיין ווי האָבן דעם דאָפעלטן נחת, צו מאַכן עלטערע קראַנקע מענטשן גליקלעך מיט מיין געזאַנג, און דערבייַ אויך זען ווי מיין טאָכטער באַגלייט מיך מיט איר טאַלאַנט אויף דער פּיאַנאָ?

מיר האָפן און בעטן, אַז דאָס נייַע יאָר זאָל אונז ברענגען גוטן געזונט, דערפאַלג און גוטסקייט, מיר זאָלן זיין ווי געהעריק אימשטאַנד צו אַרבעטן פאַר אונזער צענטער און היים און שפיטאָל פאַר די עלטערע מענטשן. לאָמיר אַלע צו־זאַמען, אין דעם נייַעם יאָר, אַריינברענגען פרייד און ליכט אין לעבן פון די עלטערע. זאָל יעדע זאַך וואָס מיר טוען פאַר דער אינסטיטוציע און פאַר די איינוואוינער, זיין באַ־גלייט מיט אינספיראַציע פון טיפסטן גלויבן אוןווילן צו העלפן אַנדערע. אונזערע צילן און מעשים זאָלן זיין ערלעכע און ריינע, נוצלעכע און באַגלייט מיט דערפאָלג, פאַר די יעניקע וועמען מיר דינען. לאָמיר אַלע צוזאַמען זיך וויידמען צו די דאָזיקע נאָבעלע און הויכע אויפגאַבן וואָס מיר האָבן אויסגעקליבן.

דערלויבט מיר ביי דער געלעגנהייט צו ווינטשן אַלע איינ־וואוינער אין דער ביאַליסטאָקער היים, אַלס אָפיסערס און דער גאַנצער מיטגלידערשאַפט, דעם גאַנצן סטאַף און וואָס אַרבעטן פאַר דער דאָזיקער וואונדערלעכע היים און שפיטאָל פאַר עלטערע איינוואוינער, צוזאַמען מיט זייערע פאַמיליעס און אַלע נאָענטע — אַ יאָר פון גוטן געזונט און מעשים טובים. לאָמיר אַלע זיין געבענשט מיט דער באַלוינונג וואָס קומט פון געבן זיך זעלבסט, ווייל קיין שום אַנדערע באַלוינונג קען נישט זיין גרעסער און מער דויערהאַפטיק.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

• שליחט זיך אָן אַלם מיטגלידער אין ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשען און שפיטאָל!

מיט אַ דעלעגאַציע פון מדינת ישראל אויף אַ באַזוך אין פוילן

פון צבי קלעמענטינאָווסקי (תל אביב)

איך בין געווען אין אַפּריל היינטיקס יאָר אויף מיין באַזוך אין פוילן. אַלס מיטגליד פון דער דעלעגאַציע פון מדינת ישראל צו דער דערעפענונג פון דעם אידישן פאַוויליאָן אין אוישוויץ. אונזער דעלעגאַציע איז באַשטאַנען פון 30 פערזאָן. צווישן די פירער זיינען געווען: דר. נחום גאַלדמאַן, אינזשיניער אנשל רײַס, סטעפאַן גראַייעק און מיין ווייניקייט. צו דעם דאַרף מען נאָך צוגעבן פּראָפעסאָר וואַרשאָווסקי, פון פאַריז. און דר. נחמן פון דייטשלאַנד. די אידישע קולטור־געזעלשאַפט האָט איינגעאַרדענט פאַר אונז צוויי פאַר־שטעלונגען אין אידישן טעאַטער, און אַ ספּעציעלע אויפ־נאַמע. מ׳האָט אונז דערציילט, אַז אין פוילן זיינען געבליבן ביי 10 טויזענט אידן, אין וואַרשע, ביי 2 טויזענט. די יוגענט איז ווייט פון אידישקייט. אין אידישן טעאַטער קומען אַ סך ניט־אידן און הערן זיך צו צו דער פאַרשטעלונג מיט אַן אַפּאַראַט אויף די אויערן, וואו זיי הערן אַ פּוילישן איבער־זעצונג, וואָס די אַקטיאָרן זאָגן. צווישן די שוישפילער זיינען דאָ ניט־אידן, ווייל מ׳קען ניט געפינען צווישן אידן גענוג שוישפילער. מען לערנט די גויים ריידן אידיש, און מ׳גרייט זיי צו צו דער פאַרשטעלונג.

ס׳איז ביים טעאַטער דאָ אַ סטודיע פון יונגע קאַנדיאַטן פאַרן טעאַטער. אין דער סטודיע לערנען אויך ניט־אידן, ווייל מ׳קען ניט געפינען צווישן דער אידישער יוגענט גענוג קאַנדידאַטן פאַר דער סטודיע. ביי דער פייערונג, אַלס פאַר־שטייער פון דער וועלט־פעדעראַציע פון פוילישע אידן, האָב איך זיי געזאָגט: „איך באַוואונדער אייער אַרבעט. דער אידישער טעאַטער איז אויף אַ הויכן ניוואָ, אייער וועכענט־ליכע צייטונג די „פאַלקס־שטימע" איז אַ פיינע צייטונג געשריבן צווי דריטל אין אידיש און איין דריטל אין פּויליש. אָבער איך פרעג אייך, וואָס איז דער צווק פון אייער אַרבעט, פאַר וועמען אַרבעט איר, און צו וואָס שטרעבט איר?

אייער דור ווערט עלטער, די אידישע יוגענט קומט ניט צו אייערע פאַרשטעלונגען, און איך וויס ניט צי זיי לייענען אייער צייטונג. אין אייער סטודיע, זאָגט איר, אַז איר האָט אַ ספּעציעלן לערער, וואָס לערנט אויך די אידישע אַנטייל־נעמער צו ריידן און לייענען אידיש. און פאַר דעם האָט איר ניט גענוג קאַנדידאַטן, און איר נעמט אַריין ניט־אידן אין דער סטודיע. צי האָט איר טאַקע באַשלאָסן, אַז איר ווילט אונטערגיין, און מיט אייער דור וועט זיך אַלץ ענדיקן. אמת איר זייט געבליבן, ווייניקע, אָבער צי דאַרפט איר ניט אַנ־הויבן אַן אַקציע צו ראַטעווען דעם קערנדל, וואָס איז געבליבן אין פוילן, מ׳דאַרף פרובירן, זיך ניט אונטערגעבן. מיר הערן דאָך וועגן אידישע שבטים אין די בערג אין אַפריקע, וועלכע גיבן זיך ניט אונטער, און גיבן־אויבער די אידישע טראַדיציע פון דור צו דור, און מ׳געפינט זיי נאָך היינט אַלס אידן, וואָס האָבן די אידישע תורה".

איך האָב ווייטער געזאָגט: איך געפין ניט אין אייער צייטונג אַ וואַרט וועגן דעם, אַז מיר האָבן אַ פאַטערלאַנד, וואו די אידישע יוגענט קען זיך אויסלעבן אַלס אַ פרייע נאַציאָנאַלע יוגענט. וועו איר וואָלט דאָס דערציילט דער אידישער יוגענט, וואָלט איר אפשר אויפגעוועקט אין זיי אַ פונק פון איבערגעבנקייט צו אידישקייט און אידישע טראַדיציע. די פאַרשטייער פון דער אידישער קולטור־געזעל־שאַפט אין וואַרשע האָבן געענטפערט, אַז וואָס זיי טוען איז אַ וויכטיקע אַרבעט, און דער עיקר, זיי זיינען קודם־כל פוילישע בירגער.

איך האָב באַזוכט דעם אידישן היסטאָרישן אינסטיטוט. דאָרט איז צונויפגעזאַמלט אַ ים פון היסטאָרישע און קולטו־רעלע אוצרות. איך האָב זיך דאָרט אונטערהאַלטן מיט אַ אידישן וויסנשאַפטלער. אויף מיינע פראַגעס האָט ער מיר דערקלערט, אַז קיין סך וויסנשאַפטלער אַרבעטן איצט ניט אויף די דאָקומענטן און היסטאָרישע אוצרות, וועלכע זיינען צונויפגעזאַמלט אין דעם אינסטיטוט. עס קומט אַמאָל אַ סטודענט, וועלכער גרייט־צו אַן אַרבעט פאַר זיין פרא־פעסאָר, און גיט אַ קוק אין די דאָקומענטן. דער אידישער

צבי קלעמענטינאָווסקי און מרים בורשטיין אין ביאַליסטאָק בייַם שטאָט זייגער.

וויסנשאַפטלער האָט מיר דערציילט, אַז עס איז דאָ אַ קאַנטראָל, איבער וואָס זיי שרייבן, און אויב מ׳וויל אונטער־שרייבן אידישע ספּעציעלע פאַרדינסטן, פאַרפּנטליכט מען דאָס ניט.

איך האָב שבת אין דער פרי צוזאַמען מיט נאָך מיט־גלידער פון אונזער דעלעגאַציע, באַזוכט די איינציקע אידישע שול (בית כנסת), וואָס איז געבליבן אין וואַרשע. מיר האָבן געמאַלדן פריער, אַז מיר וועלן קומען שבת צום דאָוונען. דאָס איז די נאַששיק־שול. אין דער שול, שבת פרי, האָבן מיר געפונען 12 אַלטע, צובראַכענע אידן, דאָס איז אַלץ. איך האָב אַנגעהויבן אַרומגיין אין די זייטיקע צימערן

פון דער שול. אין אַ פינצטערן צימער האָב איך געפונען אַלטע ביכער פון זיבעצנטן און אַכצענטן יאָרהונדערט, ביכער פון גרויסן היסטאָרישן ווערט, דאָרט זיינען אויך דאָ וויכטיקע דאָקומענטן, וואָס קענען העלפן אין באַאַרבעטן די געשיכטע פון די פוילישע אידן. אָבער ווער און ווי אַזוי וועט מען דאָס טאָן, דאָס אַלץ איז דאָך אַפּגעריסן פון דער גרויסער אידישער וועלט.

די פירערשאפט פון אונזער דעלעגאַציע, איז אויפגענומען געוואָרן ביים מלוכה־פרעזידענט פון פוילן. הענריק יאָבלאָנסקי. דער פרעזידענט, אַ באַקאַנטער היסטאָריקער, האָט אונז אויפגענומען זייער פריינדליך. ער איז געווען פריער דער פאָרזיצער פון דער וויסנשאפטליכער אַקאַדעמיע אין פוילן.

זייענדיק אין פוילן האָב איך געזען אין וואַרשע, און אויך אין אַנדערע שטעט פון לאַנד, אַלץ אויפגעבויט און פונאַנדערגעבויט מיט אַ ברייטן פאַרנעם. עס איז אַ גאָר נייע פוילן, נישט צו דערקענען וואָס עס איז געווען פריער. דאָס זעלבע האָב איך אויך געזען אין ביאַליסטאָק. דאָרט בין איך אריינגעפאָרן אויף אַ באַזוך צוזאַמען מיט מרים בורשטיין, די אלמנה פון פסח בורשטיין.

ביאַליסטאָק קאָן מען נישט דערקענען, אַלץ איז אַפּגעבויט פון דאָסניי. 3 גאָסן טראָגן נאָך דעם אַלטן נאָמען: ליפּאָווא, סענקיעוויטשאַ און וואַרשאָווסקאַ. די גאָסן פון אידישן געטאָ עקזיסטירן נישט מער, זיי טראָגן אַנדערע נעמען. די סוראָזער גאָס עקזיסטירט ניט מער. מאַזאָוויעצקאַ גאָס האָבן מיר געפונען, קיין אידן האָבן מיר ניט געפונען. עס איז געווען אַ זונטיק, האָבן מיר נישט געהאַט וועמען צו פרעגן, אַלץ איז געווען פאַרשלאָסן. די קאַטוילישע קירכע שטייט אין איר פלאַץ, אויך די רוסישע צערקווע, און שווענטאגאַ ראַרא. אָבער קיין סימן פון אַ אידישער שול האָבן מיר ניט געפונען, אויך ניט דאָס הויז וואו די אידישע קהילה איז געווען, און אויך נישט דעם הקדש.

גייענדיק אויף מאַזאָוויעצקאַ, האָב איך געזען אַ שמאָלע געסל און אַ שילד „זשעלאַזנא" — אייזן גאָס. איך גיי אַריין דאָרט, און דאָס הייזל וואו מיינע עלטערן האָבן געוואוינט, שטייט נאָך, פאַרלאָזן, דער באַלקאָן אַראָפּגעפאַלן, אָבער דאָס הויז שטייט. האָב איך געוואָלט אַריינגיין אין דער וואוינונג, האָט מען מיר ניט אַריינגעלאָזן. איך האָב געקלאָפט, ענטפערט אַ פרויען־שטימע, אַז זי וועט מיר ניט אַריינלאָזן. גיי איך אַרויס אויפֿן גאָס און איך טראָכט וואָס טוט מען. עפּנט זיך אַ פענצטער פון אַ הויז אַנטקעגן, אַן עלטערע פוילישע פרוי און פרעגט מיר, וואָס איך וויל. זאָג איך אַז אין דער הויז בין איך געבאָרן געוואָרן און פאַרבראָכט מיין יוגענט און מ׳לאָזט מיר ניט אַריין. זאָגט זי: דאָ לעבט אַן עלטערע פרוי, אַביסל נישט נאָרמאַל, און זי לאָזט קיינעם נישט אַריין. דאָן זאָגט די פרוי: איך לעב שוין דאָ 50 יאָר, איך געדענק, אַז אין דער הויז האָט געוואוינט אַ משפּחה, און דאָרט איז געווען איין זון אַ דאָקטאָר, און איין זון אַן אַדוואָקאַט. זאָג איך, איך בין דער אַדוואָקאַט. קוקט זי מיר אַן און זאָגט: „דאָס קען נישט זיין, דער אַדוואָקאַט איז געווען אַזאַ פיינער בחור, נייַן, איר זייט ניט ענלעך צו אים". אַט דאָס איז דער קאַמפּלימענט, וואָס איך האָב באַקומען. האָב איך איר געזאָגט, אַז עס זיינען שוין אַוועק 40 יאָר, זינט איך האָב פאַרלאָזן די שטאָט און מיינע עלטערן. קוקט זי מיר אַן און זאָגט: „אפשר, אָבער ס׳איז שווער צו פאַרגלייכן אייך מיט דעם יונגן אַדוואָקאַט, וואָס פלעגט דאָ קומען יעדן טאָג בא־זוכן זיינע עלטערן". יאָ, עס איז טרויעריק...

אויפֿן וועג צוריק פון ביאַליסטאָק, האָבן מיר באַזוכט טרעבלינקע. דאָרטן האָבן מיר געפונען די מצבה „ביאַליס־טאָק".

די דערעפנונג פון אידישן פֿאַוויליאָן אין אוישוויץ, איז געווען אייַנדרוקספול. מען דאַרף האָבן שטאַרקע נערוון, דאָס אַלץ צו זען. דער פאַוויליאָן איז נאָך ניט פאַרטיק, מען דאַרף דאָרט נאָך אַ סך זאָכן איינאָרדענען.

פון אוישוויץ זיינען מיר געפֿאָנגען אַוועקקלייגן אַ קראַנץ בלומען ביים דייַנקמאָל אין בירקנאַו (בז׳זינקד). דאָרט זיינען מיר געווען אין אַן אונאָנגענעמער לאָגע און איבערראַשט. עס זיינען געווען די פאָנען פון אַלע פעלקער, וועלכע האָבן געשיקט דעלעגאַציעס. אָבער ניט די פאָן פון ישראל, ווייל עס זיינען ניטאָ קיין דיפּלאָמאַטישע באַציאונגען פון פוילן מיט ישראל.

האָט איינער פון אונזער דעלעגאַציע, געזאָגט קדיש און א־ל מלא רחמים, און דאָן האָבן מיר געזונגען אונזער הימן — התקוה.

ווי איר זעט, זיינען פון איין זייט געווען פיל סימנים פון גאַסט־פריידלעכקייט און פון דער אַנדער זייט זיינען געווען אונאָנגענעמע מאָמענטן, פאַרבונדן מיט דער אינטער־נאַציאָ־נאַלער לאָגע, מיט פּאָליטיק, און אפשר אויך מיט די ספּעצי־פישע באַציאונגען פון פוילישן פאָלק צו אונז. אַ סך חברים פון אונזער דעלעגאַציע זיינען געווען מיט דער מיינונג, אַז דער באַזוך איז אַן אָנהויב פון בעסערע באַציאונגען און אַן איינגאַנג קאָנטאַקט אין דער צוקונפט.

לאָמיר האָפן, אַז אַזוי וועט טאַקע זיין.

אַ סוכה׳לע אַ קליינע

פון צבי בן דוב בלינדערמאן, תל אביב

אַ סוכה׳לה אַ קליינינקע
מיט ברעטעלאַך פאַראייניקטע
האָב איך מיר אַ סוכה געבויט
אין היצן אין קעלט
איר באַוואָכט און געפלעגט
מיט גרינס און בלומען די סוכה באַדעקט

בייזעווינטן שטורמען בלאָזן
מיר וועלן ניט דערלאָזן
ווי אַ פעסטונג די סוכה וועט שטיין
פאַר אונז אַלע צוזאַמען
און פאַר די וואָס איבער ים׳ען
אַ סוכה מיט גרינס פול און חן

טאָ לאָמיר פרייען זיך טאַקע
די שונאים אַ מכה
לאָמיר זיך נעמען צו ביסעלאַך וויין
לאָמיר עסן און טרינקען
אַ זמר׳ל זינגען
אין אונזער סוכה
מיט גרינס פול און חן

די ביאַליסטאָקער שטימע – זשורנאַל פון גרויס היסטאָרישע באַדייטונג

פון ידידיה ל. האַמבורג

(געדאַנקען לייענענדיק די ביאַליסטאָקער שטימע)

מיט גרויס שטאָלץ קענען מיר ביאַליסטאָקער אויפווייזן אויף די גרויסע דערגרייכונגען אין אונזער היים־שטאָט פֿאַר דער מלחמה — ביז׳ חורבן און אומעטום אין דער וועלט וואו ביאַליסטאָקער געפינען זיך.

אַלס ביישפיל קען דינען דער אויפבוי פון קרית ביאַליס־טאָק אין מדינת־ישראל. עס איז ניטאָ קיין קרית וואָרשע, אַדער קרית ווילנע אין ישראל.

דער געדאַנק איז געבוירן געוואָרן ביי אונז נאָכ׳ן חורבן אין ביאַליסטאָק, און לויט דער איניציאַטיוו פון ביאַליס־טאָקער צענטער אין ניו יאָרק, איז געגרופן געוואָרן אַ וועלט צוזאַמענפֿאָר פון ביאַליסטאָקער אידן קיין ניו יאָרק, אין 1949. צווישען די גרינדער פון דער ערשטער קאָמיטע פֿאַר׳ן אויפבוי פון קרית ביאַליסטאָק, זיינען געווען: דוד סאָהן, אַדוואָקאַט צבי קלעמענטינאָווסקי, מרדכי קרוגלימאָק, זלמן ירושלמי, איסאַק ריבאַלאָווסקי, אברהם סאָקאָל, עקזעקוטיוו־סעקרעטאַר פון גרינדונגס־קאָמיטע.

איינע פון די וויכטיגסטע דערגרייכונגען איז די עקזיסטענץ פון דער ביאַליסטאָקער שטימע אין ניו יאָרק. דער זשורנאַל געגרינדעט מיט 58 יאָר צוריק פון די פירער פון ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפט אין אַמעריקע, און מ׳קען זאָגן דער פירער פון דער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפט אין דער וועלט ר׳ דוד סאָהן ז״ל.

די ביאַליסטאָקער שטימע גיט אונז נייעס וועגן לעבן פון אונזערע לאַנדסלייט איבער דער גאַנצער וועלט. איך וויל זיך דערביי טיילן מיט מיינע איינדרוקן, וועגן איך האָב געלייענט דעם לעצטן נומער פון דער ביאַליסטאָקער שטימע — פּסח־נומער אַפּריל 1978.

מיר דערוויסן זיך פון דר. שמואל פּיסאַר, איינער פון דער שארית הפּליטה, וועלכער האָט איבערגעלעבט אוישוויץ, היינט אַ פּראָמינענטער אינטערנאַציאָנאַלער לאַיער, ספּעציי־לאַזירט זיך אין אינטערנאַציאָנאַל מסחר, ספּעציעל האַנדלס־באַציאונגען צווישן מערב־לענדער פון מזרחדיקן בלאָק. ער האָט זיך באַטייליגט אין האַנדלס אונטערהאַנדלונגען צווישן גרויסע אַמעריקאַנער קאָמפּאַניס, מיט די הויפּט־פירער פון דער סאָוועטישער רעגירונג. דר. שמואל פּיסאַר איז אַנער־קענט ביי די פירער פון די מערב מדינות אַלס עקספּערט אויף דעם געביט. ער איז אַ נאַענטער פֿערזענליכער פריינט פון איצטיקן פּראָמינענטן פּרעזידענט וואַללערי זשיקאר־דעסטאַנד. מיר קענען זיין שטאָלץ מיט אַזעלכע לאַנדסלייט.

מיר דערוויסן זיך לייענענדיק די „שטימע״ אַז לאַרד פישער, איינער פון די פּראָמינענטסטע אידן אין ענגלאַנד און פיליפּ קלוצניק איצטיקער פּרעזידענט פון אַמעריקאַנער אידישן קאָנגרעס איז פון ביאַליסטאָקער אָפּשטאַמונג. און ווער זאָגט שוין ווען פּראָפּ. אפרים קציר (קאַטשאַלסקי) געווען פּרעזידענט פון מדינת ישראל און אינטער־נאַציאָנאַל אַנערקענטער וויסנשאַפטסמאַן. יגאל ידין (סוקענק), דער וועלט באַרימטער אַרכעאָלאָג און איצטיקער וויצע־פּרעמיער פון מדינת ישראל, איז אַ זון פון פּראָפּ. ליפּאַ סוקענק און חסיה פּיינסאד (אַ ביאַליסטאָקער). איר געדענקט דעם גלאַז־געשעפט, וואָס די פּיינסאָדס האָבן געהאַט אויף גומענער (קופּעצקא) גאַס.

מיר לייענען אין פּסח־נומער פון דער ביאַליסטאָקער שטימע פון גרויס דערפֿאָלג פון (בן ציון ראַבינאָוויטש) בען. זיין קונסט האָט אַרויסגערופן דאָס גרעסטע אַנערקענונג ביי די וויכטיגסטע קונסט־קריטיקער. ער האָט באַקומען די העכסטע אויסצייכענונג פון געזעלן דע־גאָל, פֿאַר זיין ביישטייערונג צו קונסט. לעצטענס באַקומען אַ מעדאַל פון געוועזענעם פּראַנצויזישען פּרעמיער זשאָן־זשאַק שעבאַן־דעלמא.

לייענענדיק דעם פּסח־נומער פון דער „ביאַליסטאָקער שטימע״, דערוויסן מיר זיך, אַז ברוס ראַטנער איז באַשטימט געוואָרן אַלס קאָמישאַנער פֿאַר קאָנסומער אַנגעלעגענהייטן אין ניו יאָרק. דאָס איז איינע פון די וויכטיגסטע אַמטן אין

ידידיה ל. האַמבורג

דער שטאָט ניו יאָרק. ברוס ראַטנער׳ס עלטערן זיינען ביאַליסטאָקער אידן, זיין אָנקל איז דער באַוואוסטער אינדוסטריאַליסט און פילאַנטראָפּ, מאָקס ראַטנער פון קליוולאַנד, פֿאַרשטייט זיך אַ ביאַליסטאָקער איד. מאָקס ראַטנער איז פּרעזידענט פון אַמעריקע־ישראל האַנדעלס קאַמער.

מיר דערוויסן זיך אויך, אַז מיין פריינט און נאָענטער מיטאַרבעטער אין נאָך חורבן־ביאַליסטאָק, פּסח בורשטיין, איז געשטאָרבן אין תל אביב. מיר זיינען ביידע געווען וויצע־פּאָרזיצערס פון אידישן וואָיוואָדישן קאָמיטעט אין ביאַליס־טאָק. דער פּאָרזיצער איז געווען דר. שמעון דאַטנער, מיין לערער פון די העברעאישע גימנאַזיע אין ביאַליסטאָק, וועלכער געפינט זיך איצט אין וואַרשע. צוזאַמען מיט פּסח בורשטיין האָבן מיר אַרגאַניזירט צוריק דעם אידישן לעבן אין ביאַליסטאָק, כדי צו העלפן די שארית הפּליטה און בויען אויף די חורבות וויפל עס האָט זיך געלאָזן.

פּסח בורשטיין איז געווען אַ קעמפער פאַר׳ן אידישן כבוד און ווירדע. אַלס וויצע־פאָרזיצער פון אינטער־נאַציאָנאַלן פאַרבאַנד פון ווידערשטאַנדלער און קאַצעטלער, האָט ער געווען די וועלט קעגן דער סכנה פון דער ווידער־אויפוואָרונג פון אַנטיסעמיטיזם, פאַשיזם און נעאָ־נאַציזם. אין 1978 זעען מיר פּסח בורשטיין׳ס ווירקונג. אין 1968 איז געווען, צום באַדויערן, אַ גערעכטע וואָרנונג. עהרע זיין אַנדענק!

איצט וועל איך קומען צום טייל פון ביאַליסטאָקער שטימע, פּסח־נומער 1978 וואו מיין נאָענטער פריינט און חבר איסאַק ריבאַלאָווסקי, געווארענ־סעקרעטאַר פון ביאַליס־טאָקער צענטער און רעדאַקטאָר פון דער ביאַליסטאָקער שטימע, באריכטעט פון זיין באַזוך אין פוילן לעצטן דעצעמבער. אַלס מיטגליד פון דער דעלעגאַציע פון פוילישע אידן פון אַמעריקע צו פאַרהאַנדלען מיט דער פוילישער רעגירונג בנוגע ענינים פון פוילישע אידן אין אַמעריקע און אין דער גאַנצער וועלט. און דער גורל פון פאַרשיידענע היסטאָרישע אידישע פּלעצער אין פוילן.

מיין פריינט ריבאַלאָווסקי׳ס מייסטערהאַפט, אַקטועלער און רירנדיקער באַריכט פון זיין באַזוך אין פוילן און פון ביאַליסטאָק בפרט, פאַרוואַנדעלט דער פּסח־נומער פון ביאַליסטאָקער שטימע, אין אַ היסטאָרישן דאָקומענט. דער נומער פון דער ביאַליסטאָקער שטימע דאַרף זיך געפינען, ניט נאָר ביי ביאַליסטאָקער אידן, נאָר ביי אַלע אידן — אין ביבליאָטעקן, שולן און אין אוניווערזיטעטן. ריבאַלאָווסקי׳ס באַריכט איז אַ ביישפיל און אַ אילוסטראַציע, וואָס איז געווארן פון איין אידישער שטאָט אין פוילן. דאָס זעלבע איז געשען מיט אַלע אידישע שטעט אין פוילן און גאַנץ אייראָפּע.

במשך פון 47־1945 האָב איך געהאַט דעם כבוד צו זיין וויצע־פאָרזיצער פון אידישן וואַיוואָדישן קאָמיטעט. אויף איינע פון די זיצונגען האָבן מיר באַשלאָסן ארויסצונעמען די קרבנות פון די נאַציס, וועלכע זיינען אריינגעווארפן געווארן אין די גריבער אויף זשאָביע, כדי צו ברענגען זיי צו קבר ישראל, בויען אַ דענקמאָל נאָך די 60,000 אונזערע עלטערן, שוועסטער און ברידער. מיר האָבן זיך געווענדעט צו ר׳ דוד סאָהן ז״ל, דער הויפּט פון ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק. מיר האָבן געשריבן וועגן אונזערע פלענער. דוד סאָהן האָט זיך ווי שטענדיק גלייך אָפּגערופן אויף אונזער וועגדונג מיט גרויס ענטוזיאַזם — און געשיקט די נויטיקע פינאַנ־ציעלע הילף. דער פלאַן צו פאַרווירקליכן. מיר האָבן עס דורכגעפירט אין 1946.

נו, וואָס די פאַליאַקן האָבן פון דעם בית עלמין געמאַכט — אַן אַלייע פאַר די מערדער צו שפּאַצירן איבער די ביינער פון אונזערע נאָענטע און טייערסטע.

דער פאַקט, וואָס פריינט ריבאַלאָווסקי ברענגט ארויס אין זיין היסטאָרישן באריכט פון ביאַליסטאָק, דערמאָנט אונז די מעשים, וואָס די אַראָבער האָבן געטאָן מיט די אידישע מצבות אויפ׳ן הר הזיתים אין ירושלים, נאָכדעם ווי זיי האָבן אָקופירט די שטאָט אין 1948. זיי האָבן ענגוצט די מצבות צו בויען הייזער אין טייל פון אינטערקאָנטינעטאַל האָטעל אין ירושלים. לאָמיר עס ניט פאַרגעסן. די צושטעררייי פון געטאָ, בית עלמין אין ביאַליסטאָק. דער מאָנומענט פאַר די 60,000 קדושים און די מצבה פון די קרבנות פון 1905 צאַרישן פאָגראָם אין ביאַליסטאָק און די שטערער פון די מצבות און פון הר הזיתים און בתי־כנסת אין ירושלים.

איך שרייב דעם אַרטיקל אין וויכטיקע טעג אין לעבן פון אידישן פאָלק בכלל און פאַר מדינת ישראל בפרט.

קאָמענטירנדיק וועגן דעם באַריכט פון פריינט ריבא־לאָווסקי וועגן זיין באַזוך אין פוילן, קומט אויפ׳ן געדאַנק דער פאַקט, אַז דער איצטיקער פרעמיער־מיניסטער, מנחם בעגין, איז איינער פון די שארית הפּליטה, געווען אין פון ביתר אין פוילן מפקד פון ארגון צביא לאומי און וועלכער האָט פיל בייגעטראָגן צו דער מפּלה פון ענגלישן מאַנדאַט.

ענדליך האָט דאָס אידישע פאָלק מדינת ישראל — אַ פרעמיער־מיניסטער, וועלכער פילט דעם וויי־טאָק פון אידישן פאָלק פאַר דורות, און זוכט צו פארזיכערן די עקזיסטענץ פון ישראל במדינת ישראל. לאָמיר אים דערמוטיגן און פאַר־איניקן זיך קעגן די שונאי ישראל. עס איז ניט קיין צייט פון אינערליכע פאַרטיי־קריגערייען, שפּילן אין די הענט פון די אידישע שונאים. דער גרעסטער געפאַר צו מדינת ישראל איז מלחמת היהודים.

עס איז ווערט צו באַמערקן, אַז נאָך דעם באַריכט פון פריינט איסאַק ריבאַלאָווסקי, וועגן זיין באַזוך אין ביאַלי־טאָק און פוילן, ווערט געדרוקט אין דעם זעלבן נומער אַ באַריכט וועגן באַזוך אין ישראל פון סעם סאַלאַזש, פּרעזי־דענט פון ביאַליסטאָקער צענטער. פריינט סאַלאַזש איז אַ מיטגליד פון פרעמיער־מיניסטער קלוב, אַלס אַנערקענונג פאַר זיין וויכטיקן בייטראָג אין דער ישראל־באַנד אַרגאַני־זאַציע. פריינט סאַלאַזש איז איינער פון די שארית הפּליטה, אַ דערפאַלגרייכער געשעפּטסמאַן אין ניו יאָרק, איז איינער פון די אַקטיווסטע טוער אין ניו יאָרק לטובת ישראל־באַנדס. העלפּנדיק דערביי דעם אויפבוי פון מדינת ישראל. אַ וויכטערדיקער באַוויז פון דער טיכטיגקייט פון אונזער ביאַליסטאָקער און פאַרזעצונג פון אידישן נאַציאָנאַלן לעבן. טראָץ דעם וויידערוואוקס פון די אידישע שונאים — עם ישראל חי.

אַלס אַ וויכטערדיקן אויסדרוק פון פאַראייביקן ביאַליס־טאָק קענען מיר מאַכן דורך אַ פאָרם פון באַטיילונג אין בית־התפוצות, וועלכער איז אויפגעבויט אויפ׳ן שטח פון תל־אביב אוניווזיטעט. די לאַנדסמאַנשאַפט אָפּטיילונג פון U. J. A. פאַרנעמט זיך מיט דעם פּראָיעקט. מיר אונטער־האַנדלען וועגן אַ פאָרם פון באַטיילונג און ספּר ביאַליס־טאָק. פריינט ריבאַלאָווסקי און מאָקס ראָטנער זענען אין דירעקטן קאָנטאַקט מיט אַדוואָקאַט צבי קלימענטינאָווסקי אין ישראל וועגן דעם ענין.

דאָס זיינען אַלע געדאַנקען, וועלכע קומען צו מיר לייענענדיק דעם פּסח־נומער 1978 פון דער ביאַליסטאָקער שטימע.

צום שלוס וויל איך אויסדריקן מיין האַרציקן יישר כח מיין פריינט, דעם געווארענ־סעקרעטאַר פון ביאַליסטאָקער צענטער איסאַק ריבאַלאָווסקי, פאַר זיין אומדערמידלעך ענערגישער און הייליקער אַרבעט לטובת די ביאַליסטאָקער אידן פון דער גאַנצער וועלט. ריבאַלאָווסקי, זעצט־פאַר די הערליכע טראַדיציע פון אידישן ביאַליסטאָק, וועלכער מיר וועלן קיינמאָל ניט פאַרגעסן.

דער ביאַליסטאָקער צענטער און ביאַליסטאָקער שטימע פאַרדינט אונזער פאַרשטאַרקטע מאַראַלישע און מאַטעריעלע קאָאָפּעראַציע.

תחזקנה ידי כל יהודי ביאַליסטאָק
באשר הם שם׳
לשנה טובה תכתבו ותחתמו.

פייערונג לכבוד הערי פיינבערג ביים אינסטאָלירן די נייע אָפיסערס אין ביאַליסטאָקער צענטער

זונטיק, דעם 25טן יוני היינטיקס יאָר, איז אין דעם אוידיטאָריום פון אונדזער ביאַליסטאָקער צענטער, אויף 228 איסט בראָדוועי, פֿאַרגעקומען אַ פייערלעכער מיטינג פון דעם באָארד אָוו דירעקטאָרס פון ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל. עס איז געווען אַ זעלטענער געהויבענער צוזאַמענקונפט, אין אַן אייגענער היימישער סביבה וואָס האָט אויף אַלעמען איבערגעלאָזט אַן אומפאַרגעסלעכן איינדרוק.

ביי דער פייערונג זיינען אינסטאָלירט געוואָרן די נייע אָפיסערס פאַרן יאָר 79-1978, וועלכע דאָרפן אָנפירן מיט וויכטיקע און פאַרצווייגטע אַקטיוויטעטן פאַר דער אינסטיטוציע, וואָס איז גוט באַקאַנט צו ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אומעטום, און וואָס איז אויך אַ וויכטיקער טייל פון דעם אַלגעמיינעם אידישן לעבן אין ניו יאָרק. דער דאָזיקער וויכטיקער מיטינג פון די העכסטע אָנפירער פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל, איז אויך פאַרוואָנדעלט געוואָרן אין אַ היימישער און אַיינדרוקספולער פייערונג לכבוד אונדזער באַליבטן לאַנדסמאַן הערי פיינבערג, וועלכער איז ווידער צוריקגעקומען צו זיינע וויכטיקע אַקטיוויטעטן אין דער אינסטיטוציע, נאָכן דורכמאַכן אַ שווערער קראַנקהייט, צו זיינע אַקטיוויטעטן איז דעם גרויסן ביאַליסטאָקער צענטער מיט וועלכן ער איז פאַרבונדן פיל יאָר און וועמען ער דינט שטענדיק מיט גרויס טריישאַפט. הערי פיינבערג, איז ביי דער פייערונג אינסטאַלירט פון געוואָרן אַלס דער נייער עקזעקוטיוו-דירעקטאָר פון דער אינסטיטוציע.

טשערמאַן פון דעם פייערלעכן מיטינג איז געווען דזשעק בערגער, וועלכער איז ביז איצט געווען וויים-טשערמאַן פון דער באָארד אָוו גאָווערנאָרס, חוץ די אַנווועזנדע גאָווערנאָרס פון דער אינסטיטוציע, זיינען ביי דעם פייערלעכן מיטינג אויך אַנווועזנד געווען אַ צאָל איינגעלאַדענע חשובע געסט. עס איז אויך אַנווועזנד געווען די משפּחה פון הערי פיינבערג.

רובין בינדלער, ערן-פּרעזידענט פון דער אינסטיטוציע, האָט אינסטאַלירט סעם סאַלאַזש'ן אַלס פּרעזידענט פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל. פריינט בינדלער האָט דערביי געהאַלטן אַ קורצע איינדרוקספולע רעדע. ער האָט געגעבן אַן אָפּשאַצונג וועגן דער פיינער פּערזענלעכקייט פון סעם סאַלאַזש, וועלכער איז אַ ליבלעכער מענטש און ער וויזיט אַרויס גרויס טריישאַפט פאַר דער גרויסער ביאַליסטאָקער אינסטיטוציע. בינדלער האָט אַרויסגעבראַכט וועגן די אויפטוען פון סאַלאַזש, אַלס פּרעזידענט פון דער אינסטיטוציע, וואָס ער האָט באַוויזן שוין אין דעם ערשטן יאָר זייענדיק אויף דעם הויכן אָמט. סעם סאַלאַזש האָט אין קורצע רירנדע ווערטער באַדאַנקט פאַר דעם כבוד וואָס ווערט אים צוגעטיילט. ער האָט דערביי צוגעזאָגט, אַז ער וועט אויך וויייטער טאָן אַלעס אין זיינע מעגלעכקייטן, צו העלפן דער אינסטיטוציע.

נאָכדעם האָט דזשאַדזש פיליפּ נאָוויק, ערן-טשערמאַן פון באָארד אָוו גאָווערנאָרס, אינסטאַלירט פאַלגנדע אָפיסערס: דזשעק בערגער, וויים-פּרעזידענט; אַרטור טאַרלאָוו, וויים-פּרעזידענט און קאַנטראַלער; אשר שטשוטשינסקי, קאַסירער; איסאַק ריבאַלאָווסקי, געזעראַל-סעקרעטאַר; רובין-בינדלער, ערן-פּרעזידענט; הערשלד טאלין, טשערמאַן; מאָריס מאַלאַזאָווסקי, וויים-טשערמאַן פון באָארד אָוו גאָווערנאָרס; הערי פיינבערג, עקזעקוטיוו-דירעקטאָר; יהושע שעכטער, נייער אַדמיניסטראַטאָר; און הרב שמואל ס. קראַניק, טשעפּלעין.

דזשאַרדזש נאָוויק האָט געהאַלטן דערביי אַ קורצע וואַרעמע רעדע. ער האָט אויסגעדריקט שטאָלץ פון דעם וואָס ער איז געווען איינער פון די ערשטע, מיט צענדליקער יאָרן צוריק, צו העלפן בויען די ביאַליסטאָקער היים פאַר עלטערע מענטשן, וואָס איז איצט אַזוי גוט באַקאַנט און פאָפולער אין אַלע קרייזן. ער האָט געמאַכט דעם טשאַרטער פאַר דער אינסטיטוציע אין יאָר 1928, האָט ער געזאָגט, און איצט איז ער צופרידן צו זען, אַז דער ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל איז אין גוטע הענט און די אינסטיטוציע וועט אַנגעפירט מיט ליבשאפט און פאַראַנטוואָרטלעכקייט.

מאָריס מאַלאַזאָווסקי האָט אינסטאַלירט פאַלגנדע אָפיסערס: הערשלד מאָראָו, טשערמאַן פון באָארד אָוו דירעקטאָרס; טשאַרלס שוועכער, וויים-טשערמאַן; ראָוז פינקעלשטיין, היימאן מען, דזשין גאַליס, סאָל קרים, דיאַנא מעדוועדעוו און ראַיא זאַק, אַלע טראַסטיס. פריינט מאַלאַזאָווסקי האָט ביים אינסטאַלירן די גרופּע געוואונטן גוטע אַרבעט און דערפאַלג אין דער וויטערדיקער אַרבעט, וואָס דאָס איז נישט בלויז לטובת דער גרויסער אינסטיטוציע, נאָר אויך פון וויכטיקייט פאַר ביאַליסטאָקער אומעטום און פאַרן אידישן לעבן בכלל.

בעת דער פייערונג איז פאַרגעקומען אַ פיינער קאַנצערט, וואָס האָט באַגייסטערט דעם עולם. מיט האַרציקער געזאַנג, אין אַ ספּעציעלן צוגעפּאַסטן פראַגראַם, איז אַרויסגעטראָטן דער באַליבטער ביאַליסטאָקער חזן הערי פיינבערג. ער איז באַשאַנקען געוואָרן מיט וואַרעמע אַפּלאָדיסמענטן פון די פאַרזאַמלטע. פיינבערג איז באַגלייט געוואָרן ביי דער פיאַנאָ פון זיין ב'חנ'טער טאָכטער, מרס. דזשאַסי ראָטמאַן.

עס שטייען פון רעכטס: דזשעק בערגער, יהושע שעכטער, איסאַק ריבאַלאָווסקי, פילים נאָוויק (וועלכער האָט איינגעשוואָרן די גרופּע באַאַמטע), הרב שמואל א. קראַניק, הערי פיינבערג, רובין בינדלער, הערשלד טאַלין: עס פעלן אַשר שטשוטשינסקי, אַרטור טאַרלאָו, הערשלד מאָראָו.

הרב שמואל קראָניק באַגריסט הערי פיינבערג אין נאָמען פון דער אינסטיטוציע צו זיין צוריקקומען צו זיינע טעטיגקייטן נאָך זיין קראַנקהייט.

עס דאַרף דערמאַנט ווערן, אַז ווען הערי פיינבערג איז מיט אַ קורצער צייט צוריק געווען אין שפּיטאַל און דורכגע־מאַכט אַן ערנסטע אָפּעראַציע, האָט ער געזאָגט צו דער קאָמיטע פון דער ביאַליסטאָקער אינסטוציע, וואָס איז אים געקומען מבקר חולה זיין, אַז ער האָפּט אַרויסצוקומען בשלום פון דער קראַנקהייט און ער וועט נאָך האָבן די מעגלעכקייט ווידער צו זינגען. דעם ערשטן קאָנצערט — האָט ער געזאָגט — וויל ער געבן אין זיין באַליבטן ביאַליס־טאָקער צענטער. און אָט איז זיין וואונטש טאָקע מקוים געוואָרן, ביי דעם פייערלעכן מיטינג.

ביי דער אינסטאַלירונג, האָט דער טשערמאַן דזשעק בערגער אַרויסגערופן הרב קראָניק, וועלכער האָט אין וואַרעמע ווערטער באַגריסט פיינבערג'ן, אין נאָמען פון אַלע דירעקטאָרן, אָפּיסערס און פריינט. הרב קראָניק האָט באַגריסט פיינבערגן און אים געוואונטשן געזונט און דער־פאַלג אין די ווייטערדיקע טעטיקייטן. דער רב האָט אויך אויסגעדריקט אַלעמענס פרייד מיט דעם, וואָס דער ביי אַלעמען געשעצטער הערי פיינבערג, איז ווידער ביי זיינע אָקטיוויטעטן אין דעם ביאַליסטאָקער צענטער, די אינסטי־טוציע וועמען ער דינט פיל יאָרן מיט גרויס איבערגע־געבענקייט.

הערי פיינבערג האָט אין קורצע אַיינדרוקספולע ווערטער צום עולם באַדאַנקט פאַר דער וואַרעמקייט און

מאַריס מאַלאָזאָווסקי (פון רעכטס) שווערט איין דזשין געליס, טשאַרלס שוועכער, ראָזע פינקלשטיין, סאל קרים. טשערמאַן פון דער אונטערנעמונג דזשעק בערגער שטייט אויפן בילד. עס פעלן ראַיא זאַק, היימאן מאַן, דיינא מעדוועדעוו.

פריינטשאַפט, וואָס ווערט צו אים אַרויסגעוויזן. ער האָט געזאָגט וועגן דער נאַענטקייט און זאָרג וואָס די דירעק־טאָרן פון דער אינסטיטוציע, די אָפּיסערס און פריינט האָבן צו אים אַרויסגעוויזן בעת זיין קראַנקהייט. ער וויל דאָס גוט ווי אָפּצושאַצן, האָט ער געזאָגט, אַזעלכעס פאַרגעסט זיך נישט. פיינבערג האָט באַזונדערס באַדאַנקט זיין ליבער פרוי, גוירטרוד, וועלכע איז געווען ביי זיין קראַנקן־בעט אָן איבערריס די גאַנצע צייט וועט ער האָט דורכגעמאַכט די שווערע קראַנקהייט. אַזוי איז אויך איצט, פון זינט נאָך דער קראַנקהייט.

דער פאַרזאַמלטער עולם איז באַגריסט געוואָרן פון איסאַק ריבאַלאָווסקי, געניראַל־סעקרעטאַר. ער האָט אויך אין באַזונדערע וואַרעמע ווערטער באַגריסט די פאַמיליע פון הערי פיינבערג און די אַנוועזנדע געסט. ער האָט דערביי געשילדערט די דערגרייכונגען און אויפגאַבן פון דער אינסטיטוציע און געוואונטשן אַלע נייע אָפּיסערס פיל דער־פאָלג אין די ווייטערדיקע אַקטיוויטעטן. צום סוף פון זיין קורצער אַיינדרוקספולער רעדע האָט פריינט ריבאַלאָווסקי געמאַכט דעם אָפּיל פאַר דער אינסטיטוציע, אויף וואָס דער פאַרזאַמלטער עולם האָט זיך אָפּגערופן מיט גרויס וואַרעמ־קייט. אַלע צוגעטראָגענע ביישטייערונגען זיינען געגעבן געוואָרן אין כבוד פון הערי פיינבערג'ס געזונט ווערן, באַגלייט מיט גוטע וואונטשן.

צום סוף איז סערווירט געוואָרן אַ פיינער היימישער מאָלצייט, פון וואָס דער עולם האָט גרויס הנאה געהאַט. מען האָט דערביי געשמועסט און זיך אונטערהאַלטן אויף אַ וואַרעמען אופן ווי ביי אַן אייגענער משפּחה שמחה. פריינט ריבאַלאָווסקי האָט באַדאַנקט דעם טשערמאַן, דזשעק בערגער, פאַר זיין פיינעם אָנפירן מיט דער פייערונג. ריבא־לאָווסקי האָט אויך באַדאַנקט די איבערגעגעבענע מיט־אַרבעטער פון דער אינסטיטוציע, דזשעק און בראָניא סקורקא, פאַר העלפן צוגרייטן און דורכפירן די איינדרוקס־פולע פייערונג. דער עולם איז זיך פונאַנדערגעגאַנגען אין אַ געהויבענער שטימונג, מיט נייעם מוט און איניציאַטיוו פאַר די ווייטערדיקע וויכטיקע טעטיקייטן ווי אויך פאַרן דער־פאַלג פון דעם גרויסן ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל. אַלע האָבן זיך געוואונטשן געזונט און דערפאַלג אין די טעטיקייטן מיט נייע גרויסע דערגרייכונגען.

אַ דאַנק־אויסדרוק צום ציוניסטישען אַרבעטער־פאַרבאַנד

די באַאַמטע פון ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל, באַדאַנקען האַרציג דעם „גרייטער ניו־יאָרק ראַיאָן־קאָמיטעט, ציוניסטישער אַרבעטער פאַרבאַנד" און די מיטגלי־דער פאַר דעם שיינעם אָפּרוף צו אונזער מעות־חיטים־קאַמפּיין.

דאָס גיט אונז די געלעגנהייט צו פאַרבעסערען און פאַרשנערען די אינסטיטוציע און ספּעציעל מאַכען בעסער פאַר די עלטערע איינוואוינער.

מיר זיינען זייער צופריידען צו זיין פאַרבונדען מיט אַזאַ וויכטיגער אידיש־נאַציאָנאַלער אָרגאַני־זאַציע אַלס אונזערע מיטהעלפער.

זכרונות און איינדרוקן פון אַ ביאַליסטאָקער

פון אריה שמיר, (ירושלים)

דער מחבר פון דעם ארטיקל איז א ביאליסטאקער, דער זון פון אונזערע פארשטארבענע לאנדסלייט, יאסל און רחל שמערליס. ער לעבט אין ישראל זינט דעם יאר 1938. ער איז דארט געווען אין זיכערהייטס-דינסט, אין דער אדמיניסטראציע-פאליציי, אין דער ישראל-ארמיי און אין דער דארטיקער פאליציי וואו ער איז דערגאנגען צו א הויכער ראנגע. ער האט ריטאירט אין יאר 1978 נאר 35 יאר דינסט. ווי פריינט שמיר זאגט, האט ער זיין נייגונג צו שרייבן געווארשנ'ט פון זיין פאטער, וועלכער איז געווען א דרוקער ארבעטער און איינער פון די גרינדערס פון פארייצערס פון דעם אידישן דרוקער-פאראיין אין ביאליסטאק. ער האט אויך געהאט א שטארקע ליבע צום עדדרוקטן אידישן וואָרט. מיר דרוקן דא א קיצור פון שמיר'ס א גרעסערער ארבעט. רעדאקציע.

איך דערמאָן זיך ווי דאָס וואָלט געווען איצט. כאָטש עס זיינען שוין פאַרלאָפן ביי פערציק יאָר, געדענקט זיך אָבער אַלץ נאָך גוט. באַגלייט פון עטלעכע נאָענטע חברים, זיינען מיר געגאַנגען דורך זשעלאָזנע גאָס פון מיין היים צו דער באַן. אָט וועל איך באַלד פאָרן קיין וואַרשע און פון דאָרט קיין ארץ־ישראל. די עלטערע פון די פאָמיליע מיטגלידער, זיינען געפאָרן מיט א דאָראָשקע צו דער באַן מיט מיין ביסל באַגאַזש. מיר, די יונגע, שפּרייזן צו־פוס. עס איז מיין לעצטער שפּאַציר אין ביאַליסטאָק, מיין היים־שטאָט. ביי מיר אין הארץ איז געווען א געפֿיל צווישן פריידּ און אומעט. עס איז געווען איינע פון די גליקלעכסטע טעג אין מיין לעבן, ווייל יענעם טאָג איז פאַרווירקלעכט געוואָרן מיין לאַנג געגאָרטע רייזע קיין ארץ־ישראל, וואו עס לעבט מיין פאָמיליע זינט לאַנגע יאָרן. נאָך פיל באַמיאונגען, ספּעציעל פון מיין ליבער מאָמע, איז מיר געלונגען צו גרייכן דאָס לאַנד פון מיינע שטרעבונגען און האָפענונגען.

גייענדיק צו דער באַן דאָן, האָב איך צום לעצטן מאָל געזען די אַלע פאָר מיר היימישע גאָסן און געסלאָך, די אַלטע הייזער מיט די אויסגעקרומטע טראָטוואָרן, די פארקאָנעס און אַלץ אָרום. דאָ בין איך געבוירן געוואָרן און אויסגעוואַקסן, געליטן און געפרייד‌ט זיך, ג'חלומ'ט מיינע קינדערישע חלומות...

* * *

נאָכן אָנקומען מיט דער שיף „פאַלאָניא" קיין חיפה, זיינען מיר שפּעטער אַריינגעפאָרן קיין תל־אביב. איך האָב פאָר זיך דערזען און באַוואונדערט אַ נייַע וועלט. אַלץ אָרום, די פעלדער און ים, די בערג און וועגן, האָבן אויף מיר גלייך געמאַכט אַן אומפאָרגעסלעכן אייַנדרוק. פאָרנדיק אויפן וועג האָב איך אויך געזען אַ לאָגער פאָר קרימינעלע אָרעסטאַנטן, געבויט פון ביידע זייטן שאָסיי. דער פלאָץ האָט געהייסן עטלית. עס איז מיר דעמאָלט גאָרניט געקומען אויפן גדאָנק, אַז מיט דריי יאָר שפּעטער וועל איך צוריקקומען צו דעם זעלבן פלאָץ אין אַ פאַליציי־מונדיר און דאָרט „פאָר־ברענגען" עטלעכע יאָר פון מיין לעבן.

געווען איז דאָס אין נאָוועמבער, 1941. מיר זיינען געווען עטלעכע אידישע פאַליציי־לייט אין דעם לאָגער עטלית, וואָס איז געווען צווישן חיפה און זכרון יעקב. דער דאָזיקער לאָגער פאָר אָרעסטאַנטן און אינטערנירטע איז געווען אונטער דער ענגלישער מאַנדאַטן־מאַכט. איך האָב נאָך פריער, אין מאַי 1941, זיך אַנגעשלאָסן אַלס פרייוויליקער אין דער פאַליציי דינסט. געווען איז דאָס דערפאָר, ווייל די אידישע אַגענטור האָט אין יענער צייט דערמוטיקט די פאַליציי־דינסט פון אידישע יוגנט. אַפּזייענדיק זעקס חדשים אין עטלית בין איך טראַנספּערירט געוואָרן אין אַ לאָגער פאָר אידישע „אומלעגאַלע" אימיגראַנטן, וואָס איז געווען אין שכנות פון דערמאָנטן לאָגער פאָר קרימינעלע. איך האָב פאָר זיך געזען אידן, פאַרשפּאַרט אונטער שטעכעדיקע דראָטן, וועמענס איינציקע „זינד" איז געווען, ווייל זיי האָבן געוואָלט גרייכן דאָס לאַנד פון אונזערע אבות. אָבער דאָס איז נישט געווען צום האַרצן די ענגלישע מאַנדאַטן מאַכט־האָבער. אַנ־קומענדיק צו די ברעגעס פון ארץ־ישראל, נאָכן אַרויסרייסן זיך פון היטלער'ס גיהנום און דורכמאָכן גרויסע שוועריקייטן, זיינען די אידן פאַרשפּאַרט געוואָרן פון די ענגלענ־דער, אָלס „אומלעגאַלע" אין דעם לאָגער. איך האָב זיך דאָן צווישן די דאָזיקע געיאָגטע און געפלאָגטע אידן אַנגעזען מיט פיל ליידן. זיי האָבן מיט זיך אויך געבראַכט צו אונז אין יענער צייט, קיין ארץ־ישראל, די ערשטע טרויעריקע און ביטערע גרוסן וועגן די פיין און פאַרצווייפלונג פון די אידן ביי די נאָציס אין אייראָפּע... זייערע שילדערונגען פון דער אַלטער היים, וועגן די ליידן און אומקום פון אידן — צווישן זיי אונזערע אַלעמענס נאָענטע — ביי היטלערן, האָט מיך אין יענער צייט פאַרפאַלגט גאַנצע טעג און שלאָפלאָזע נעכט... פון מיינע 35 יאָר דינסט, מיט מלחמות, אומרועון און פאַרשידענע צרות וואָס איך האָב זיך אַנגעזען, איז די אומפאַרגעסלעכע דינסט אין עטלית. דאָס האָט זיך טיף אייַנגעקריצט אין מיין זכרון.

* * *

געווען איז עס אין יאָר 1945, ווען עס האָט זיך פאַר־ענדיקט די גרויזאַמע צווייטע וועלט־מלחמה וואָס האָט איבערגעלאָזט טיפע אומפאַרהיילבאַרע וואונדן, ספּעציעל פאָר אונז אידן. ווידער זיינען געקומען „אומלעגאַלע" אידן צו די ברעגעס פון ארץ־ישראל, געראָטעוועטע פון דעם היטלער־גיהנום. אָבער די ענגלישע מאַנדאַטן־מאַכט האָט זיי ווידער נישט אַריינגעלאָזט אין לאַנד. עס האָט זיך שוין אַנגעהויבן אויך אין לאַנד דער קאַמף פון די אידישע אונטערגרונד־באַוועגונגען קעגן דער מאַנדאַטן־מאַכט. איך בין דאָמאָלט געווען אין אַ פאָליציי־שולע, ניט ווייט פון ירושלים. צווישן אַ גרופּע פון העכער 100 אַראָבער זיינען מיר געווען בלויז פינף אידן. דאָס איז געווען מיט דער שטילער דערמוטיקונג פון אידישע אַרגאַניזאַציעס וואָס האָבן געוואָלט, אַז אין לאַנד זאָלן זיין אידישע פאָליציי־לייט.

איך האָב זיך אין יענער צייט אַקטיוו באַטייליקט, אַזוי ווי דאָס איז געווען מיט אַנדערע, אין דער באַפרייאונגס־מלחמה פאָר דעם אידישן היימלאַנד. אַזוי איז אויך געווען שפּעטער מיט אונז אַלע, ווי אויך מיט אונזערע טייערע קינדער, פון וועלכע פיל האָבן באַצאָלט מיט זייערע לעבנס. אַלע יאָרן בין איך געווען אין אָרום ירושלים, ביזן איבערן נצחון פון דער זעקס טאָגיקער מלחמה אין יוני 1967. אויף איינעם פון די פעלזיקע פלעצער אָרום ירושלים, וואָס איז מיט גרויס העלדישקייט פון די אידישע קעמפער דעאָרבערט געוואָרן בעת דער זעקס טאָגיקער מלחמה, איז אויפגעבויט געוואָרן אַ נייער שיינער געגנט — רמת אשכול. די באַזעצונג פון אידישע פאָמיליעס אין דעם נייעם קוואָרטאָל, האָט זיך אַנגע־הויבן אין נאָוועמבער 1969. איך האָב זיך דאָרט באַזעצט מיט מיין פאָמיליע אין אַ פיינעם הויז וואו מיר וואוינען די גאַנצע צייט ביז איצט. דאָס איז, אגב, נאָענט צו דער פאָליציי־שולע וואו איך האָב געלערנט מיט 24 יאָר צוריק...

אין מאי און יוני פון פאַרגאַנגענעם יאָר 1977, בין איך מיט מיין פרוי געווען אויף א באַזוך אין אַמעריקע. מיר זיינען דאָ געווען אין ניו יאָרק און אין אַנדערע שטעט. אומעטום זיינען מיר אויפגענומען געוואָרן מיט אַן אומגע־ווייניקער וואַרעמקייט פון אונזערע פריינט, יוגנט־חברים און טייערע לאַנדסלייט פון דער אַמאָליקער האַרציקער אידישער ביאַליסטאָק. מיר זיינען געווען זייער גערירט פון דעם אַלעם, מיר וועלן דאָס קיינמאָל נישט פאַרגעסן.

א ספּעציעלן דאַנק וויל איך אויסדריקן די טייערע קאָזינס דזשעק (יאַנקל) בערגער, וועמען מען האָט אין ביאַליסטאָק געוואָרן עמיאל, מיט זיין פרוי סאַלי. זיי זיינען געקומען אויפן קענעדי לופט־פאָרט אונז באַגעגענען, און זיי האָבן מיך מיט מיין פרוי אַוועקגעפירט צו זיך אַהיים. מיר האָבן זיך דאָרט גלייך דערפילט ווי אין אַן אייגענער טייערער משפּחה.

איך וויל אויך אויסדריקן א האַרציקן דאַנק יאַנקל בערגער׳ס שוועסטער, לאה׳קע, מיט איר מאַן הערשל מאַראָן, וועלכע האָבן אונז געזונדן צו זיך אין הויז אַלס געסט. מיר האָבן זיך ביי זיי געפילט זייער היימיש, טאקע ווי ביי זיך אין דערהיים. מיט לאה׳קע און דזשעק זיינען מיר אויסגעוואקסן פון קינדהייט־אַן, אויפן זעלבן הויף אין ביא־ליסטאָק, וואו עס איז געווען אונדזער אַמאָליקע היים.

א גאָר באַזונדערע וואַרעמע און טיף האַרציקע אויפ־נאַמע האָבן מיר, איך מיט מיין פרוי, געהאַט בעת אונזער באַזוך אין דעם גרויסן ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאָר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל, אין ניו יאָרק. דא, אַזוי ווי אומעטום צווישן די לאַנדסלייט, פילט מען די האַרציקע ביאַליסטאָקער בריידערלעכקייט.

אין דעם ביאַליסטאָקער צענטער זיינען מיר געקומען אין באַגלייטונג פון דעם ליבן פריינט און לאַנדסמאַן, הערשל מאַראָ. גלייך זיינען מיר מיט גרויס האַרציקייט אויפגע־נומען געוואָרן פון איסאַק ריבאַלאָווסקי, דער ענערגישער געזעלשאַפט־סעקרעטאַר פון דער אינסטיטוציע. ער האָט אונז אַרומגעפירט אין אַלע אָפּטיילונגען פון דער פיין־איינגע־אַרדנטער אינסטיטוציע מיט וואָס מיר אַלע דאַרפן זיין שטאָלץ. צום שלוס פון אונזער באַזוך אין דעם ביאַליס־טאָקער צענטער זיינען מיר — צוזאַמען מיט אַנדערע לאַנדסלייט — געלאָדן געוואָרן צו די יום־טוב׳דיקע געדעקטע טישן. עס איז געווען שבועות און מען האָט סערווירט א טראַדיציאָנעלן געשמאַקן מאָלצייט, אויף דעם אמתן ביאַליסטאָקער שטייגער, אין א היימישער געמיט־לעכער אטמאָספערע. ווילט זיך טאָקע פאַרענדיקן מיט א תפילה: רבונו של עולם, זאָלסט מיך שטענדיק ווערן צווישן ביאַליסטאָקער...

העגאָך ראָסקיעס מיט זיין פרוי, פון מאָנטרעאָל, ביי די ביאַליסטאָקער אין ישראל

דער באַקאַנטער כלל־טוער העגאָך ראָסקיעס, פון מאָנטרעאָל, קאַנאַדע, איז לעצטנס געווען אויף א באַזוך איין אייראָפּע. ער האָט אויך באַזוכט די געווען היים־שטאָט ביאַליסטאָק. אויף זיין וועג צוריק אַהיים קיין קאַנאַדע, האָט פריינט ראָסקיעס אויך באַזוכט מדינת ישראל. די ביאַליס־טאָקער לאַנדסלייט דאָרט האָבן איינגעאָרדנט א פייערלעכע אויפנאַמע פאָר די חשוב׳ע געסט, ראָסקיעס מיט זיין פרוי.

מיט באַגריסונגען ביי דעם צוזאַמענקונפט זיינען ארויס־געטראָטן זלמן ירושלמי, צבי קלעמענטינאָווסקי און שלמה גארבער, וועלכער האָט אויך געריידט וועגן דעם „ספר ביאַליסטאָק". פריינט ראָסקיעס האָט איבערגעגעבן אינטערע־סאַנטע איינדרוקן פון זיין רייזע אין אייראָפּע, וואו ער האָט באַזוכט אונגאַרן, פוילן און אַנדערע לענדער. ער האָט אויך דערציילט וועגן זיין באַזוך אין ביאַליסטאָק, וואו ער איז אַמאָל געווען אַן אייגנטימער פון א פאַבריק און וואו ער האָט איצט דאָרט באַגעגנט איינצלנע אידן.

ווי אַזוי דער ביאַליסטאָקער צענטער העלפט לאַנדסלייט אומעטום

פון בנימין אַבעלסקי (סקאַקי, אילינאי)

איך וויל דאָ אויפבלעטערן אונזער ביאַליסטאָקער יחוס ווי עס ציט זיך שוין פאַר דורות פון די פאַרשידענע פילאַנטראָפּישע אינסטיטוציעס, וואָס האָבן זיך שטענדיק אויסגעצייכנט אויף אַלע געביטן. און ווי א גוטער ביישפּיל פון דעם המשך פון אַמאָל, קאָן דינען דער ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל, אין ניו יאָרק. דאָס איז ווירקלעך א זעלטענער מוסטער פאַר אַלעמען.

דער פאַקטישער גרינדער און ערשטער פירער פון דער אינסטיטוציע איז געווען די מאָגנעטישע פערזענלעכקייט, דער אומפאַרגעסלעכער און פראַקטישער פאָלקס־פירער דוד סאָהן ע״ה. אָבער זיין גייסטיקע ירושה, איז נישט פאַרפאַלן געוואָרן. צום גליק האָבן מיר דעם ריכטיקן ביאַליסטאָקער יורש, אונזער געזעלשאַפט־סעקרעטאַר איסאַק ריבאַלאָווסקי, וועלכער טראָגט נאָך פון דער אַלטער היים אין זיין הארץ די ליבשאפט צו מענטשן. דאָס זעלבע דאַרף געזאָגט ווערן וועגן דעם ליבהאַרציקן סעם סאַלאַזש, דער באַליבטער פירער און טוער פון דעם גרויסן ביאַליסטאָקער צענטער.

אָט האָט פאָסירט א גרויסער אומגליק מיט אונזער ביאַליס־טאָקער לאַנדסמאַן שלמה ביאַליסטאָצקי. ער איז אויך איינער פון די לעבנגעבליבענע רעשטלעך פון דעם אידישן חורבן אין ביאַליס־טאָק. נאָך דער מלחמה איז ער געקומען קיין אַמעריקע און זיך באַזעצט אין דענווער, קאָלאָראַדאָ. נאָך א פאָר יאָר שווערער אַרבעט האָט ער זיך דערוואָרבן אַן אייגען געשעפט. אין פאַרלויף פון 28 יאָר האָט ער געאַרבעט זייער שווער, כדי צו קענען פירן א פיינעם לעבן מיט זיין משפּחה. אָבער אומגעריכט איז געקומען אַן אומגליק.

דעם פאַרגאַנגענעם סעפּטעמבער זיינען צוויי באַנדיטן אַריינגעקומען אין ביאַליסטאָצקי׳ס געשעפט, זיי האָבן אויף אים געשאָסן און אים געמאַכט פאָר א קריפּל אויפן גאַנצן לעבן. דערבייַ האָבן די אַנפאַלער אויך אַלץ אויסגערויבט פון זיין געשעפט.

האָט אונזער האַרציקער פריינט, באַקאַנטער פילאַנטראָפּ און סעקרעטאַר וויס־פּרעזידענט פון דעם ביאַליסטאָקער פאַמיליע־קלוב, יוסף דאָברימאן, זיך פאַרבונדן מיט איסאַק ריבאַלאָווסקי און סעם סאַלאַזש. וועג פריינט ריבאַלאָווסקי האָט געהערט וועגן דעם אומגליק, האָט ער גלייך אַרויסגעוויזן אַן אומגעוויינלעכע און זאַרגפעליקע באַציאונג און אויך א וואַרעמען אָפּרוף. אַזוי אויך איז געווען מיטן פרעזידענט סעם סאַלאַזש.

וויל איך דורך דעם וועג, אין נאָמען פון דעם ביאַליסטאָקער פאַמיליע־קלוב אין שיקאָגא, אויסדריקן א האַרציקן דאַנק צו סעם סאַלאַזש און איסאַק ריבאַלאָווסקי, ווי אויך צו די פירער און טוער פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, פאַר אייער געהע־ריקער געמיינזאַמער פאַרשטענדעניש. איך ווינטש אייך, אַז איר זאָלט ווייטער אָנגיין מיט אייער קאָנסטרוקטיווער טעטיקייט, מיט אַלע אייערע פאַרצווייגטע אַקטיוויטעטן, און אַזוי אַרום אויך שמידן די גאָלדענע קייט פון דעם ביאַליסטאָקער אידישן יחוס אין דער גאָרער וועלט.

אַ פּאַרשטערטער יום־טוב

פון אשר שטשוטשינסקי
קאָסירער פון ביאַליסטאָקער צענטער און היים

פּאַראַן טעג אין מענטשנס לעבן וואָס ווערן קיינמאָל ניט אָפּגעמעקט פון זיין זכרון. אָפּט זיינען דאָס ניט קיין וויכטיקע עפּיזאָדן אין פּאַרגלייך מיט גרויסע פּאַלקס טראָגעדיעס, דער מוח איז דער קאָמפּיוטער ניט נאָר פון גרויסע געשעענישן, אָ סך מאָל קריצן זיך איין אין אים פּערזענלעכע דורכגעלעבטע טעג וואָס גיבן אָ באַגריף וועגן לעבן פון אַן עדה, פון אָ שטאָט, וואָס קענען דינען וויי אָ ביישפּיל פּאַרן ארט לעבן פון אָ פּאָלק, זיין טראַכטן און האַנדלען.

ס׳זיינען אַריבער נאָענט צו זעכציק יאָר זייט דעם עפּיזאָד וואָס איך וועל אייך דערציילן, דאָס בילד שטייט פּאָר מיינע אויגן פונקט ווי דאָס וואָלט געווען נעכטן און מאָנט פון מיר דאָס צו דערציילן אין אָנדענק און באַהערונג פון אָ אידישן לערער.

מאָרגן איז דער ערשטער טאָג חנוכה, האָט דער לערער געמאָלדן, מאָרגן וועלן מיר ניט לערנען, איר דאַרפט אָבער קומען אין שולע, מיר וועלן גיין אויף אַן אויספלוג, מיר וועלן גיין זיך גליטשן אויפן טייך ווער עס האָט לישבעס קען זיי ברענגען.

אָ מורמלעריי האָט זיך צעטראָגן איבערן קלאַס. די פנימער האָבן זיך געשיינט און געשמייכלט ביים אַרויסגיין פון די קלאַסן, „זיך גליטשן״ איז געווען אָ כשוף וואָרט — דער שענסטער און דער קינדערשער פּאָנטאָזיע.

אויף מאָרגן זיינען די קינדער געקומען פריער ווי אין לערן טעג, ס׳האָט זיי ניט געמומען קיין שלאָף. זיי זיינען געקומען יום־טוב׳דיק אָנגעטאָן. יעדער לערער האָט אַרויסגעפּירט זיין קלאַס אויפן פּאַרשנייטן הויף און אויסגעשטעלט די קינדער לויט זייער הויך. צו צוויי אין אָ שורה.

כאָטש ס׳איז געווען אין חודש שבט איז דער וועטער געווען אָ מילדער, ס׳איז געווען אָ שאָד צו צעטרעטן דעם פרישן שניי וואָס איז אָנגעפּאָלן אויפן פרימאָרגן.

די קינדער זיינען געווען נייגעריק און גלעטראַכט וואו מען וועט גיין, דער טייך איז דאָך אַזוי לאַנג... איינער דעם צווייטן האָט שטילערהייט געפרעגט: — אַנטקעגן יאָנקל רודסקעס ברויעריי?

— אַנטקעגן חצקל משה׳קעס טאַרטאַק? אַנטקעגן פּאַראָוון מיל?

דער צווייטער קלאַס איז געגאַנגען דער ערשטער, ווייל דער ערשטער קלאַס האָט זיך אין דעם אויספלוג ניט באַטייליקט. דערנאָך דער דריטער ביזן זעקסטן. אין זעקסטן קלאַס זיינען געגאַנגען בחורים פון פּאַרשיידענעם עלטער. אָ סך האָבן פּאַרשפּעטיקט אָ פּאָר יאָר צו לערנען צוליב דער ערשטער וועלט מלחמה וואָס האָט זיך געצויגן פיר יאָר, דער זעקסטער קלאַס איז געווען אָ געמישטער פון אינגערע און עלטערע, קלענערע און גרעסערע, די גרעסערע האָבן זיך נישט געפילט באַקוועם אין דעם קלאַס...

די שולע איז אַריין אין בית־מדרש געסל און זיך געצויגן באַרג אַראָפּ צום טייך, ביים זייט פון הויכן שול באַרג, אויפן פלאָק פון באַרג איז געשטאַנען די ווייסע שול און אַראָפּגעקוקט צו די קינדער...

טרעטנדיק דעם ווייסן שניי וואָס האָט אויסגעגלייכט דער צעקרומטער גאַס זיינען מיר אָנגעקומען צום טייך. די קינדער האָבן זיך צעווארפן אויף אָ גרויסן שטח און גליטשנדיק זיך אָפּגעשאַרט דעם שניי פון פּאַרפּאַרענעם טייך.

מרדכי דער לערער, דער מחנך פון פינפטן קלאַס האָט געלערנט זיינע שילער זיך גליטשן, ער האָט מיטן פוס אַראָפּגעשאַרפט דעם שניי פון אייז און געריידט צו די תלמידים. ס׳האָט זיך דערהערט דער עכאָ פון געשרייען — „קינדער טרינקען זיך!״ „ראָטעוועט״.

מרדכי דער לערער האָט זיך אָ ריס געטאָן פון ארט און אָנגעהייבן לויפן, ער האָט דערזען אז קינדער זיינען אַרײַנגעפאַלן, אויפן דריטן טייך, האָט זיך איינגעבראָכן דער אייז. אויף יענעם ארט וואָס מען האָט געפרופן די קעסל גרוב, האָט זיך זעלטן פּאַרפּראָרן דער טייך.

די עלטערע קינדער האָבן געוואָלט העלפן דעם ערשטן וואָס איז אַרײַנגעפאַלן, ווי נאָר זיי האָבן זיך דערנענטערט האָט זיך דער אייז ווייטער געבראָכן. אָ יונגער לערער האָט אַראָפּגענומען דעם פּאָסעק פון די הויזן און געפּרואוועט צוריקטוקעווען צו אָ צווייטן פּאָסעק, ער האָט ווילד געשריען: „גייט נישט! גייט נישט! וואַרט וואַרט...״ נאָר אין דער צייט זיינען שוין פינף קינדער געלעגן אין טייך.

מרדכי איז צוגעקומען צום איינגעבראָכענעם טייך און דערזען פינף קעפּעלעך אין אייזיקן וואָסער — ער האָט ניט געפרעגט, ניט גערעדט, אין מוח האָט געשלאָגן איין געדאַנק — „די קינדער טרינקען זיך״ ער האָט אַראָפּגעווארפן דעם קורצן פּאַלטן און אַרײַנגעשפרונגען אין וואָסער ביים זייט פון די קינדער. ער האָט אָ נעם געטאָן דעם ערשטן און אים אַרויפגעווארפן אויפן אייז, דעם צווייטן, ביז דעם פינפטן, ער האָט געבראָכן דעם אייז ביז ער איז צוגעקומען צו ערד, און איז אַליין אַרויפגעקראָכן אויפן ברעג.

— פירט זיי צו מאַטי דעם קוימען קערער, גיך! דעקט זיי צו מיט מיין פּאַלטן, דעקט זיי צו מיט פּאַלטנס... האָט מרדכי געשריען.

מרדכי דער לערער האָט געשטאָמט פון דער שטעטל וויזנע, ער האָט געמאַכט דעם איינדרוק פון אָ ישיבה בחור, אָ נידעריקער צוליב זיינע קורצע פיסעלעך, אָ דיקער, אָ קורצע האַלדז אָ ברוינלעכע הויט אויפן פנים.

ביים רייַדן צו אונז — זיינע תלמידים — וועגן די נביאים פלעגט מרדכי אויסוואָקסן אין זיין גרויס און אויסוואָקסן אין אונזערע אויגן.

דער לערער פלעגט רייַדן מיט עקסטאַז וועגן די נביאים. וועגן זייער מוט זיך אָנצונעמען פּאָר די אָרימע און באַליבטע, אָן מורא פּאָר דער מאַכט פון די הערשער. זיין באַליבסטער נביא איז געווען עמוס. דער סימבאָל פון יושר און מענטשלעכקייט.

יאָרן שפּעטער, ווען מיר האָבן זיך באַקאָנט נענטער מיט אונזער לערער, מיט זיין צוגאַנג צו אידישע, און צו וועלט פּראָבלעמען, האָבן מיר פּאַרשטאַנען טיפער זיין ליבשאפט צו די נביאים.

מרדכי איז געווען אָ גרויסער שוימער, ער פלעגט זיך באָדן אין דער באברע ביז צו גאָר קאַלטע טעג פון האַרבסט.

די אָפּפּערווויליקייט פון דעם אידישן לערער האָט זיך איינגעקריצט אין אונזערע יוגנט מוחות און געדינט אָ בייַשפּיל אין משך פון אונזער גאַנץ לעבן.

ערע זיין אָנדענק.

אידן אין דער געגנט פון ביאַליסטאָק אין דעם אַמאָליקן פוילן

פון דר. אנאטאָל לעשטשינסקי (וואַרשע)

פון רעדאַקציע: מיר דרוקן דאָ די פאַרשונגס פון דאָקטאָר־אַרבעט /איבערזעצט פון פויליש/ פון אונדזער חשובן לאַנדסמאַן, וואָס ער האָט צוגעגרייט צו זיין גראָדואירונג. פריינד לעשטשינסקי האָט די שטודיר־אַרבעט געמאַכט אונטערן אויפזיכט פון פראָפעסאָר מאַריס האַרן, דירעקטאָר פון דעם אידישן היסטאָרישן אינסטיטוט אין פוילן.

איך האָב פעסטגעשטעלט, אַז די ערשטע אידן אין דער געגנט פון ביאַליסטאָק, זיינען געווען אין יאָר 1487 אין ביעלסק. נאָכדעם זיינען געווען: אין 1522 טיקאָצין; אין 1525 סוראָזש; 1560 גאָרוויי; 1577 אויגוסטאָוו און באָטשקא; 1580 קלעשטעל; 1587 ראיגראָדש. די ערשטע אידן אין ביאַליסאָטק, אַרלי, יאשניאָווצע און קנישין, אין 1605; און די ערשטע אידן אין בריאָנסק זיינען געווען אין יאָר 1753.

די עלטסטע קהילות ביי אידן, האָב איך פעסטגעשטעלט, זיינען געווען: אין טיקאָצין /1522/; אין ביעלסק און ביאַליסטאָק /1542/; אין אַרלי /1616/; באָטשקי /1648/; אויגוסטאָוו /1674/; קנישין /1705/; ראָגראָדזש /1719/; יאַשיאָווקע /1731/; און אין גאָניאָנדז /1764/. עס דאַרף באָמערקט ווערן, אַז אין דער צווייטער העלפט פון דעם 18טן יאָרהונדערט, איז ליקווידירט געוואָרן די קהילה אין ביעלסק. אין דעם זעלבן 18טן יאָרהונדערט, האָבן די מערסטע אידן אין יענער געגנט געוואוינט אין ביאַליסטאָק און טיקאָצין. עס איז צו גלויבן, אַז אָרום א העלפט פון אַלע אידן אין דער ביאַליסטאָקער געגנט, האָבן אין יענער צייט געלעבט אין דערפער.

אין דער ביאַליסטאָקער געגנט, האָבן פון אָנהויב געלעבט אידן פון דער ליטע. נאָכדעם זיינען אָהינצו געקומען אידישע פליכטלינגען פון דייטשלאַנד, ווי אויך אַנטלאָפענע אידן פון די אַנקומענדע כמילניצקי'ס חיילות, וואָס איז געווען אין מיטן דעם 17טן יאָרהונדערט. די הויפּט פרנסות ביי אידן אין יענער צייט דאָרט, איז געווען האַנט־ווערקעריי, קרעטשמעס, הויז־האַנדל אין די שטעט און דערפער, בארגן געלט, פאַרדינגען אָרענדעס א.ד.ג. די אידישע באַלמלאָכעס אין יענער געגנט, האָבן זיך דאָמאָלט באַשעפטיקט מיט 39 פּאָכן. די פּאָפולערסטע צווישן דעם זיינען געווען: שניידעריי, קצבים, בעקערס, ברויעריי, פוטערוואָרג, באַנילדערס, באַלעגאָלעס, און ענלעכע.

אין פאַרבינדונג מיטן אויסלענדישן האַנדעל, זיינען אין יענער געגנט געווען זייער אַקטיוו די אידן פון טיקאָצין און ביאַליסטאָק. זיי האָבן געהאַט האַנדלס־פאַרבינדונגען מיט דער ווייטער קעניגסבערג, פראַנקפורט, אָדרע, לייפּציג, ווראָצלאוו און אויך מיטן צאַרישן רוסלאַנד. מיט קעניגס־בערג האָבן אויך געפירט מסחר די אידן פון קנישין און אַרלי. די אידישע סוחרים אין דער ביאַליסטאָקער געגנט האָבן אַרויסגעפירט אַרטיקע אויסגעאַרבעטע פראָדוקטן, און זיי האָבן צוריקגעבראַכט הערינג, טעקסטיל־אויס־אַרבעטונגען, מעטאַל און אויסאַרבעטונג פון מעטאַל, מינעראַלן, כעמישע אויסאַרבעטונגען און שפּייז־פראָדוקטן. דאָס ברענגען דורך די אידן פאַרשידענע סחורה פון אויס־לאַנד, האָט געהאָט אַ גרויסן איינפלוס אויף דער אַנטוויקלונג פון אַרטיקע אויסאַרבעטונגען. דאָס האָט אויך באַרייכערט יענע געגנט וואָס איז געווען אַרעם אין אייגענער תבואה און לאַנדווירטשאַפט אַנטוויקלונג.

אין דעם אַרטיקן האַנדל אין לאַנד גופא, זיינען אַמערסטנס געווען אַקטיוו די אידן פון טיקאָצין, ביאַליסטאָק, אַרלי און באָטשקי. זיי האָבן געהאַנדלט מיט סוחרים פון גראָדנע, וואַרשע, טאָרנע און גדאָנסק. מען האָט געבראַכט און אַוועקגעפירט פאַרשידענע סחורה אויף גרויסע וואָגענס, וואָס זיינען געווען אַיינגעשפאַנט אין צווויי און פיר פערד. אין אַלגעמיין האָבן אידישע סוחרים אין יענער צייט, אין דער געגנט פון ביאַליסטאָק, זיך פאַרנומען מיט האַנדלען סחורה פון 160 פאַרשידענע מינים.

אידן אין דער ביאַליסטאָקער געגנט, אין יענער צייט וועגן וואָס עס איז דאָ די רייד, האָבן זיך געבאַרגט געלט ביי רייכע פריצים, גלחים און פאַרמעגלעכע פויערים. דעם איינ־קונפט פון דעם האָט מען אויסגענוצט ווידער אויפצובויען די צעשטערטע ווירטשאַפטן בעת מלחמות. ווי אויך צו פאַר־גרעסערן דעם האַנדלס־פאַרקער. כמעט אין יעדער שטאָט האָבן אידן אויך געבאַרגט געלט, אויף פראָצענט, צו פריצים און פאַרמעגלעכע פויערים. מען קאָן זאָגן, אַז אידן זיינען געווען פיאָנערן דאָרט פון אַנטויקלען צו באָרגן געלט.

די עלטסטע באַשעפטיקונג פון אידן אין יענער געגנט, איז געווען דאָס פאַרדינגען מילען, קרעטשמעס, אָפּצאָל פון אויסאַרבעטן בראַנפּען, אייגונפט פון טייכן א.ד.ג. אין מיין שטודיר־אַרבעט האָב איך פעסטגעשטעלט, אַז די ווירטשאַפט־לעכע אַקטיוויטעטן פון די אידן אין יענער צייט און אין יענער געגנט, האָט פיל מיטגעהאָלפן צו דער עקאָנאָמישער אַנטוויקלונג פון יענע שטעט, וואו עס זיינען געווען אידישע קהילות.

די באַפעלקערונג אין ביאַליסטאָקער געגנט, אידן און ניט־אידן, אין יאָר 1800

שטאָט	צאָל איינוואוינער: קריסטן	אידן	צוזאַמען	דער פראָצענט פון אידן
אוגוסטאָוו	1525	462	1987	23,7
ביאליסטאָק	2142	1788	3930	45,4
ביעלסק	1733	———	1733	———
באָטשקי	897	616	1513	40,0
בריאָנסק	1075	80	1155	6,9
גאָניאָנדזש	875	498	1373	36,2
יאשאָניאָווקא	290	393	683	57,5
קלעשטשעלע	1830	58	1888	3,0
קנישין	1052	243	1295	18,7
נאָרעוו	418	7	425	1,6
אַרלא	384	102	486	20,9
ראיגראָד	495	392	887	44,1
סוראָזש	711	12	723	1,6
טיקאָצין	1253	1652	2905	56,9
צוזאַמען	14680	6903	20983	30,3

צום קאַמף קעגן נאַציזם

פון בנימין אָבעלסקי סקאַקי, אילל.

צוריק אויפגעוועקט אונזער טיפע אַלטע וואונדן,
ווידער אויגן פול מיט שרעק אָנגעצונדן!
פון דער אַלטער מגפה קען א האַרץ ווערן צעריסן,
דאַרף דאָס אַזיי בלייבן, יעדן דור יידיש בלוט פאַרגיסן?

פעט איז די ערד וואו אונדזער בלוט האָט געצוואָגן,
די קערענדלעך פון וואולגאַרישן נאַציזם
דאָ אַריבערגעטראָגן,
ווי גיפטיקע שוואַמען זיך צעוואַקסן אין די וועלדער
און טראָגן דעם סם אין שטעט און אויף פעלדער.

עס ברענען שוין ווידער אונדזערע האַריזאָנטן,
זיי שמעלצן און שמידן, נייע שפיזן צו גרויסע פראָנטן
געצילט צו אונדז, ווי א בעסטיע צום פאַנג איז גרייט,
שארפן און פאַרבן דעם שוערד אויף רייט.

טריט ביי טריט אויף א באַדן א פעסטן ער קריכט,
צו זען אים מיר דאַרפן ניט האָבן קיין ליכט,
א פונק צווישן שטרוי איז א גרויסע שרעק
ס'קען נאָך חלילה מער מיליאָנען מיטן פייער אָווק.

אין מיר נאָגט נאָך די פינצטער פון יידישער צייט
ס'איז ניט קיין וואָסער נאָר בלוט אַזוי שרייט!
כ'וויל ניט זאַלצן מער דעם ים פון טרערן,
נאָר דעם ווי־געשריי פון די קדושים צו דערהערן.

פון ווינקלען א שימל אויף טראָגיש עלעגישע לידער,
פון אונדזערע ליבסטע און בעסטע שוועסטער און ברידער:
נאָך איין מאָל א יאָר פאַלט א זינדיקער טרער
א פאַרגעסן פון די נאַציס ניט דערמאָנט מער.

נאָך גרעסער די חרפה פאָר אונדז איז געבליבן,
א ברום פון נאַציזם געווקט אונדז ווי קינדער פון וויגן,
באַהאַלטן דעם קאַפּ אין דעם זאַמדיקן שפיל
פירט אונדז צום אומקום, איך זע דאָס כ'פיל.

אונדזער אַלטן חושך ווי קייטן מיר האָבן אַליין געשמידט.
זינגנדיק ווי א פויגל דעם גאַנצן לעבן איין ליד...
פול מיט פחדנות ניט שלאָגן דעם שונא צוריק,
ווערט מוטיקער דער פיינט איבער אונדז זיין זיג...

מיין בליק ווערט פאַרשארפט אין אונדזערע אומרואיקע טעג,
מיט כוח פון ווידערשטאַנד לאָמיר גיין אונדזער וועג:
די הייסע טרייסט ווערטער זיינען ארעם אַלט און שוואַך,
דער שונא פאַרשטייט ניט אונדזער פריינטלעכער שפראַך.

איר קענט זיך שפיגלען אין מיין לויטער געוויסן,
כ'קען ניט מער אינעם אַלטן חושך זיך פאַרשליסן...
אונדזער ווייטאָק און צער טאָר ניט זיין פאַרשפאַרט,
דער גורל אין פרעמדע הענט האָט אונדז אָפּגענארט...

ישראל באָנד דראיוו און יערליכער פרישטיק וועט פאָרקומען אין ביאַליסטאָקער צענטער זונטאָג, דעם 12טן נאָוועמבער, 1978, 11:30 פרי

ווי אַלע יאָר, וועט נאָכאָמאָל דעם יאָר דורכגעפירט ווערן אין ביאַליסטאָקער צענטער א ישראל באָנד קאָמפּעין זונטאָג, דעם 12טן נאָוועמבער, 1978, 11:30 פרי. גלייכצייטיג וועט אויך פאָרקומען אונזער יערליכער פרישטיק.

די ערן־עסט ביי דער אונטערנעמונג וועלן זיין ראָוז סאַלאַזש, און די פרוי פון אונזער פרעזידענט, געווען פרעזידענטין פון „האליס הילפס ברענטש" פון הדסה, סעם סאַלאַזש, און אונזער עקזעקוטיוו דירעקטאָר, חזן הערי פיינבערג.

מער אינפאָרמאַציע וועט געשיקט ווערן צו אונזערע מיטגלידער אין דער צוקונפט.

א דאַנק בריוו צום ביאַליסטאָקער צענטער

טייערע פריינט און לאַנדסלייט!

עס איז באמת געווען א מאַמענט ווען איך בין זייער שטאָלץ צו זיין א ביאַליסטאָקער, און צו זען ווי אַזוי דער ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, אונטער דער פירער־שאָפט פון דעם פרעזידענט סעם סאַלאַזש, און דעם געניאַל־סעקרעטאַר איסאַק ריבאַלאָווסקי, קאָן אויפטאָן אין א צייט ווען אונזער א ביאַליסטאָקער נויטיקט זיך אין הילף (עס האַנדלט זיך דאָ וועגן אונזער לאַנדסמאַן שלמה ביאליס־טאַצקי פון שיקאָגאָ, וועגן וואָס עס ווערט דערציילט אויף אַן אַנדערן פלאַץ אין דער היינטיקער „ביאליסטאָקער שטימע" — רעדאַקציע). דער אָפּרוף פאָר דעם געליטענעם לאַנדס־מאַן איז געווען זייער ווארעם און האַרציק, אפילו אויך פון לאַנדסלייט וואָס האָבן קיינמאָל נישט געזען און געהערט פון דעם לאַנדסמאַן.

דערפאָר טאָקע ווילט זיך אונז אויסדריקן דורך דעם וועג, א האַרציקן דאַנק צו אונזערע טייערע פריינט, סעם סאַלאַזש און איסאַק ריבאַלאָווסקי, ווי אויך צו די אַנדערע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און פריינט פאָר זייער וואַרעמען און טיף־אידישן מענטשלעכן אָפּרוף. מיר ווינטשן אייך אַלע־מען געזונט, נחת און פיל דערפאַלג אין די וויכטיקע אַקטיוויטעטן פאָר אונזערע געמיינזאַמע צילן, ווי אויך אין פערזענלעכן לעבן. מיר ווינטשן אייך אַלעמאָל צו קענען געבן און קיינמאָל נישט דאַרפן נעמען.

נעשקע און יוסף דאָברימאַן,
שיקאָגאָ

כ'וויל ניט גלייכגילטיק ווי א פחדן בלייבן ליגן,
ווי און קלאַגידיקן הערבסט שוואַכע טויטע פליגן.
זאָל רינען אין אונדז דער זאַפט פון אויפגעוואַכטער גבורה,
צום קאַמף מיט ווירדע און מיט דער אמונה:

כ'קלייב ווערטער צונויף צום שייטער ווי שפענער,
זאָל קלינגען מיין ליד מיט אויפוועקנדע טענער:
ווען פלאַקערן אויף אייביק ווי אונדזער ווייס־בלויע פאָן,
פאָר דורות א ליד א נייע פון היינט מאָל אָן...

דבורה מינץ פירט דורך מיט דערפאָלג אַ טור קיין מדינת ישראל

אונדזער חשובע לאָנדספרוי דבורה מינץ האָט לעצטנס אַרגאַניזירט און אָנגעפירט מיט אַ טור קיין ישראל, וואָס האָט ביי אַלעמען אַרויסגערופן גרויס צופרידנהייט. פריינדין מינץ האָט דעם טור אַרגאַניזירט פון די פרויען אין קלוב „עליזה" ביי די פּיאָנערן־פרויען, וואו זי איז אויך אַקטיוו. ווי באַקאַנט, איז דבורה מינץ אויך אַקטיוו, צוזאַמען מיט איר מאַן אייב, אין הסתדרות קאַמפּעין און אין אָנדערע פאַרשידענע אַרגאַניזאַציעס פאַר מדינת ישראל און פאַר אידישע צוועקן בכלל.

אין דעם טור, וואָס דבורה מינץ האָט אַרגאַניזירט און אָנגעפירט, האָבן זיך באַטייליקט 40 פערזאָן. דער טור האָט געדויערט צוויי וואָכן, זיי זיינען אַרומגעפאָרן איבער מדינת ישראל און באַזוכט וויכטיקע פלעצער. זיי זיינען אויך אויפגענומען געוואָרן פון וויכטיקע פּערזענלעכקייטן אין דער אידישער מדינה. אָלע באַטייליקטע אין טור, זיינען

דבורה און אייב מינץ

צוריקגעקומען צופרידענע און זיי האָבן אויסגעדריקט דאָנקבאַרקייט צו פריינדין מינץ פאַר אונטערנעמען און דורכפירן אויף אַזאַ גוטן אופן דעם טור.

אויך מיר, אין דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל, זיינען שטאָלץ מיט אונדזער חשובער דבורה מינץ און איר מאַן, דער ליבהאַרציקער אייב. ביידע זיינען זיי מיטגלידער פון באָארד אָוו דירעקטאָרס פון אונדזער אינסטיטוציע און זיי זיינען מיט טריישאפט איבערגעגעבן אין אַלע אַקטיוויטעטן. מיר ווינטשן זיי געזונט, פרייד און גליק אין דער משפּחה. פאַר דורכפירן אַזאַ דערפאָלגרייכן טור פון אונדזער ליבער פריינדין דבורה מינץ, פון ניו יאָרק קיין מדינת ישראל, איז אויך אַ כבוד פאַר אונדז.

* * *

דבורה מינץ און די טאָכטער דר. ריטא סיימאָן, וועלכע איז געפאָרן שטודירן די לאַגע פון דער אידישער געמיינדע אין אַרגענטינע איז געשיקט געוואָרן פון דעם אוניוועך־זיטעט פון איליאַי, זיינען לעצטנס אויך געווען אויף אַ באַזוך אין אַרגענטינע. זיי זיינען אויפגענומען געוואָרן מיט גרויס

פּייער־כתב

פון ראָזאַ נעוואָדאָווסקאַ

מיינע נאָענטסטע אין טרעבלינקע — לזכרון. צום 35־טן יאָר טאָג פון דער ליקווידאַציע פון ביאַליסטאָקער געטא.

דער חושך האָט געטראָגן מיט שנעלקייט אומגעהייער אַן אָפּגעריסן בלאַט, אַ בלאַט פון פלאַקער־פּייער.

דאָס בלאַט האָט נישט קיין אותיות, גאָרנישט אויפּגעשריבן, נאָר טיפער, גרויסער זינען איז אויף אים פאַרבליבן.

דאָס בלאַט פליט אין דער הויך, ברידערט זיך
מיט וואַלקנס,
זיין גליענדיקער רויט האָט דעם חושך אויפגעשפּאָלטן.

ווער איז דאָס רויטע בלאַט, וואָס פליט אין
הויכע רוימען ? —
אַ שטיק פּייער אין דער נאַכט פון טרעבלינקער קוימען ?

אַ תורה־פאַרמעט אפשר ? צי פלאַמען פון מגילות ?
אַ טייל פון די פּנקסים פון פאַרטיליקטע קהילות ?

דאָס בלאַט אויף אַ וואַלקן, צינדט אים און פליט ווייטער,
לאָזט איבער נאָך זיך אַשן, שיריים פונעם שייטער.

אַ קול הויבט זיך אָן וועקן, די שטים שטייגט הויך
און רעדט —
דורך חושך, דורך שטחים, איבער ימים, שטעט:

„דאָס בלאַט ווערט אָפּגעהיט, פאַרזיגלט און באַהאַלטן —
מיט אים כ׳וועל פעלקער שטראָפן, ווי מיט לוחות אַלטע.

„אַ חשבון איז דאָס פאַר פאַרברענטע גופים, ספרים,
און מאָנען כ׳וועל פאַר אַלץ, פאַר אַלע ברידער־קברים.

„און אויך פאַר די וואָס מ׳האָט אָן שפור פאַרברענט,
פאַרשניטן —
ווען איך דאָס כתב פון פּייער און אייביקייט פאַרהיטן".

דאָס בלאַט האָט דורכגעפלאַקערט און זיך אויסגעלאָשן,
נאָר געבליבן איז די שטים פון פּייער־לשון.

ווארעמקייט אין בוענאָס איירעס, אין דאָרטיקן „בית ביאַליסטאָק". דבורה מינץ האָט איבערגעגעבן פאַר אונדזערע לאָנדסלייט אין בוענאָס איירעס אַ לעבעדיקן גרוס פון די ביאַליסטאָקער אין ניו יאָרק, און וועגן אונדזערע פאַרצווייגטע טעטיקייטן דאָ אין צענטער. אין דער פייערונג האָט זיך באַטייליקט אַ גרויסער עולם, מיט דעם אָנטייל פון די באַקאַנטע פירער פון די ביאַליסטאָקער אין בוענאָס איירעס: זלמן יעוורעיסקי, יצחק צעסלער, שמואל גאָניאָנדזקי, שרה טורעק, גדליה טענענבוים, משה אָבשאָטקין און אָנדערע.

די אייַנדרוקספולע פייערונג לכבוד משה קרעמער

פון יעקב וואַליקאָוו

דעם 13טן מאַי היינטיקס יאָר אין אַוונט, האָבן זיך פאַר־זאַמלט אַ גרופּע גראַדנער לאַנדסלייט אין דער שוהל פון יולעט, לאַגג איילענד, ווו מען האָט צוגעטיילט פאַרדינטן כבוד צו אונדזער ליבן חבר און פריינט משה קרעמער. די פייערונג איז געווען פאַרבונדן מיט אַ זאַמלונג פאַרן „יונייטעד דזשואיש אַפּיל" ווו פריינט קרעמער איז אַקטיוו, אַזוי ווי דאָס איז מיט אים אויך פאַר אַנדערע אידישע צוועקן. טראָץ דעם וואָס צוטיילן דעם כבוד איז געווען אַביסל פאַרשפּעטיקט, אַנערקענען מיר אַלע גראַדנער אַבער אַז דאָס איז געגעבן געוואָרן פאַר אַ ריכטיקן און פאַר־דינסטפולן פּערזאָן.

איך וויל זיך אַליין קוואַליפיצירן אין מיין שרייבן אין דער „ביאַליסטאָקער שטימע" וועגן משה קרעמער. מיר האָבן זיך כמעט אויפגעהאַדעוועט צוזאַמען אין דער אַמאַליגער יידישער שטאָדט גראַדנע, אין דער טראַגעדיע פון אייראָפּייאישן אידנטום, איז אַריינגעריסן אונדזער

משה קרעמער

פרעכטיגער גראַדנער ישוב. עס איז שוין פאַרביי 35 יאָר זינט מיר האָבן זיך געזעגנט מיט אונדזערע טייערסטע ע"ה. משה קרעמער איז געווען איינער פון זיי, וועלכע זיינען על פי נס מצליח געווען און זיך געראַטעוועט פון די נאַצישע חיה'שע נעגל. דורכוואַנדערנדיג אַ האַלבע וועלט האָט ער דערגרייכט די ברעגעס פון אַמעריקע.

דורך דער צייט פון קריג איז צעריסן געוואָרן אונזער פריינדשאַפט, נאַענטקייט נישט וויסענדיג איינער פון צווייטן וואָס עס האָט פאַסירט מיט די וועלכע האָבן געפעלט. און ווען די באַגעגעניש איז געוואָרן אַ פאַקט גלייך נאָך דער קריג, קען מען זיך פאַרשטעלן ווען מיר די פאַריתומטע און צעבראָכענע באַגעגענען פלוצלינג נאַענסטע, וועלכע זיינען באַטראָכט געוואָרן אַז זיי זיינען שוין אויף יענער וועלט. אָט די עפיזאָדן האָבן זיך אַפּגעשפּילט אויך צווישן די גראַטע־וועטע גראַדנער סיי אין אַמעריקע און סיי אין ישראל. מיר האָבן זיך גלייך אַרגאַניזירט אין אַ קליינער גרופּע גראַדנער צווישן וועלכע עס איז אויך געווען און איז משה קרעמער. אַנפאַנגען צוריק בויען דאָס לעבן איז פון אַנפאַנג נישט געווען אזוי לייכט. אָבער די עקשנות פון דראַנג צו זיין פאַראויס און בויען צוריק דאָס אידישע לעבן, האָט באַזיגט אַלע שטערונגען און די לאַנגע געדרייטע וועגן פון לעבן. דער גראַדנער קלוב עקזיסטירט און פונקציאָנירט און האַלט אַן דעם המשך פון גראַדנע, אַדאַנק עטליכע ענערגישע און איבערגעבענע גראַדנער, וועלכער משה קרעמער איז צווישן זיי. דער שרייבער פון די שורות איז באַרעכטיגט אַפּצוגעבן אַ כאַראַקטעריסטיק פון זיין נאַענטן פרייַנד און חבר משה קרעמער, וועלכער שטייט אין טאָג־טעגליכע פאַרבינדונג, זינט אונדזער פאַראייניגונג נאָך דער שרעקליכער טראַגעדיע. משה קרעמער איז אַ גוט האַרציגער איד, וועלכער גלויבט ווי אונדזערע עלטערן האָבן אונדז געלערנט אין גראַדנע, ווי אַזוי אַ גראַדנער האַרץ זאָל פונקציאָנירן צו זיין ברודער־איד. ער איז איינער פון די עמך־אידן, וועלכע קענען פאַרשטיין און מיט פילן פאַר דעם אַנדערן וועלכער איז אַמאָל אין אַ נויט. אַסאָך פון אונדזערע אידן, ליידער צום באַדויערן, וועלכע האָבן מצליח געווען, ווילן נישט מער אַ קוק טאָן צו זייער פאַרגאַנגענהייט.

מיר מעגן זיין שטאָלץ מיט משה קרעמער אין אַלע אינזיכטן. פון זיין פאָמיליע, וועלכער ער האָט געבויט, זיין אויפּפירונג לגבי מענטשן און זיינע געפילן וועלכע קומען פון זיין אידישער גראַדנער האַרץ.

אַ מענטש דאַרף אָמאָל אָפּגעבן אַ דין וחשבון לגבי אַנדערע מענטשן, מיט וועלכע מען האָט אַ לעבן פאַר־בינדונג, מען לאָזט טערן אָמאָל, מיט וועלכען מען פרייד זיך צוזאַמען און מיט וועלכע מען האָט ערנסטע געשפּרעכן, וועלכע רירן אַן אָמאָל אין לעבן. איך וועל נישט אַריינגיין אין צופיל אַיינצלהייטן, אָבער איך גלויב, אַז מיין קליינער איבערבליק וועגן משה קרעמער איז פאַר איצט גענוג, אַז די גראַדנער זאָלן קענען לייענען מיינע געדאַנקען און געפילן וועלכע מיר אַלע טראָגן און לעבן מיט זיי פאַר אַסאָך אַסאָך יאָרן.

דעריבער וויל איך באַגריסן די פאַרוואַלטונג פון דער יולעטער שול, ספּעציעל דעם רב פון דער שול, אַלע גראַדנער, וועלכע געפינען זיך דאָ אין ניו יאָרק. עס איז אַפּגעגעבן כבוד דעם ריכטיגן מענטש, וואָס עס האָט שוין אים געקומט פון לאַנג.

מיר וועלן זיין מיט אייך און אונטערשטיצן אַייער אַרבייט, וועלכע איז אַזוי וויכטיג פאַרן קיום פון אידישן פאָלק. און דאָס מיין איך הויפּטזעכטליך מדינת ישראל, מיט און גבורה. דער וויל זאָל אייך באַגלייטן שטענדיג אין אַייער אַרבעט און מיט דעם וועט די באַזע פון מדינת ישראל קיין מאָל נישט געמינערט ווערן.

אַלע גראַדנער לאַנדסלייט, וועלכע ווילן זיך פאַרבונדן מיט אונדזער גראַדנער קלוב, דאַרפן שרייבן אויפן אַדרעס:

Jack Wolikow
8 Louis rd.
New York City, N.Y. 10956
U. S. A.

• שליפט זיך אַן אַלם מיטגלידער אין ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל!

געלונגענער יערלעכער באָל ביי די גאָניאָדזש־טרעסטינער לאַנדסלייט

פון סעם גראָבארד

זונטאָג, דעם 21־טן מאי 1978, איז אַדוכגעפירט געוואָרן דער געמיינזאַמער יערלעכער באָל פון גאָניאַנדזער הילפס־קאַמיטעט, און טרעסטינער סאָל בינדלער מעמאָריאל פאַנד, מיטן הויפט צוועק, צו שאַפן הילף פאַר די 2 לײַ־קאָסעס (הלוואות אָן פּראָצענט) אין ישראל, געגרינדעטע מיט יאָרן צוריק, אויף דער איניציאַטיוו פון דער גאָניאַנדזער־טרעס־טינער סאָסייעטי אין ניו יאָרק, מיט דער מיטהילף פון אונזער לאַנדסמאַנשאַפט איבערן לאַנד.

דער באָל דאָס יאָר, ווי פריערדיקע יאָרן, איז פאָרגע־קומען אין דעם שיינעם זאָל פון ביאַליסטאָקער צענטער. דער עולם האָט פאַרבראַכט עטליכע שעה אין אַ יום־טוב׳דיקער משפּחה אַטמאָספערע, אונטער קלאַנגען פון מוזיק און געזאַנג. ביי געדעקטע טישן איז סערווירט געוואָרן אַ פיינער לאָנטש. דאָס איז צוגעגרייט געוואָרן פון ביאַליסטאָקער צענטער.

נאָכ׳ן עסן האָט ראובן בינדלער, דער שטענדיק אַקטי־ווער אין דעם געזעלשאַפטלעכן פון אונזערע לאַנדסלייט בכלל, און אין דער גאָניאַנדז־טרעסטינער סאָסייעטי בפרט, געעפנט די פאָרזאַמלונג. ער האָט וואָרעם באַגריסט דעם עולם ווי אַ נאָהנטע משפּחה, און האָט פאָרגעשטעלט דעם פּרעזידענט פון גאָניאַנדזער־טרעסטינער סאָסייעטי מאָריס מאַלאַסאָפסקי, וועלכער האָט אין משך פון פיל יאָרן, געמאַכט ווערטפולע בייטראָגן דורך וואָרט און שריפט אין דער סאָסייעטי, ווי אויך אין די אַקטיוויטעטן פון די 2 הילפס־קאַמיטעטן אַלס פאָרזיצער פון דער פאָרזאַמלונג. באַדאַנקנדיק פאַר דעם צוגעטיילטן כבוד האָט ער באַגריסט די פאָרזאַמלטע מיט אַ טאָפּלטן גוט יום־טוב, 1) דער יום־טוב פון פאָרבריינגען צוזאַמען, און 2) דער יום־טוב, 30 יאָר מדינת ישראל. ער האָט באַדאַנקט אַלע פאַר קומען, און ספּעציעל די וואָס זיינען געקומען פון אויסער ניו יאָרק, באַ־זונדערס מיירים רובין וואָס איז געקומען פון לאָס אַנדזשע־לעס. ער מיירים רובין האָט אַלעמען באַגריסט, און אַנגע־וויזן די וויכטיקייט פון דער לײַ־קאָסע, און געדאַנקט באַ־זונדערס די לאַנדסלייט איבערן לאַנד, פאַר די אַריינגע־שיקטע ביישטייַערונגען.

דער פאָרזיצער מאָריס מאַלאַסאָפסקי האָט אַדורכגע־פירט די געלט זאַמלונגען און אויך דערמאָנט יעדן ביישטייַערער פון איבערן לאַנד, און באַדאַנקט אַלע פאַר דעם באַדייטנדן דערפאָלג. באַזונדער האָט ער געדאַנקט פריינט איסאַק ריבאַלאָווסקי און דער קוק־פאָרוואַלטערין פון ביאַליסטאָקער צענטער, פאָרן צוגרייטן אַזוי שיין דעם זאָל און סערווירן דעם פיינעם מאָלצייט.

מיט לויב וועלטער האָט דער פאָרזיצער דערמאָנט דעם טרעסטינעם לאַנדסמאַן לואי גאָרדאַן פון שיקאָגאָ, וועלכער איז שטענדיק פאַראינטערעסירט און אויך אַ ביישטייַערער צום סאָל בינדלער־פאַנד. ער האָט דעם יאָר נישט געקענט קומען צום באָל, צוליב זיין געזונט. אין נאָמען פון אַלעמען איז אים געוואונטשן געוואָרן אַ רפואה שלימה. אַן אומדער־וואָרטערער גאָסט פון ישראל, ראובן פאָרבער, אַ גאָניאַ־דזער, אין דער פאָרוואָלטונג פון דאָרטיקן קאָמיטעט, האָט אין קורצע וועלטער אָנגעוויזן אויף דער וויכטיקייט פון דער לײַ־קאָסע, און באַדאַנקט פאַר די מעשים טובים.

חנה גאָלדשטיין, די לאָנג יאָריקע סעקרעטאַרין פון טרעס־טינער הילפס־קאָמיטעט, און אַקטיוו אין די הילפס אַרבעט אַלע יאָרן זינט דער גרינדונג פון קאָמיטעט, האָט אין שיינע קורצע וועלטער אַלעמען באַגריסט.

סאָרא מאַלאַסאָפסקי, פאָרזיצערין פון טרעסטינער הילפס־קאָמיטעט זינט איר גרינדונג און אַלע יאָרן אַקטיוו אין אַלגעמיין, האָט אויף איר אופן וואָרעם באַגריסט אַלע־מען, און באַדאַנקט פאַר די געלט בייטראָגן. זי האָט אויך גלייכצייטיק דערמאָנט מיט באַדויער און כבוד, די פאָלגנדע געטרייַע לאָנדסלייט, וועלכער זיינען געשטאָרבן דעם יאָר: ליזקע טשודין, מאיר אַטלאַס, (מאָן פון העלן אַטלאַס טרעזשורער פון גאָניאַנדזער הילפס־קאָמיטעט) יאָנקל בראָסטאָוו פון שיקאָגאָ, כאַצקל דאָר פון ישראל, און לייבל געלטשינסקי.

סעם טשודין האָט אין קורצע געפילפולע וועלטער געריידט, וועגן דער העכסט מענטשלעכער וואָרעמער באַצי־אונג, דורך וואָרט און ממשות׳דיקע מעשים פון די לאַנדס־לייט, צו די לעבן־געבליבענע פון היטלער חורבן. אום־אַפהענגיק פון דעם אין וועלכן לאַנד זיי האָבן זיך דאָן געפונען, האָט די הילף זיי דערגרייכט. דאָס וועט שטענדיק בלייבן ביי יעדן אין זכרון.

פריינט ריבאַלאָווסקי האָט אין קורצע וועלטער באַ־גריסט דעם עולם, ווי אַ טייל פון דער ביאַליסטאָקער משפּחה. ער האָט געזאָגט, אַז דער ביאַליסטאָקער צענטער וועט שטענדיק זיין גרייט נאָכצוקומען ווי וויט מעגלעך די וועגדונגען. דער פאָרזיצער האָט מיט לויב וועלטער דער־מאָנט די נעמען פון די פאָרוואָלטער פון די 2 לײַ־קאָסעס אין ישראל.

מיטן וואונטש, זיך צו זעהן ביי אַזאַ צוזאַמענקום אויך איבעראַשׁ, האָט דער פאָרזיצער מאָריס מאַלאַסאָפסקי גע־שלאָסן דעם צוזאַמענקום.

דער עולם האָט פאָרלאָזן דעם זאָל אין אַ יום־טוב׳־דיקער צופרידענער שטימונג.

אויף די עלטערע יאָרן ...

פון בערטא טאָפּאַלסקי

וועז עס קומען די עלטערע יאָרן
און איר פילט זיך ווי פאָרלאָרן,
און איר קענט נישט אויפהאַלטן
די אייגענע היים, פאָרוואָס זאָלט איר זיין אַליין?
טאָ קומט צו די ביאַליסטאָקער צוגיין!

איר וועט זיין מיט פיינע מענטשן,
אַ גוטע שוהל צו דאַוונען און בענטשן,
איר וועט מער נישט זיין אַליין, פאָרלאָרן,
איר וועט זיך פילן ווי ניי געבאָרן.

מען האָלט דאָ אַלץ ריין און שיין,
דאָס איז צו זען פאַר זיך אַליין,
דאָס עסן כשר, געשמאַק און אַלע טעמ׳ן,
עס דערמאָנט די צייטן וועז מען איז געווען
מיט פאַמיליע צוזאַמען.

מען עלטערט זיך דאָ גוט און אין פריידן,
עס איז טאָקע ווי אַן אמת׳ער גן־עדן,
ניטאָ קיין זאָרגען מער
פון קאָכען, באַקען און רוימען,
נאָר אין היימישקייט אַלע זיינען צוזאַמען!

צוויי לידער

פון אָשר שטשוטשינסקי

געווען אַמאָל היימען...

ווי אַלטע זיידעס שטייגן זיי, מיט אַראָפגעלאָזענע קעפ,
צווישן נייע, הויכע וועגט, פֿאַרשטעלט — ווי זיי
וואָלטן זיך שעמען,
קוקן אויף די עלעוואדאָרן — אויף די עלעקטרישע טרעפ
און קענען ניט פֿאַרשטיין, קענען ניט באַגעמען.

ווי אַלטע גרויע זיידעס, מיט געבויגענע קעפ
שטייען זיי לעבן די פּופּציק שטאָקיקע אייניקלעך
פון צעשטראָלטן גלאָנציקן גלאָז — אין אַ לוכט געווען,
ס׳פּעלט צו די הימלען נאָר איין טראָט — גאָר ווייניק.

אפשר געדענקען זיי די הענט וואָס האָבן זיי געבויט ?
אפשר געדענקען זיי די מענטשן וואָס האָבן אין זיי געלעבט ?
ס׳קלינגען נאָך אין זיי די רייד, פון די וואָס האָבן
אין זיי געגרויט.
די פּרייד, דער טרויער פון די וואָס האָבן
אין זיי געוואוינט, נאָך שוועבט.

מען רײַסט זיי אַרונטער, גייען זיי אַוועק, גייען זיי אַוועק,
און נעמען מיט, מיט זיך אַ תקופה, דעם אַנדענק פון דורות
וואָס האָבן מיט בלוט און שווייס געבויט, אויסגעפלאָסטערט
אַ וועג
צו די הימלען, צו די הויכן — פֿאַר הימל-קראָצערס,
פֿאַר נייע דורות.

(פֿאַרצייכנט דעם 29-טן אַפּריל 1978
אין ניו יאָרקער אוניווערסיטי האָספּיטאָל)

ניו-יאָרק

שטאָט, היינט קום איך ניט
אויף דיר זיך באַקלאָגן
היינט וועל איך האָרץ און געמיט
מיט בלומען דיר צוטראָגן.

שטאָט, געבוי פון פּראָכט,
איך קען ניט קיין גלייכן צו דיר.
מיט ליבשאפט, דיר כ׳באַטראַכט,
האַלסט אָפּן פֿאַר מיר טויער און טיר.

ס׳האָט דער גורל דיר איינגעראָמט
צווישן צווי ערלעכע טייכן,
דיינע בנינים — איינגעשליפן
נישטאָ צו זיי קיין גלייכן.

ווער האָט דיינע מויערן געשטויסן
צו הימלען צו דערגרייכן ?
בריקן פֿאַרדעקן דיין גאַנצן דרויסן
איבער דיינע טייכן — ביז די הויכן.

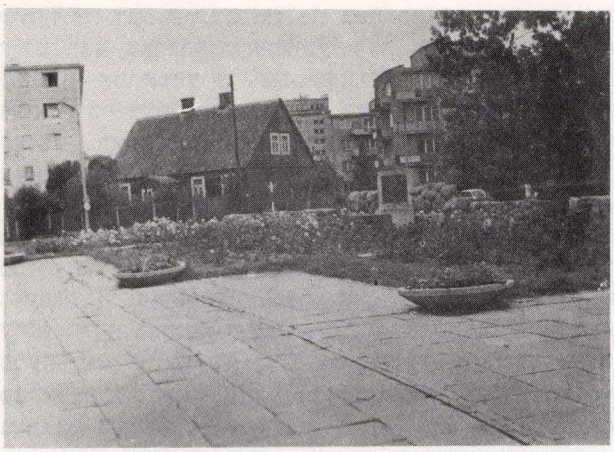
שטאָט ! איך קום ניט היינט זיך באַקלאָגן,
אויף מיין נייער היים — דער דריטער.
נאָכן איבער וועלט זיך אַרומטראָגן,
אַ מאָל אונטער זון-שיין
אַ מאָל אין בייזן געוויטער.

איך טראָג אין מיינע געהורן,
פון חורבן און אומקום — אַ שאַרפן שניט,
שטענדיק ווי פייער עס גליט,
און חלום, מיין היים — ניט צו פֿאַרלירן.

א דאָנק בריוו פון די אידן אין ביאַליסטאָק

טייערער פריינט איסאַק ריבאַלאָווסקי,

איך האָב דערהאַלטן אייער בריוו מיט די פּאָטאָגראָפיעס, פֿאַרוואָס איך דאַנק אייך זייער. איך דאַנק אייך פּערזענלעך, און אַלע פּירער און טוער פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, אין נאָמען פון דער גרופּע אידן אין ביאַליסטאָק, פֿאַר שיקן אונז אייער הילף. מיר ווייסן ווי געהעריק דאָס אָפּצושאַצן. מיר האָבן אויך דערהאַלטן די „ביאַליסטאָקער שטימע" מיט אייער באַשרייבונג ווען דעם באַזוך דאָ ביי אונדז, אין ביאַליסטאָק. עס איז געווען אינטערעסאַנט אַלץ צו לייענען אין דעם זשורנאַל וואָס איר

דער דענקמאָל נאָך 3500 ביאַליסטאָקער אידן וועלכע זיינען אומגעקומען אין ביאַליסטאָקער גטאָ, אויגוסט, 1943. דער בילד איז געשיקט געוואָרן פון שיע באַרטנאָווסקי, וועלכער האָט צוגעזאָגט אָפּצוהיטן דעם דענקמאָל און די אַרומיגע בלומען.

גיט אַרויס מיט אַזוי פיל ליבע, דאָס האָרץ וויינט ממש פון פּרייד. וואָס איז שייך דעם בית-עולם אין געוועזענעם געטאָ, ווייל איך אייך אינפֿאָרמירן, אַז אַלץ ווערט דאָ אָפּגעהיטן אויף אַ געהעריקן אופן.

מיר אַלע דאָ שיקן אויך אַ האַרציקן דאַנק און וואונטשן צום פּריינט דזשערי מינק, וועלכער האָט איינגעשטעלט דעם ספּעציעלן פֿאָנד מיט אָן אָנהויב פון זיינע פּערזענלעכע מיטלען, וואָס דערמעגלעכט צו העלפן דער פֿאַרבליבענער גרופּע אידן איצט אין ביאַליסטאָק.

אַ האַרציקן דאַנק אייך אַלעמען, זייט געזונט און מיר ווינטשן אייך דערפֿאָלג אין אייער אַרבעט.

ש. בארטנאָווסקי, ביאַליסטאָק,

חשובע געסט באַזוכן ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו־יאָרק

אין דער לעצטער צייט האָבן מיר געהאַט, ווי דאָס איז שטענדיק, אַ צאָל חשובע געסט אָלס באַזוך אין דעם ביאַליס־טאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל

יעקב אַרלאָווסקי, פון ירושלים

יעקב אַרלאָווסקי האָט אין אַמאָליקן ביאַליסטאָק געוואוינט אויף יואַרוויעצקאַ 44. זיין פאָטער ראובן אַרלאָווסקי, האָט געהאַט אַ טוך־פאַבריק, פון דער פירמע אַרלאָווסקי. יעקב אַרלאָווסקי, וועלכער האָט זיך באַזעצט אין ארץ־ישראל פאַר דער צווייטער וועלט־מלחמה, פאַרנעמט אַלע יאָרן וויכטיקע פאָזיציעס אין לאַנד. די לעצטע יאָרן איז ער פאָרזיצער פון דער קולטור־קאָמיסיע אין „ארגון חברי ההגנה" /אַרגאָניזאַציע פון הגנה־חברים/. זינט 12 יאָר, איז ער אויך רעדאַקטאָר פון דעם הגנה יאָר־בוך אין ירושלים. ער האָט אַ פיינע פאַרצווייגטע משפּחה.

אויפן געביט פון ביאַליסטאָקער טעטיקייטן אין ישראל, פירט ער אָן מיט דער גמילת־חסדים קאַסע פאַר ביאַליס־טאָקער אין ירושלים „קרן בנימין סרלין", פון וועלכער עס

יעקב אַרלאָווסקי און פרוי

געניסן פיל ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און אויך אַנדערע נויטבאַדערפטיקע. די גרינדער און ערשטע פאָרוואַלטונגס־מיטגלידער פון דער גמילת־חסדים קאַסע זיינען געווען: זלמן נאָוואָסעלסקי ע"ה, דר. מרים /מאַשע/ האַלפּערן־פרוגינין /באָוואָסטער קינדער דאָקטאָרין אין ביאַליסטאָק און נאָכדעם אין ירושלים/, יהודה קאַטשאַלסקי /פאָטער פון געוועזענעם ישראל פּרעזידענט אפרים קציר/, חיים יפת /פאט/ און יעקב אַרלאָווסקי.

נישט זייענדיק געשטיצט פון קיינע אינסטיטוציעס אַדער פאָנדן, איז דער קאַפּיטאַל פון דער קאַסע נישט קיין גרויסער. אָבער אַ דאַנק דער גוטער אָנפירונג און געהעריקע אויפפּאַסונג, איז פון די ביז איצט הונדערטער טויזנטער אויסגעבאָרגטע פונטען, איז קיין איין פונט נישט פאַרלאָרן געוואָרן.

ניט געקוקט אויף דעם וואָס פריינט יעקב אַרלאָווסקי וואוינט שוין אין ירושלים 53 יאָר און ער איז אַ געשוואוי־רענער לאָקאַל־פאַטריאָט פון דער אַלטער הייליקער אידישער שטאָט, זיינען ביי אים פאַרבליבן נאָך צוויי ליבעס, זאָגט ער. דאָס איז צו דער אידישער שפּראַך און צו דער אַמאָליקער ביאַליסטאָק. אפילו זיינע צוויי טעכטער — איינע אַ מעדיצין דאָקטאָר — ווייסן גוט מיט דעם אויך צו שטאַלצירן. זייענדיק דער זיבעטער דור, פון דעם מוטערס צד, געבוירענע אין ירושלים, שטאַלצירן זיי טאָקע מיט די ביידע זאָכן.

נאָכן באַזוכן דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל אין ניו יאָרק, האָט דער חשובער לאָנדסמאַן יעקב אַרלאָווסקי, פון ירושלים, זיך אַזוי אויסגעדריקט: „איך דערמאָן זיך, אַז מיט צענדליקער יאָרן צוריק האָב איך געלייענט אין „מאָמענט" אַדער אין „היינט" אַ סעריע אַרטיקלען, איינדרוקן פון רחל פייגענבערג, ווען פאַרשידענע שטעט. דער אַרטיקל ווען ביאַליסטאָק, האָט דאַמאָלט געהאָט דעם איבערקאָפּ: „אַ שטאָט אָן חסרונות". פאַרשטייט זיך, אַז דאָס איז געווען ווי מען רופט דאָס איז לאָטיינישׂ־„פאָעטישע גוזמה". אָבער איצט, באַזוכנדיק ווען צוקוקנדיק זיך אין דער גרויסער ביאַליסטאָקער אינסטי־טוציע אין ניו יאָרק, הויב איך אָן צו פאַרשטיין רחל פיינבערג׳ס איינדרוקן פון ביאַליסטאָק ווען ביאַליסטאָקער.

יעקב ביאַליסטאָצקי, פון חולון

אונדזער חשובער לאָנדסמאַן יעקב ביאַליסטאָצקי, האָט פאַר דער מלחמה געלעבט אין ביאַליסטאָק אויפן פיש־מאַרק. זיין פאָטער האָט געהייסן בערטשיק דער מולער. ווען די צווייטע וועלט מלחמה איז אויסגעבראָכן, איז ביאַליסטאָצקי געווען קוים 15 יאָר. ער איז נאָכדעם געווען פאַרוואָגלט אין סאָוועט־רוסלאַנד. אין 1948 איז ער געקומען קיין ישראל, וואו ער וואוינט איצט מיט זיין פרוי אין חולון. ער האָט שוין צווי פאַרהייראָטע טעכטער און פיר אייניקלעך.

פריינט ביאַליסטאָצקי איז געווען באַגייסטערט פון דעם וואָס ער האָט געזען אין דער ביאַליסטאָקער אינסטיטוציע. ער האָט אויסגעדריקט שטאָלץ מיט דעם ווי אַזוי זיינע ביאַליסטאָקער לאָנדסלייט טוען דאָ אַזאָ גוטע אַרבעט, ביים

עס שטייען פון רעכטס: סעם סאָלאָזש עלי אָקון, יעקב ביאַליסטאָצקי און פרוי, און פרוי מאַרטא אָקון.

פאַרזאָרגען אויף דעם בעסטן אופן די עלטערע מענטשן. ער איז אויך געווען צופריידן צו באָקענען זיך מיט די פאַר־צווייגטע אָקטיוויטעטן וואָס ווערט אָנגעפירט אין אונדזער ביאַליסטאָקער צענטער, וואָס איז אַ וויכטיקער וועלט־אַדרעס פאַר ביאַליסטאָקער לאָנדסלייט אומעטום.

מיט ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט פון אַרגענטינע, קאָסטאָ ריקאָ און מעקסיקאָ

אין חודש יולי, איידער איך מיט מיין פרוי זיינען אַרויסגעפאָרן אויף דעם באַזוך אין לאָס אַנדזשעלעס, האָב איך אין ניו יאָרק באַגעגענט אונזערע ליבע און חשוב'ע לאַנדסלייט: הירש פייגין מיט זיין פרוי סטעלאַ, פון אַרגענטינע: מאַקס און פאַניא מישקאַף, פון קאָסטאָ ריקאָ: און ריווע עמיל־כענטאָוו, פון מעקסיקאָ. זיי אַלע האָבן באַזוכט דעם ביאַליסטאָקער צענטער, וואו זיי זיינען וואַרעם אויפגענומען געוואָרן פון מיר, ווי אויך פון אַנדערע טויער אין דער אינסטיטוציע. די געסט האָבן באַזוכט די פאַרשידענע אַפּטייל־לונגען אין דער אינסטיטוציע, געשמועסט מיט די עלטערע אייניוואוינער, און זיי האָבן אויסגעדריקט צופרידנקייט פון דעם, וואָס זיי האָבן געזען.

אין אָוונט, האָבן מיר פאַרבראַכט ביי אַ היימישן מאָל־צייט אין ראָטנערס רעסטאָראַן. דאָס איז געווען באַגלייט מיט אַן אינטערעסאַנטן שמועס וועגן די ביאַליסטאָקער טעטי־קייטן אין ניו יאָרק, וועגן ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין

מאַקס און פאַניא מישקאַף

אַנדערע ערטער און וועגן אונזערע געמיינזאַמע צילן און אויפגאָבן. פאַניע מישקאַף האָט דערביי אויך אויפגעלעבט די צייט פון מיט יאָרן צוריק, וועו זי מיט איר ליבן מאַן, מאקס, האָבן געוואוינט אין ברוקלין, ניו יאָרק. מרס. מישקאַף איז דאָמאָלט געווען אָקטיוו און אויך די סעקרעטאָרשע פון דעם „קלוב ביאַליסטאָקער פריינט".

פריינט הירש פייגין, ווידער, האָט ביי דעם צוזאַמענ־טרעף איבערגעגעבן אינטערעסאַנטע איינצעלהייטן וועגן די ביאַליסטאָקער אין אַרגענטינע. עס דאַרף דערמאָנט ווערן, אַז הירש פייגין איז אַ גרויסער פריינט און אויך אַ שטיצער פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק. יעדעס מאָל וועו ער קומט אויף אַ באַזוך אַהערצו, האַלט ער פאַר זיין חוב צו קומען אין אונזער אינסטיטוציע. ער דריקט אויך אויס צופרידנקייט פון אונזערע אויפטוען און דערגרייכונגען. דאָסמאָל איז פאַר הירש פייגין דער באַזוך אין ביאַליס־טאָקער צענטער געווען אַ באַזונדערס וויכטיקער באַדייטונג, ווייל דאָסמאָל איז זיין ליבע פרוי, סטעלא, צום ערשטן מאָל געווען אין אונזער ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל. מר. פייגין האָט אויך אויסגע־דריקט אַנערקענונג פאַר אונזער גוטער אַרבעט.

אויך פרוי ריווע כענטאָוו האָט איבערגעגעבן אַ לעבע־דיקן און אינטערעסאַנטן גרוס פון די ביאַליסטאָקער לאַנדס־לייט אין מעקסיקאָ, וועגן זייער לעבן און אָקטיוויטעטן.

די חשוב'ע געסט האָבן, ביים פאַרלאָזן די אינסטיטוציע און געזעגענען זיך מיט אונז, איבערגעלאָזט פיינע ביישטיי־ערונגען פאַר'ן ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל.

ביי אונזערע לאַנדסלייט אין אַרגענטינע

פון בן־ציון ברוקער (בוענאָס־אייראָס)

דער אַי־יאָריקער דריטער סדר האָט דאָ געהאַט אַ גרויסן דערפאָלג. מיר האָבן אויך געהאַט אַ גרעסערע דעלע־גאַציע פונעם גראַדנער פאַראַנד, בראש מיטן פּרעזידענט — הירש וואַסערמאַן. ווי שטענדיק, איז אויך הייַ־יאָר געווען דער מחבר פון דער הגדה — יצחק צעסלער וואָס איז ג־ט וואַרן אַפּגאַריכט פון דער זינגערין — פאני סאלזשינסקי, באַגלייט פון דער פּיאַניסטין — דבורה רייזמאַן. אינטער־פּרעטירט די הגדה האָבן זיידל וואראן, זלמן יעוורעיסקי, שושנה סיפיצקי, רחל טורעק, וואָלף טשינסקי, ישראל גרינ־בוים, רעציטאטאר־דאדיע זאבלודאווסקי, שרה טורעק, גדליה פיינטאד און דער שרייבער — גרשון סאפאזשניקאוו. אַנגע־פירט מיטן סדר האָט שמואל צעסלער. צום שלוס איז פאַרגעקומען אַ דערפאָלגרייכער קאָנצערט מיטן אַנטייל פון פאני סאלזשינסקי, דבורה רייזמאַן, און אונזער דאדיע זאבלו־דאווסקי.

זלמן יעוורעיסקי האָט געדאַנקט דער פרויען קאָמיסיע און די ארדענער פאַר זייער טיכטיקער אַרבעט.

* * *

מיט אייניקע טעג שפּעטער, האָבן מיר דורכגעפירט די יום־העצמאות־פייערונג פאַר ישראל, מיטן אַנטייל פונעם פובליציסט מרדכי קויפמאַן אויך זיינען געקומען צום וואַרט: יצחק צעסלער, זלמן יעוורעיסקי און גדליה פיינסאד. קינסט־לעריש האָבן געווירקט רבקה קליניצקי און לעאן וויינער.

דער עולם איז געווען גאָר צאַלרייך; די שטימונג אַ באַגייסטערטע. ביי דער געלעגנהייט איז באַגריסט געוואָרן דער באַליבטער עסקן חיים פיילנבויגן, וועלכער האָט זיך צוריקגעקערט צו דער טעטיקייט נאָך אַ לענגערער קראַנק־הייט. ס'איז כדאי צו באַמערקן, אַז די פאַרדינסטן פון פריינט פיילנבויגן פאַרן פאַרבאַנד, זיינען זייער גרויסע. אין אַלגע־מיין האָט אים יעדער זייער גערן פאַר זיין אויפריכטיקער חבר'שאַפט.

* * *

ניט שטענדיק קומט אויס אַפּצומערקן ימים טובים און היסטאָרישע דאַטעס. יאָר־יערלעך מוזן מיר דורכפירן אונזער אַלגעמיינע פאַרזאַמלונג, וואָס האָט דאָס מאָל צוגעצויגן אַ גרויסן עולם.

דערעפנט האָט יעוורעיסקי און געבעטן באַערן דעם אַנדענק פון די פאַרשטאָרבענע בני עיר'ס. ס'זיינען אויסגע־וויילט געוואָרן אַלס פאַרזיצער אברהם דיין און אַלס סעקרע־טאַר — דער שרייבער פון די שורות. באַריכטן פון די טעטי־קייטן האָט אַפּגעגעבן דער סעקרעטאַר יצחק צעסלער און פון דער קאַסע, וואָלף טשינסקי. עס איז פאַרגעקומען אַ וויכוח, אין וועלכן ס'האָבן זיך באַטייליקט: פיינסאד, דיין, גאניאנדזקי, פיילנבויגן און אנד.

איינשטימיק זיינען אַנגענומען געוואָרן די באַריכטן און ס'איז אויסגעווויילט געוואָרן אַ נייַ פאַרוואַלטונג מיטן פאָל־גענדיקן צוזאַמענשטעל: זלמן דוד יעוורעיסקי, (פאַרזיצער); גדליה פיינסאד און זיידל וואראן (וויצעס); יצחק צעסלער (סעקרעטאַר); יהושע גרוצקי און משה ווישקער (מיטסעקר.); וואָלף טשינסקי (קאסירער); חיים פיילנבויגן און הערש פאָלאק (מיטקאַסירערס); מישא סווארזשענסקי און ישראל סיפיצקי (רעכענונגס־איבערזיעער); איזי קאגאן און

דוד זאַבלודאָווסקי ע״ה

פון וועליע זאַבלודאָווסקי (מעקסיקאָ)

דעם 27סטן יולי, 1978, איז נאָך אַ לענגערער קראַנקהייט געשטאָרבן אין מעקסיקע דער גוט־באַקאַנטער ביאַליסטאָקער בן־עיר, דוד זאַבלודאָווסקי.

דוד איז געווען דער עלטסטער זון פון דעם למדן חיים־צבי און דער איידעלער רייזל זאַבלודאָווסקי. צען קינדער האָט די משפחה פאַרמאָגט און אַלע זיינען זיי געווען באַגאַבטע. וואָלט דער גרויסער און טראַגישער אומגליק נישט געטראָפן און נישט אַפגעהאַקט זייער יונגע לעבנס אין זייער סאַמע בלי, וואָלטן מיר זיכער נאָך אַ סך געהערט פון די אויסדערוויילטע קינדער. געווג צום דערמאָנען די נעמען פון צוויי פון די בריידער: דעם באָליבטן און אומפאַרגעסלעכן דערציער, משה זאַבלודאָווסקי, דער דירעקטאָר פון דער ערשטער העברעאישער גימנאַזיע אין ביאַליסטאָק, און דעם טאָלאַנטירטן אהרן זאַבלודאָווסקי, שאָכמייסטער פון ביאַליסטאָק ביים אויסברוך פון דער מלחמה, ווי בולטע ביישפילן פון דער אומגעווינטלעכער משפחה.

דוד, דער בכור, האָט אין יאָר 1926 פאַרלאָזט ביאַליסטאָק און זיך אַוועקגעלאָזט זוכן מזל אין די אַמעריקעס. ער האָט זיך באַזעצט אין מעקסיקע און האָט די אַלע יאָרן דאָ געלעבט, אויפגעבויט אַ שיינע משפחה, און אין כבוד און וואויל־זיין אויסגעלעבט זיינע יאָרן.

דוד זאַבלודאָווסקי

האָרט פאָר דעם אויסברוך פון דער לעצטער וועלט־מלחמה, געלינגט דוד׳ן אַראָפּברענגען קיין מעקסיקע זיין אינגסטן ברודער שמואל ע״ה, וועלכער איז מיט 7 יאָר צוריק, יונגערהייט, אַוועק פון דער וועלט. אַבער די גאַנצע משפחה, דער דאָן־שוין־אַלטער טאָטע און די אַנדערע אַכט ברידער און שוועסטער, זיינען געבליבן אין ביאַליסטאָק און זיינען אומגעקומען אין דער גרויסער שחיטה.

דוד זאַבלודאָווסקי האָט די אַלע יאָרן געלעבט דורכגענומען פון צוויי שטאַרקע געפילן: איינער, די דערמאָנונג און די בענקשאָפט נאָך זיין ביאַליסטאָק פון אַמאָל; און דער צווייטער — דער צער און וויטאָק פון האָבן פאַרלאָרן זיינע נאָענטע וועלכע האָבן געטיילט דעם גורל פון אונזערע 6 מיליאָן קדושים.

אין 1961 גיט דוד אַרויס אַ פלאָטע מיטן נאָמען „אונזער ביאַליסטאָק״ וואו אין ליד און טעקסט וועלט דערמאָנט און באַווייזט די באַליבטע אידישע שטאָט וואָס איז געווען, און איז נישטאָ שוין מער.

אין 1967, צו זיין 80סטן געבורטסטאָג, דערשיינט זיינס אַ בוך וואָס הייסט „פאַרגאַנגענע יאָרן״ וואו דוד באַשרייבט אויף אַ בילדערישן, פאַלקסטימלעכן אופן — זיינע פאַרגאַנגענע יאָרן.

דוד זאַבלודאָווסקי איז במשך פון לאַנגע יאָרן געווען אַקטיוו אין ביאַליסטאָקער־פאַרבאַנד וואָס האָט עקזיסטירט אין מעקסיקע. בײַ אַלע געטאָ־אַקאַדעמיעס וואָס דער פאָר־באַנד פלעגט איינאָרדענען, פלעגט דוד נעמען אַ וואָרט און ער פלעגט, מיט זיין אויסערגעווייניטלעכן זכרון, דערמאָנען די ביאַליסטאָק פון אָמאָל: אירע גאַסן און געסלעך, אירע וועבערס און דאָקטוירים, אירע רבנים און אַרבעטער־פירער, און ער פלעגט מיט פאַטאָס און וויטאָק פאַרענדיקן זיינע רייד שילדערנדיק דעם געראַנגל און אומקום פון דער האַרציקער שטאָט און אירע שיינע אידישע פערזענלעכקייטן.

מיט׳ן אַוועקגיין אין דער אייביקייט פון דוד זאַבלודאָווסקי גייט אַוועק איינער פון די לעצטע פון אַ דור וואָס האָט מיט זיך פאַרגעשטעלט אָט יענע שיינע, האַרציקע אידישע משפחות פון אונזער פאַרשניטענער, אומפאַרגעסלעכער שטאָט ביאַליסטאָק.

כבוד זיין אַנדענק!

• שליסט זיך אָן אַלם מיטגלידער אין ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל!

לעאָן ווייַנער (פאַרטרעטער); ישראל אפרון און אברהם בורשטיין (אדמיניסטראַטאָר); ישראל גרינבוים און יעקב קראוויץ (עפּנלעכע באַציאונגען); פּראָטאָקאָלן סעקרעטאַר־בן־ציון ברוקער. אינעם פּלענום זיינען אַריין: אפרון רייזל, ביאַליסטאצקי בערל, בורשטיין רחל, גראסמאן שלמה, גראסמאן קלארע, גרודסקי סאפיא, טשעבאצקי רחל, גינדז־בורג יעקב, גרוצקי ראזע, גרינבוים אַמאָלנאַ, גאניאנדזקי שמואל, דיין אברהם, דיין חנה, וואראן דבורה, ווייַנער סאניע, טשינסקי נחמה, טורעק שרה, יעוורעיסקי סאניע, מאטיס גיטל, מילעוויטש יצחק, מאזור פאני, סווערזשענסקי רישל, פאק דוד, פאק ראזע, פיילנבויגן גיטל, פּאַלאק דבורה, פיינסאד איידל, צעסלער שמואל, צעסלער שרה, צעסלער רחל, קאגאן ראשעל, קאַרפּ חנה און שלאכטער חיים.

נאָך דער פאַרזאַמלונג איז פאַרגעקומען אַ באַשיידענע פייערונג, בעת וועלכער עס זיינען באַוואָרט געוואָרן איזי קאגאן און יצחק מילעוויטש צו זייער וועלן בני שבעים.

* * *

באַקומענדיק די טרויעריקע ידיעה וועגן טויט פון דוד לובין ע״ה, האָבן מיר דורכגעפירט אַן אזכרה: אייניקע אַקטי־ווים, וועלכע האָבן געקענט דעם נפטר, האָבן געריעדט וועגן זיין לעבן און שאַפן. די באַטייליקונג איז געווען אַ צאַלרייכע.

* * *

ביי דער אַנווענדונג פון אַ גרויסן עולם, איז אויפגע־דעקט געוואָרן די מצבה אויפ׳ן קבר פון אונזער געווען־זענעם ערן־פרעזידענט, יצחק מאזור ע״ה. אייניקע פאַרשטייער פונעם אַקטיוו זיינען געקומען צום וואָרט, און איבערגעגעבן פרטים וועגן זיין לעבן אין ביאַליסטאָק און אין אַרגענטינע.

צוויי קדושים פון „יונג־ביאַליסטאָק"

פון וועלוול פּאט (נאָרד בּערגן, נ. דזשוירזי)

ווי אַזוי וועלן קענען פֿאַרהיטן פון פֿאַרגעסנקייט און ווי אַזוי וועלן מיר מסוגל זיין איבערצוגעבן פֿאַר דער אייבּיקייט, וועגן אַלע קדושים וגיבורים פון דער אויסגעהרגעטער ביאַליסטאָק און פון איר יידישער יוגנט? לאָמיר כאָטש אַביסל דערציילן וועגן צוויי יוגנטליכע קדושים: שלמה׳קע בורשטיין און יאַנקל גאָרדאָן — און פון דער סביבה און זייער צייט. אָט די צוויי יונגע פּאָעטן, זיינען פֿאַרשניטן געוואָרן נאָך אין אָנהייב פון זייער וואַקסן און בליען, צוזאַמען מיט אַלע אונדזערע ביאַליסטאָקער קדושים און גיבורים. כאָטש זייער קורצער שאָפונגס־שפּאַן איז אַריבער ווי די בליצקייט פון אַ פֿאַלענדיקן שטערן, איז דאָס אָבער אויף שטענדיק אַיינגעקריצט געוואָרן אין די הערצער פון די לעבן־געבליבענע, — זייערע מיטווירקער און פֿאַרהערער. מיט זייער שאָפן און טעטיקייט, איז צוגעשריבן געוואָרן אַ גאָלדן בלעטל, צו דער ביאַליסטאָקער, אידישער קולטור־פֿאַרגאַנגענהייט.

שלמה׳קע בורשטיין און יאַנקל גאָרדאָן זיינען אויפגעהאָדעוועט געוואָרן אין דעם שויס פון די אידישע שולן, פֿאַרוואָלטעט פון דער „יידישער שול אָרגאַניזאַציע". נאָך אין זייער פריען עלטער, פון 16־17 יאָר, דערשיינען שוין זייערע שאָפונגען אין דעם ביאַליסטאָקער „אונדזער לעבן". שלמה׳קעס ליד, „מיין געסעלע", זיין ערשטע געדרוקטע ליד, באָשטעטיקט דעם אָנהייב פון זיין פּאָעטישער צוקונפט. יאַנקל׳ס ליד „ביים פייער", וואָס איז אויך געדרוקט געוואָרן אין דער זעלבער צייטונג, באַווייזט, אַז דאָס זענען ערשטע טריט פון אַ צוקונפטיגן דיכטער.

שלמה׳קע בורשטיין און יאַנקל גאָרדאָן ווערן די פֿאָנען־טרעגער פון אידיש אין שטאָט. ווען די פֿאַלאָניזאַציע־מגפה האָט געבושעוועט איבער פּוילן, ספּעציעל אין די לעצטע יאָרן פון פֿאָרן חורבן, האָט אין ביאַליסטאָק די שפּראָך־אָסימילאַטאָרישע נייגונג ניט געהאָט קיין דריסט־רגל. די אידיש־פּעסטונג, וואָס איז הויפּטזעכטליך געהאַלטן געוואָרן דורך דער אידיש־געבילדעטער יוגנט, האָט אָפּגעשלאָגן די פּויליש־שפּראָך אָטאָקעס. פֿאַרקערט, פּויליש־ריידענדיקע אידן, וועלכע האָבן אין אָנהייב געפֿרוואוט גאָוה׳דיק זיך אַרויסהייבן איבער אידיש, האָבן זיך דערנאָך געפונען אין פֿאַרלעגנהייט, צוליב זייער עם־הארצות אין אידיש און אין אידישקייט. אידיש איז געווען אַ כבוד. אָנשטאָט אַ פּוילישער שפּראָך־אָסימילאַציע, האָבן זיך אין ביאַליסטאָק נאָך מער צעבליט די צווייגן פון אידישער קולטור. דער אָוואָנגאַרד פון אָט דעם דאָזיגן אידיש־מאַרש, זיינען געווען די אביטוריענטן און די שילער־משפּחה פון דער „יידישער שול אַרגאַניזאַציע", אונטער דער פּירערשאַפט פון אָט די צוויי יונגע פּאָעטן, שלמה׳קע בורשטיין און יאַנקל גאָרדאָן. זיי ווערן אויך די טרעגער פון דעם געשלעפּענעם אידישן וואָרט בפרט אין די דערהייבער פון מאָמע־לשון בכלל.

די אימפּאָזאַנטע קולטור־אונטערנעמונגען, אַיינעאַרדנט פון די אידישע שולן, פלעגן ממש מיטרייסן דער גאַנצער אידישער באָפעלקערונג אין שטאָט. אַ יום־טוב פון אַ שולע, איז געווען אַ יום־טוב פאַר ביאַליסטאָק. יעדע יובל־פּייערונג פאַר אַ אידישן קולטור־קלאָסיקער, פלעגט באַגייסטערן די גאַנצע שטאָט אידן. שלמה׳קע און יאַנקל זיינען געווען די וואָרט־זאָגער אויף אָט די דאָזיגע קולטור־אונטערנעמונגען. זייערע פֿאַרלעזונגען וועגן מענדעלען, פּרץ׳ן און שלום־עליכם׳ען, האָבן פֿאַרשאָפט אַ טיפן נחת־רוח די מאָסן צוהערער.

אויפגעהאָדעוועטע אין אַן אַרבעטער סביבה, האָבן שלמה׳קע און יאַנקל, אָזוי ווי אונדזערע פֿאַרצייטישע חכמים, געשריבן מיט מאָזאַליעדיקע הענט. יאַנקל האָט זיך אַרומגעוואָלגערט איבער פֿאַרשיידענע אַרבעט־שטעלעס. שלמה׳קע האָט אַרויסגעהאָלפן זיין טאָטן אין דעם קאָמאָשן־מאָכער וואָרשטאָט אין זייער היים, אויף מינסקער גאָס. אין די לאָנגע פֿאַרהאָרוועטע טעג פון שטעפן און קלעפן, האָט ער געוועבט און אויסגעוואָרעמט נייע לידער. אין די קינדער־יאָרן, האָט ער זיך געלערנט שפּילן פידל. זיין צאַרטע און איידעלע נאָטור, האָט זיך ווי געמאָסטן אַריינגעפּאָסט אין זיין נויגונג צו פידל־שפּילן. ער פלעגט ניט איינמאָל אָפּשטעלן דאָס רוישן פון די מאָשינען, כדי צו פֿאַרווייטלן די חברה אַרבעטער מיט זיין שפּילן. זיין משפּחה איז געווען זייער שטאָלץ מיט אים. ספּעציעל האָט פון אים נחת געהאָט זיין זיידע, ר׳ חיים־לייב סולקעס ז״ל; אַ שיינער, מאָיסע־טעטישער איד און באַליבטער אַרטאָדאָקסישער עסקן. זיי האָבן געוואוינט צוזאַמען אינ׳ם מויער אויפן ראָג פון גראָדז־ענסקער און מינסקער געסלער, מיינע שכנים.

יאַנקל און שלמה׳קע זענען געווָאקסן אין אַן אַנגענעמער משפּחה׳דיקייט און פֿאַלקס־אָטמאָספערע אין זייערע היימען. אָט די דאָזיגע ליבע, מיט וועלכער זיי זיינען אַרומגענומען געוואָרן אין זייערע שטיבער, האָט זיי געגעבן מיט וואָרימ־קייט און חברי׳שקייט, וואָס זיי האָבן אַריינגעבראַכט אין זייער פֿאַרקער מיט יחידים און אין קרייזן.

אין דער צווייטער העלפט פון די דרייסיקער יאָרן, איז ביאַליסטאָק געווען אַ שטיקל אכסניה פאַר אידישע פּאָעטן. וועלן איציק מאַנגער, נ״ע, האָט באַזוכט די אידישע גימנאַזיע אויף פּאָבריטשנע גאָס, האָבן שלמה׳ס און יאַנקל׳ס שאָפונגען באַלד צוגעצויגן דעם פּאָעט׳ס אויפמערקזאַמקייט.

וועלן דער פּאָעט חיים גראָדע, אים צו לאָנגע יאָרן, האָט שפּעטער באַזוכט ביאַליסטאָק, האָבן שלמה׳קע און יאַנקל שוין דאָן זיך קאָמוניקירט מיטן באָרימטן פּאָעט, ווי מיט אַ „חבר פון בארוך". טאָקע דעמאָלט האָט חיים גראָדע דער־מוטיגט די גרינדונג פון אַ „יונג־ביאַליסטאָק", לויטן מוסטער פון „יונג־ווילנע". וועלן דער לאָדזשער פּאָעט, זישע באָגיש, נ״ע, האָט אין יענער צייט אַרויסגעגעבן אין ביאַליסטאָק אַ ליטעראַריש־קינסטלעריש זשורנאַל א.נ.: „דער אינדזל" זיינען שלמה׳קע און יאַנקל ניט נאָר צוגעצויגן געוואָרן ווי שטענדיקע מיטאַרבעטער דאָרט, נאָר זיינען אויך געוואָרן ווי אַ טייל פון ז. באַגיש׳עס משפּחה. זיי האָבן אין אַלע אינזיכטן מיגעהאָלפן אים.

אין די יאָרן, 37־1936, איז אין ביאַליסטאָק פֿאַרמירט געוואָרן אַ קרייז פון יוגנטליכע דיכטער־אַנפֿאַנגער. עס איז געווען אַ טריט, נאָכצופֿאָלגן דעם ביישפּיל פון „יונג־ווילנע". עס האָט זיך געשאָפן אַ באַדייטענדע גרופּע פון יונגע שרייבער־אַנפֿאַנגער. זיינען שלמה׳קע און יאַנקל געוואָרן די קרוין פון „יונג ביאַליסטאָק".

שלמה׳קע בורשטיין און יאַנקל גאָרדאָן האָבן געדינט ווי

איך בין געווען אין ביאַליסטאָק ...

פון יעקב מעללער

אַט בין איך געווען מיט אַ באַזוך אין ביאַליסטאָק... עס איז מיר געווען אַביסל שווערלעך, דאָך אַבער האָב איך דעם באַזוך גענאָמט. איך האָב דאָס דערגרייכט אַ דאַנק דער „ביאַליסטאָקער שטימע" פון לעצטן ערב פּסח, ביים לייענען די רירנדע באַשרייבונג פון איסאַק ריבאַלאָווסקי, געווען סעקרעטאַר פון דער ביאַליסטאָקער היים פאַר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל און פון ביאַליסטאָקער צענטער, וועלכער איז לעצטנס געווען אין אונדזער אַמאָליקער היים־שטאָט.

לעזענדיג דעם באַזוך־באַשרייבונג, ווי ווייטאָגליך ער האָט אַלעס דאָרטן געטראָפן, נישט צום דערקענען פון אונזער „עיר שבדד" פון די רוצחים נאָצים, מיט דער מיטהילף פון די נישט אידישער באַפעלקערונג — ווי פאָליאָקן, אוקראַינער, און אַנדערע שונאי־ישראל. חרוב געמאַכט, אומגעבראַכט — אַז עס איז ממש נישטאָ קיין אידישער לעבן — אין די אַלע שטעט און שטעטלאך — וואו עס האָט געבּרויזט — אידיש אַרגאַניזאַציעס, אינסטיטוציעס, שוהלן, לעהרע־אַנשטאַלטן. אַלעס פאַרניכטעט — און אויפגעבויט נייע הייזער, נישט צום דערקענען, די אַמאָליגע אידישע גאַסן און הייזער...

און אַ וועלט האָט געשווּיגן! זעקס מיליאָן אידן פאַר־טיליגט, צוזאַמען מיט דעם אַלעם דערמאָנטען אָרט לעבן. עס איז זעהר שווער דעם ווייטאָג צו באַנעמען, אַז פון אונזער ליבסטע און טייערסטע שוין טויטע — האָט מען אָרונטער־געריסן די מצבות — און געגנוצט פאַר בוי־צוועקן און שוועלן צו זייערע הייזער. נישט נאָר די פּוילישע איינ־וואוינער, זיינען שולדיק פאַר די טאָהטן, נאָר אויך די רעגירונג, וואָס האָט דערלאָזן דערצו, צום מחלל מתים זיין. נישט געגוג אומגעבראַכט די לעבעדיגע, האָבן זיי אויך די קברים — אָפּגעווישט, און געבויט הייזער אויף די בית הקברות. באַשעפער! „נקמת דם עבדיך השפוך" יבוא יומו... עס וועט קומען דער טאָג, וואָס די מערדער מיט זייערע מיטהעלפער וועלן באַצאָלן פאַר די אומשולדיגע פאַר־גאָסענע בלוט, בלוט שווייגט נישט!

געלייענט אויך דעם איכה, פון דר. שמעון דאַנטער, מיט זיינע טרויעריגע זכרונות, פאַרענדיג פון וואַרשע קיין ביאַליסטאָק, אין אַ „מערצעדעס 300" מיט דעם שאָפער אַ וואַרשעווער פּאָלאַק. איך וויל צוגעבן, אַז דער „מערצעדעס 300" איז פון באַרויבטע אידישן האָב און גוטס. אַזוי פאַרענדיג איבער שטעט און שטעטלאך דערגרייכט איר ביאַליסטאָק, וועלכע איר האָט קוים דערקענט, לויט ווי איסאַק ריבאַלאָווסקי האָט באַשריבן...

אַ חוץ דעם באַזוך אין ביאַליסטאָק האָב איך דורכ־געלעזן מאַנכע פּערזענליכע אַרטיקלען און זיך אָפּגעשטעלט אויף דעם ריבאַלאָווסקי'ס אַרטיקל „שעפטל זאַק'ס 50 יאָריקער יובל". וואָס ריכטיג, האָב איך וועגן שעפטלען געהאָט געלעזן אין זיינער צייט אין „פאָרווערטס", מיר זיינען אויך קרובים. ראָאַ, זיין פּרוי, איז צו מיין גאָט זעליגער ווייב — געווען אַ קוזינע. מיר טרעפן זיך זייער אָפט, איך קום צו זיי אין הויז. יאָ, עס איז ריכטיג איבערגעגעבן שעפטעל'ס ביאָגראַפיע. ער איז אָן אָנגעזעענער און געבילדעטער פּערזאָן, קען די קליינע אותיות'לאך. ער באַזיצט אַ גרויס ספּרימ'דיגן און ביכער־ביבליאָטעק. וועגן ראָאַן איז מיר בעקאַנט פון אונזער היים ביאַליסטאָק.

גרויסע אויסשטעלונג פון בענ'ס בילדער אין דער שווייץ

מיט אַ קורצער צייט צוריק איז אין בערן, די הויפּט־שטאָט פון שווייץ, פאָרגעקומען אַן אויסשטעלונג פון די קונסט־שאָפונגען פון דעם באָרימטן קינסטלער בען, וועלכער איז אַ חשובער ביאַליסטאָקער לאָנדסמאַן. פּריינט בען, וועלכער וואוינט מיט זיין פּרוי אין פּאַריז, איז ספּעציעל געפאָרן צו דער אויסשטעלונג.

צו דער אויסשטעלונג, וואָס האָט געהאַט אַ גרויסן אָפּקלאַנג אין דער שווייץ, זיינען געקומען פּראָמינענטע פערזענלעכקייטן פון גאַנצן לאַנד. צווישן זיי איז אויך געווען דער פּראָנצויזישער אַמבאַסאַדאָר מיט זיין פּרוי. אויך די שווייצאַרישע פּרעסע האָט פיל געשריבן וועגן דער אויס־שטעלונג. עס איז וועגן דעם געווען אויף דער שווייצער טעלעוויזיע.

עס וועלט שוין איצט געגרייט אין פּאַריז אַ גרויסע יובילעי־אויסשטעלונג, וואָס וועט פאָרקומען אין יאָר 1980 לכבוד דעם קינסטלער בען. מיר ווינטשן אונדזער ליבן לאַנדסמאַן פיל דערפאָלג, געזונט און פּרייד צוזאַמען מיט זיין ליבער פּרוי.

פּראָפאָרציאָנעל־באַדייטענדיקער טייל פון אונדזער ביאַליס־טאָקער יוגנט זיך באַטייליגט. כאָטש עס איז שווער היינט אויסצוגעפינען די געניע צאָל אַנטיילנעמער, דאָך קען מען נאָך איצט זאָן, פון די בלויז געראַטעוועטע יו"א־אָרכיוון, אַרום אַ טוץ פון ביאַליסטאָק. צום באַדויערן, זיינען, צווישן די פאָרלאָרן געגאַנגענע יוו"א־אָרכיוון, אויך די אויטאָביא־גראָפישע מאַנוסקריפּטן פון ש. בורשטיין, י. גאָרדאָן און פון דעם שרייבער פון די שורות.

שלמה'קע און יאַנקל, צוזאַמען מיט דער אַלגעמיינער קולטור־יוגנט, האָבן זיך געפּילט ווי באַשטענדטייל פון דער אידישער קולטור־וועלט. ווען דער ווילנער „יוו"א" האָט, אין די יאָרן 39־1938, געפונען דער אידישער יוגנט אין פוילן אַנטיילצונעמען אין אויטאָביאָגראַפישן קאָנקורס, האָט אַ

וואַרעמע אויפנאַמע פאַר זלמן קאָלעשניקאָוו ביי די אידן אין פּאַריז

די געזעלשאַפט „זעלבסטהילף" אין פּאַריז, אַ וויכטיקע ארגאַניזאַציע אין דאַרטיקן אידישן לעבן, האָט דורכגעפירט אַ פייערלעכן חנוכה־אָוונט וואו עס איז אויך צוגעטיילט געוואָרן פאַרדינטער כבוד אונדזער חשובן לאָנדסמאַן, דער באַקאַנטער בינע־קינסטלער זלמן קאָלעשניקאָוו. ביי דעם יום־טוב זיינען אַרויסגעטראָטן מיט רעדעס און אָפּשאָנונגען וועגן דער באַדייטונג פון חנוכה, ווי אויך וועגן פריינט קאָלעשניקאָוו, די באַקאַנטע קולטור־געזעלשאַפטלעכע טוער, שרייבער און אָנדערע: מאָקס אייזענבערג, מישעל ראָזענבלום, יחזקאל קאָרנהענדלער, מרדכי לערמאן און אָנדערע.

מיט זלמן קאָלעשניקאָוו איז לעצטנס ממש געשען אַ נס. זייענדיק אויף אַ טור מיט זיינע גאַסטראָלן איז ער, אין בערלין, געוואָרן שטאַרק קראַנק. ער איז לאָנגע וואָכן געווען אין אַ שפּיטאָל וואו ער האָט געקעמפט פאַר זיין לעבן. אָבער ער איז אַרויס פון דער שווערער קראַנקהייט ווי מיט ניסים. אָלע ביי דער פייערונג האָבן אויסגעדריקט פרייד מיט דעם, וואָס דער באַקאַנטער קינסטלער באַטייליגט זיך ווידער אין אויפטריטן פאַר אידן אין פּאַריז, וועמען ער פאַרשאַפט — ווי דאָס איז שטענדיק — גרויסן גייסטיקן געניס.

אַ טיף געריטער פון די וואַרעמע ווערטער, האָט זלמן קאָלעשניקאָוו דורכגעפירט אַ געלונגענעם פּראָגראַם פאַר וואָס ער איז באַשאַנקען געוואָרן פון אָלע אָנוועזנדע מיט וואַרעמקייט.

מיר דאָ, די ביאַליסטאָקער אין ניו יאָרק, שיקן איבער די האַרציקסטע וואונטשן צו אונדזער ליבן און פּראָמינענטן לאָנדסמאַן, זלמן קאָלעשניקאָוו, פאַר געזונט, פרייד און וויטערדיקן דערפאָלג אויף דער אידישער בינע.

איסאַק ריבאַלאָוסקי באַזוכט אידישן היסטאָרישן אינסטיטוט אין וואַרשע בעת זיין באַזוך אין פוילן לעצטן יאָר

אין זיין אויספירליכען באַריכט וועגן זיין באַזוך אין פוילן אין דער לעצטער „ ביאַליסטאָקער שטימע" האָט איסאַק ריבאַלאָוסקי פאַרפעלט צו דערמאָנען, אַז ער איז געווען אין דעם אידישן היסטאָרישן אינסטיטוט אין וואַרשע.

דער אינסטיטוט אָנטהאַלט טויזנטער דאָקומענטן וועגן דעם אידישן לעבן אין פוילן, איבערהויפּט אַרכיוון וועגן די יאָרן, ווען פוילישע אידן זיינען פאַרשיקט געוואָרן אין די נאַצישע לאָגערן.

פּראָפ. מאָריס האָרן, דער דירעקטאָר, וועלכער איז פאַראָנט־וואָרטליך פאָר׳ן אינסטיטוט, האָט געוויזן מר. ריבאַלאָוסקי 3 אָטאָזש פון דעם בנין וואו עס היינגען שיינע היסטאָרישע בילדער און זילבערנע זאָכן פון רעלעגיעזע און קולטורעלע טעמעס.

איסאַק ריבאַלאָוסקי, וועלכער איז געווען פאָזיטיוו־באַאיינ־דרוקט פון באַזוכן דעם אינסטיטוט, איז געווען איינגעלאָדן פון דר. אָנאָטאָל לעשטשינסקי, אַ ביאַליסטאָקער, וועלכער איז איצט אַ היסטאָריקער אין וואַרשע און נעמט אויף אַלעמאָל געסט פון אַמעריקע, וועלכע ווילן באַזוכן ביאַליסטאָק.

רפואה שלימה

שעפטל זאָק, געוועזענער אַדמיניסטראָטאָר פון דער „פאַלקס־בינע" און דער מאַן פון אונזער טראָסט, ראיע זאָק, האָט דורכגע־מאַכט אַ שווערער קראַנקהייט און איז געלעגן אין אַ שפּיטאָל אַ לענגערע צייט.

אונזערע אָפּיסערס און דירעקטאָרן ווינטשן שעפטל זאָק אַ רפואה שלימה פאַראָפּנדיג אַז ער וועט זיין געזונט און קענען אָנגיין מיט זיין נאַרמאָלע לעבנ׳ס טעטיגקייטן.

ישראל מינעס פון שיקאָגאָ פייערט 85־טן געבורטסטאָג

אונזער ביאַליסטאָקער „אמבאַסאַדאָר" אין שיקאָגאָ, ישראל מינעס, גייט פייערן דעם יאָר זיין 85־טן געבורטסטאָג. פריינד מינעס זעצט פאַר זיין נאָבעלער טראָדיציע פון שאָפן ביישטיי־ערונגען פון לאָנדסלייט אין שיקאָגאָ פאַר דער ביאַליסטאָקער צענטער און היים פאַר עלטערע מענטשן אין ניו יאָרק.

מיר ווילן האַרציג באַדאַנקען אָלע שטיצער וועלכע רופן זיך אָפּ זייער וואַרעם צו זיין אָפּיל, און ספּעציעל צו ישראל מינעס אַליין פאַר זיין באַמיאונג דאָס דורכצופירן.

די באַאַמטע און די דירעקטאָרן פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער און היים אין ניו יאָרק ווינטשן ישראל מינעס אַ פרייליכן 85־טן געבורטסטאָג. זאָל ער מיט זיין ליבער פרוי פייערן אַ סך מער אָזעלכע שמחות צוזאַמען. צו זיי און צו אָלע ביאַליסטאָקער לאָנדסלייט און פריינט אין שיקאָגאָ, ווינטשן מיר צום נייעם יאָר, געזונט, גליק און נחת פון זייערע פאַמיליעס.

אַן אויספּרליכן אַרטיקל וועגן ישראל מינעס טעטיגקייטן לטובת אונזער אינסטיטוציע וועט דערשיינען אין דעם נעקסטן נומער „ביאַליסטאָקער שטימע".

מזל טוב צו פּאָול און מיני כאַראָוסקי

זונטאָג, דעם 20־טן אויגוסט, 1978, האָבן די עלטערן פּאָול און מיני כאַראָוסקי געפירט צו דער חופּה זייער טאָכטער, בעווערלי, מיט איר באַשערטן, האָוארד דאָבס. ביידע האָבן גראַדואירט פון „סטאָוני ברוק" קאָלעדזש. איצט לערנט די כלה אין „בערנאַרד באַרוך" קאָלעדזש אויך אַ סקאָלערשיפּ. דער חתן שטודירט צו זיין אַ לאָייער.

די חתונה איז פאָרגעקומען אין דעם „בעי טעראס דזשואיש סענטער" אין בעי סאיד, ניו יאָרק.

פּאָול כאַראָוסקי איז זייער גוט באַקאַנט אין די קרייזן פון אידישער געזעלשאַפט און איז זייער טעטיג פאַר אַלע אידישע צוועקן און ספּעציעל פאַר ישראל.

דער ביאַליסטאָקער צענטער און היים ווינטשט פּאָול און מיני כאַראָוסקי פיל נחת פון דער נייער פאָרל.

מזל טוב צו עלי און העלען ליטסקי

אין יולי, 1978, האָט פאָלאָ ליטסקי, די טאָכטער פון אונזער ביאַליסטאָקער לאָנדסמאַן, עלי ליטסקי און זיין פרוי העלען, חתונה געהאַט מיט דר. אָלען קאנטער פון קאַליפאָרניע.

עלי ליטסקי (אוליצקי) איז געווען באַשעפטיגט אין ביאַליס־טאָק אין דעם באַוואוסטן רעסטאָראַן „מאַנדעלבוים". ער האָט אויך באַלאַנגט צו דעם ספּאָרט קלוב „מכבי".

פריינד עלי ליטסקי איז איינער פון די גערעטעוועטע פון די נאַצי יאָרן. ער איז אַ געטרייער שטיצער פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער און היים פון דעם טאָג וועו ער איז געקומען אין אַמעריקע.

אונזערע באַאַמטע און דירעקטאָרן פאָרהאָפן אַז פריינט עלי און העלען ליטסקי זאָלן האָבן אַ סך נחת פון דער פאָרל.

19 יאָר זינט חזן הערי פיינבערג פאָרנעמט עמוד אין פלעטבוש דזשואיש צענטער

מיר גראַטולירען אונזער חשוב׳ען עקזעקוטיוו דירעקטאָר רעוו. הערי פיינבערג, וועלכער וועט צום 19טן יאָר אָנפירען דעם ימים־נוראים־דאָוונען אָלס שליח־ציבור אין דעם פלעטבוש דזשואיש צענטער, ברוקלין, נ.י.

חזן פיינבערג איז אַן איבערגעבענער טוער פאַר אונזער ביאַליסטאָקער צענטער און היים פאַר עלטערע מענשען און פאָר־נעמט דעם חשוב׳ען אָמט פון עקזעקוטיוו דירעקטאָר אין אונזער אינסטיטוצ׳ע.

אונזער היים אויפן שוועל פון די ימים נוראים

אונזער שוהל וועט דעם יאָר ווי אַלע יאָר, זיין דער זאמלפונקט פון מתפללים, אונזערע אייגענע זקנים ווי אויך שכנים פון דער געגנט, וועלכע וועלן דאָ קומען אויסבעטן אַ גוט יאָר.

עס וועלן אויך אַנגעצונדן ווערן אַלע עלעקטרישע ליכט ביי די נעמען פון די פֿאָרשטאַרבענע פריינט און מיטגלידער וועלכע זיינען פֿאַראייביקט געוואָרן אויף די בראָנז־טאָוולען אין אונזער שוהל, און זייער אַנדענק וועט געהייליגט ווערן ביי דער תפילה פון „יזכור".

אויף סוכות וועלן מיר, ווי תמיד, האָבן אַ פֿראָכטפול־דעקאָרירטע סוכה און אויך די ארבעה מינים.

די עס־צימערן וועלן אויסקוקן יום־טוב׳דיג און עס וועלן סערווירט ווערן געשמאַקע טראַדיציאָנעלע מאכלים.

אַ געזונטן, געבענטשטען און מזל־דיקן נייעם יאָר.

ימים נוראים תפילות

מיר לאָדן איין אַלע פריינט און שכנים צו קומען דאָוונען מיט אונז דעם קומענדיקן ראש־השנה און יום־כיפור, וועלכע פֿאַלן אויס דעם יאָר זונטאָג בייגאַנג, דעם 1־טן אָקטאָבער, מאָנטאָג און דינסטאָג, דעם 2־טן און 3־טן אָקטאָבער 1978. כל נדרי וועט מען זאָגן דינסטאָג בייגאַנג, אָקטאָבער דעם 10־טן, און יום־כיפור וועט אָנגיין דעם גאַנצן מיטוואָך, דעם 11־טן אָקטאָבער ביז נאַכט. יזכור וועט מען זאָגן יום־כיפור בייטאָג און אויך שמיני עצרת, מאָנטאָג, דעם 23־טן אָקטאָבער.

גוטע בעלי־תפילות וועלן, ווי אַלע יאָר, אָנפירן מיט דעם דאָוונען. אַלע זיינען געבעטן צו קומען און צוזאַמען מיט די עלטערע איינוואוינער פון דער היים זיך אויסבעטן אַ געזונטן און גליקליכן יאָר.

זומער עמוירדזשענסי קאָמפיין

די באָאַמטע פון ביאַליסטאָקער צענטער און היים פֿאַר עלטערע מענטשן און שפיטאָל, צוזאַמען מיט די עלטערע איינוואוינער, באַדאַנקען אַלע אונזערע לאָנדסלייט און פריינט פֿאַר׳ן העלפן אונז מיט זייערע ביישטייַ־רונגען פֿאַר דעם זומערעמויר־דזשענסי־קאָמפיין.

מיר דריקן אויס אַ האַרציגן דאַנק צו אַלע וועלכע האָבן צוגעהאָלפן אין דער וויכטיגער אַרבעט.

יערליכע חנוכה־פייערונג און קאָנצערט

די יערליכע חנוכה־פייערונג און קאָנ־צערט וועט פֿאָרקומען זונטאָג, דעם 24־טען דעצעמבער, 1978. עס וועט ווי שטענדיג אָנגעצונדן ווערן חנוכה־מנורות פון אונזערע מיטגלידער און פריינט און דורכגעפירט ווערן אַ טראַדיציאָנעלער מוזיקאַלישער פֿראַ־גראַם. ווי תמיד וועלן סערווירט ווערן געשמאַקע היימישע מאכלים מיט חנוכה־לאָטקעס.

מער איינצלהייטן וועלן אָנאָנסירט ווערן אין די איינלאָדונגען, וואָס וועלן אָרויסגעשיקט ווערן פֿאַר דעם צוועק און אויך אין דער אידישער פרעסע.

אונזער טראַדיציאָנעלע פּורים־פייערונג

דער פייערליכער יום־טוב פּורים וועט געפייערט ווערן מיט אַ פיינעם קאָנצערט און טראַדיציאָנעלער סעודה, זונטאָג, דעם 11־טן מערץ, 1979. אין דעם רייכען פּראָגראַם וועלן זיך בא־טיליגן טאַלאָנטפולע אָרטיסטן און ווי אַלע מאָל וועלן די מיטגלידער און פריינט זיך אונטערהאַלטן צו די קלאַנגען פון מוזיק און געזאַנג. אַוודאי וועלן סערווירט ווערן האָמענטאַשן מיט אַנדערע געשמאַקע מאכלים.

יערליכער טעאַטער־בענעפיט, זונטאָג, סעפטעמבער 24, 1978 2 בייטאָג

זונטאָג, דעם 24־טן סעפטעמבער, 1978, 2 אַזייגער בייטאָג, וועלן מיר דורכפירן אונזער יערליכן טעאַטער־בענעפיט אין מעטראָפּאָליטען אָפּערא הויז פון לינקאָלן צענטער, בראָדוועי און 64־טע גאַס, ניו יאָרק.

עס וועט פֿאָרבאַרייטעט ווערן אַ רייכע מוזיקאַלישע רעוויו, „מזל טוב, ישראל!" אַראַנזשירט פון איידא מ. איינהאָרן.

די פֿאַלגענדע קינסטלער פון דער בינע, ראַדיאָ און טעלעוויזיע וועלן אויפטרעטן: מישא רייצין, וועלט אַנער־קענטער מעטראָפּאָליטען אָפּערא סטאָר און באַוואוסטער חזן; מערלין מייקלס, באַרימטע זינגערין און אימפרעסיא־ניסטן; פרעדי ראָומען, באַגאַבטער קאָמיקער און אָנפירער פון דער פּראָ־גראַם: די אַמעריקן באַלאַלאיקאַ קאָמ־פּאַני, טאַלאַנטירטע גרופּע פון זינגערס און טענצערס. אַן אָרקעסטער וועט געבן אַ קאָנצערט און אַקאָמפּאַנירן די אַרטיסטן.

טיקעטס זיינען שוין אַרויסגעשיקט געוואָרן צו אַלע שטיצער פון אונזער ביאַליסטאָקער היים און אַלע זיינען גע־בעטן גלייך אַריינשיקן דעם באַטרעף.

געדענקט! די פֿאַרשטעלונג קומט פֿאַר זונטאָג, דעם 24־טן סעפטעמבער, 1978, 2 אַזייגער בייטאָג. קומט און נעמט אָנטייל אין אונזער־אייער שמחה און העלפט מיט אין דער נויטיגער, הייליגער און זייער וויכטיגער אַרבעט.

דערמאָנונג וועגן „דיוס"

ביים סוף פון היינטיגן יאָר 1978 וועלן פון אונזער אָפּיס אַרויסגעשיקט ווערן בילס פֿאַר „דיוס" צום נייעם יאָר. האָבן מיר אַ בקשה צו אַלע מיט־גלידער, אַז זיי זאָלן אָזוי גוט זיין און באַלד ענטפערן, כדי צו שפּאָרן פּאָסט מיט אַ דערמאָנונג. אויך בעטן מיר צו ווערבירן נייע מיטגלידער.

אונזערע פאַרלוסטנ

צום אייביגען אַנדענקען

סימע קאַפלאַן ע"ה

סימע קאַפלאַן (איר מיידלשער נאָמען — ניעווּאַדאָווסקי) איז געבוירן געוואָרן אין ביאַליסטאָק אין אַ פאַרמעגלעכער, אינטעליגענטער משפחה. די עלטערן האָבן געפירט אַ טראַדיציאָנעל-אידישע הויז. שבתים, יום טובים, תעניתים זיינען פרום אָפּגעהיט געוואָרן און די היים איז געווען באַהויכט מיט אידישן גייסט.

סימע האָט באַקומען אַ טראַדיציאָנעל-אידישע און וועלטלעכע בילדונג. זי האָט געענדיקט אַ רוסישע גימנאַזיע מיט די העכסטע אויסצייכענונגען.

סימע קאַפלאַן

זי האָט געהאָלפן בויען דעם אידישן וועלטלעכן שול-וועזן און די שלום עליכם פאָלקס-ביבליאָטעק אין ביאַליסטאָק.

נאָכן קומען קיין אַמעריקע אין די אַנהויב צוואַנציקער יאָרן, האָט זי פאָרגעזעצט די אַרבעט פאַר די אידישע שולן אין ביאַליסטאָק. זי האָט געהאָלפן אַרגאַניזירן דעם הילפס-קאָמיטעט פאַר די שולן שאַפנדיק פאָנדן דורך איינאַרדענען די באַרימטע יערלעכע „בונטע אָוונט", וואָס זיינען גלייכצייטיק געוואָרן אַ שם דבר ביי די לאַנדסלייט.

זי איז געווען אַקטיוו אין אידישן קולטור-קאָנגרעס, „ייוואָ". זי איז געווען אין משך פון אַ סך יאָרן די סעקרעטאַרין פון אידישן טעאַטער-קלוב. לעצטנס האָט זי מיטגעאַרבעט אין שול 21 קולטור-צענטער, וואו זי פלעגט אָפט פאָרלייענען אין לייען-קרייז פון צענטער.

סימע איז געווען אַ זעלטענע פרוי — מיט איר טיפער פאַרשטענדעניש פאַר אונדזערע אידישע וועלט-פראָבלעמען און מיט גרויסער ליבע פאַר דער אידיש-וועלטלעכער קולטור. דערצו איז זי געווען אַ ליבער, איידעלער און טאַקטישער מענטש, וואָס האָט געשטראָלט מיט וואַרעמקייט פאַר יעדן שעפעריש מענטש.

אַ גרויסער עולם — משפחה, פריינד און באַקאַנטע זיינען זיך צונויפגעקומען צו דער אַיינדרוקספולער לוויה אָנגעפירט פון הרב דוד האָלענדער, וועלכער האָט איר וואַרעם מספיד געווען.

דער צווייטער בעל מספיד איז געווען חיים בעז. דער עקזעקוטיוו-סעקרעטאַר פון אַלוועלטלעכן יידישן קולטור-קאָנגרעס, וועלכער האָט אונטערגעשטראָכן אַז: „קיין סך סימעס זיינען, צום באַדויערן, ניטאָ".

אַ קורצן, אָבער האַרציק-רירנדן הספד האָט געמאַכט פריינד י. ריימער פון שלום עליכם קולטור-צענטער.

סימע איז געשטאָרבן פרייטיק, דעם 23טן יוני, 1978, אַכצן טעג אין סיון, און איז געבראַכט געוואָרן צו איר אייביקער רוה זונטיק, דעם 25טן יוני אויף דער ביאַליסטאָקער קרקע פון „בית דוד" בית עולם אין לאַנג איילאנד.

כבוד איר ליכטיקן אַנדענק!

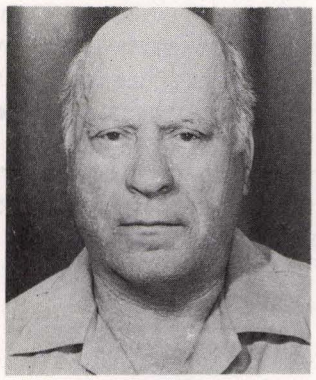
שמואל יוכט ע"ה

דעם 14טן יולי היינטיקס יאָר איז אין רמת גן, ישראל, געשטאָרבן אין עלטער פון 75 יאָר דער פּראָמינענטער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן, שמואל יוכט ע"ה.

דער פאַרשטאָרבענער, וועלכער איז געבוירן געוואָרן אין ביאַליסטאָק, איז געווען דער זון פון ר' חיים און זלאטע יוכט (סעגאל), איינע פון די אָנגעזעענסטע טעקסטיל-פאַבריקאַנטן אין אַמאָליקן ביאַליסטאָק.

שמואל יוכט איז געקומען אין יאָר 1922, אָלס חלוץ, קיין ארץ ישראל. עטלעכע יאָר שפעטער איז ער געפאָרן קיין אַרגענטינע וואו עס האָט געלעבט זיין ברודער. ער האָט זיך דאָרט אויסגעלערנט דעם טעקסטיל-פאַך און צוריקגעפאָרן קיין ארץ-ישראל. נאָכן צוריקקומען אין לאַנד האָט ער געאַרבעט אין דער טעקסטיל-פאַבריק פון אונזערע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, די ברידער ירושלמי.

שמואל יוכט איז געווען באַליבט ביי אַלעמען. דאָס הויז פון אים און זיין ליבער פרוי, סאָניע, איז געווען אַ פלאָץ וואו אַלע אַרגענטינער עולים, וועלכע זיינען געקומען לעבן אין מדינת ישראל, האָבן געהאָט אַלס ערשטע סטאַנציע. שמואל יוכט איז געווען

שמואל יוכט

זייער טעטיק געזעלשאַפטלעך, גאָר באַזונדערס אויך ביים העלפן בלינדע. ער האָט זיך אויסגעלערנט די ברעיל-שריפט און דאָס איבערזעצט, פון עברית אויף ברעיל, כדי די בלינדע זאָלן אָפן אָרום קאָנען לייענען ביכער.

מיט'ן טויט פון דעם באַליבטן ר' שמואל יוכט, איז פון אונז אָנעק איינער פון די חשוב'סטע לאַנדסלייט פון צווישן דער גרויסער ביאַליסטאָקער משפחה.

פאַראייביגט די נעמען פון אייערע ליבסטע אין בעסטע אויף אונזערע מעמאָריאַל-טאַפלען צום אייביגען אַנדענק!

דוד לובין ע״ה

דאָנערשטיק, דעם 6טן יולי היינטיקס יאָר (א׳ תמוז, תשל״ח), איז אין טיפן עלטער געשטאָרבן אונזער לאָנג־יאָריקער פאַרדינסטפולער לאָנדסמאַן, דוד לובין ע״ה. דוד לובין, וועלכער איז געקומען קיין אַמעריקע אַלס אַ 12 יאָריקער אַרעמער אינגל, האָט דאָ דערגרייכט די העכסטע שטאָפלען אין דעם אַמעריקאַנער אינדוסטריעלן לעבן. און כאָטש ער איז געווען זייער פּראָמינענט אַלס גרויסער ביזנעסמאַן און אין פאַרשידענע אידיש־אַמעריקאַנע אָרגאַניזאַציעס און אינסטיטוציעס, איז ער אָבער שטענדיק פאַרבליבן דער האַרציקער אידישער פּאַלקס־מענטש, מיט אונזער היימיש־אידישן גייסט וואָס ער האָט מיט זיך געבראַכט פון דער וועלט ביאַליסטאָק קיין אַמעריקע.

פריינט דוד לובין, וועלכער איז ביז די לעצטע מינוטן פון זיין לעבן פאַרבליבן אַ האַרציקער אידישער פּאַלקס־מענטש, איז פאַר לאַנגע יאָרן געווען פאַרבונדן מיט דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל אין ניו יאָרק. ער איז אויך געווען איינער פון די גרינדער פון די גרויסע אינסטיטוציע מיט צענדליקער יאָרן צוריק, ווי אויך אַ גוטער שטיצער. אויך דאָס אַלץ איז געווען אַ דער־הויבענער שטריך פון זיין גרויסן היימיש־פּאַלקסטימלעכן יחוס וואָס ער האָט געצויגן אין פאַרלויף פון זיין גאַנצן לעבן, פון ביאַליסטאָק־אָן און אויך אַלע יאָרן דאָ, אין אַמעריקע. מיר האָבן שטענדיק באַטראַכט פאַר אונזער כבוד וואָס פריינט דוד לובין איז געווען ערן וויצע־פּרעזידענט פון אונזער אינסטיטוציע.

אַלע יאָרן זייענדיק אין אַמעריקע, איז פריינט דוד לובין געווען אַ פּראָמינענטער פילאַנטראָפּ און כלל־טוער. אָבער שטענדיק וועט מען האָט גערעדט מיט אים, איז ביי אים גלייך אַרויסגעקומען דאָס „פינטעלע ביאַליסטאָק״. ער האָט אַרויסגעוויזן אַ גרויסן אינטערעס צו די אָקטיוויטעטן פון דעם גרויסן ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל אין ניו יאָרק, ווי אויך צו אונזערע אויפּגאַבן און דערגרייכונגען. עס איז אויך נישט געווען קיין וואונדער וואָס פריינט לובין איז געווען דורכגעדרונגען מיט פיל גוטסקייט. דאָס איז געווען אַ טייל פון זיין אָפּשטאַם און משפּחה־יחוס. ער האָט טאָקע מיט דעם אויך שטענדיק שטאָלצירט. זיין זיידע, איז געווען דער באַוואוסטער ר׳ משה חסיד ז״ל און דוד לובינס פאָטער, ר׳ אברהם לוי ז״ל, איז געווען אַ גרויסער למדן, ער איז געווען גוט באַקאַנט אין אַמאָליקן ביאַליסטאָק.

דוד לובין

דוד לובין האָט אויך פיל געהאָלפן די ביאַליסטאָקער לאָנדסלייט אין מדינת ישראל. ער איז געווען איינער פון די גרינדער פון דעם ביאַליסטאָקער שטעטל אין ישראל, „קרית ביאַליסטאָק״, וואו עס איז פאַראייביקט געוואָרן אונזער אַלעמענס אַמאָליקע היים און וואו עס וואוינען אַ גרויסע צאָל ביאַליסטאָקער לאָנדסלייט. לובין, וועל־כער איז געווען פּרעזידענט פון דער „קרית ביאַליסטאָק פונדאַציע״, האָט אויך אויף פאַרשידענע אַנדערע אופנים געהאָלפן אין די אָקטיוויטעטן פון די ביאַליסטאָקער לאָנדסלייט אין ישראל. ער איז אויך געווען דער איניציאַטאָר און האָט געהאָלפן אויפבויען אַ שיינע גרויסע שוהל אין „קרית ביאַליסטאָק״, וואָס איז אַ זעלטענהייט אין יענער גאַנצער געגענט. פריינט לובין האָט אויך, אַ דאַנק זיינע בריי־טהאַרציגע ביישטייערונגען, געהאָלפן אויפבויען אַ גרויסן ווירדיגן מאָנומענט אין „קרית ביאַליסטאָק״, אין אַנדענק פון די 60 טויזנט אומגעבראַכטע ביאַליסטאָקער אידן ביי די נאַציס.

דוד לובין האָט ליב געהאַט צו דער־מאָנען ווי ער פלעגט שטענדיג זיין נאָענט באַפריינדעט מיט די אָנגע־זעענטע אידישע שרייבער און קולטור־טוער. זיינע נאָענטע פריינט און אויך אָפּטע אַריינגייער אין זיין הויז, זיינען געווען די אָמאָליגע באַוואוסטע אידישע שרייבער: יעקב גאַרדין, אברהם רייזען, יהואָש, ב. צביון, אָסיפ דימאָוו און פיל אַנדערע. מיט יאָרן צוריק איז דוד לובין געווען אַ גרינדער פון אַן אָנגעזעענעם דראַמאַטישן קלוב. ער אַליין פלעגט אויך אין זיינע יונגע יאָרן שפּילן אָלס אָקטיאָר אין אידישן טעאַטער מיט אָזעלכע באָרימטע קינסט־לער ווי יעקב אָדלער, מאָריס שוואָרץ און אַנדערע. דאָס אָלץ איז אין אַ גרויסער מאָס אויך געווען דערפאָר, ווייל אָלע צענדליגער יאָרן וואָס דוד לובין איז געווען אין אָמעריקע, האָט ער ניט אַוועקגעוואָרפן דעם גרויסן אידיש־גייסטיגן „באָגאָזש״, וואָס ער האָט מיט זיך געבראַכט פון זיין אונזער אָלעמענס אָמאָליגער טייערער, האָרציגער, אידישער ביאַליסטאָק.

מיט׳ן טויט פון דוד לובין, איז פון אונז אַוועק אַיינער פון די שענסטע און פראָמינענטסטע פערזענלעכקייטן פון די וויניק פאַרבליבענע ביאַליסטאָקער לאָנדסלייט פון דעם אָמאָליקן דור זעלטענע פערזענלעכקייטן. מיר וועלן שטענדיק געדענקען און אָפּהיטן דעם אַנדענק פון דוד לובין ז״ל. דער ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק שיקט איבער, דורך דעם וועג, די טיפסטע מיטגעפילן צו דער פאַר־יתומ׳טער משפּחה.

איטקע צירל באַראַקין ע״ה

טײַערע ליבע מאַמע מיינע,
מיט טיפן וויטאָק אין האַרצן,
מיט אַ צעפּײַניקטער נשמה,
מיט ליבע און בענקשאפט אָן סוף,
דערמאָן איך דיר הײַנט און יעדן טאָג
פון יאָר
צום 35־טן יאָרצײַט
זינט די נאַצי רוצחים
האָבן דיין אײדעלע נשמה,
דיין איינזאַם, ערלעך לעבן
אום׳ברחמנות׳דיק איבערגעריסן
אין דער ביאַליסטאָקער געטאָ אין 1943.
אין פריידן און ליידן ביסטו אין מײַנע
געדאַנקען,
און מײַן האַרץ און נשמה.
כבוד דײַן הייליקן אָנדענק.

דיין טאָכטער: חיה־פייגל
באַראַקין־מעלאַמדאָוויטש
און פאַמיליע

שיקאָגאָ, 1978

הרב שמואל שעדראָוויצקי ז״ל

דינסטיק, דעם 11טן אַפּריל היינטיקס יאָר, איז געשטאָרבן הרב שמואל שעדראָוויצקי ז״ל, איינער פון די אָנגעזעענסטע רבנים אין פאָר׳מלחמה׳דיקן ביאַליסטאָק. ער איז געשטאָרבן נאָך אַ לענגערער קראַנקהייט אין ברוקלין, נ. י., וואו ער איז די לעצטע חדשים פון זיין לעבן געווען אויף ספּעציעלער היילונג. הרב שעדראָוויצקי איז געקומען קיין אַמעריקע, אויף היילן זיך דאָ, פון ישראל.

הרב שמואל שעדראָוויצקי איז געווען אַ פראָמינענטע פּירנדע פּערזענלעכקייט אין דעם רעליגיעזן אידישן

הרב שמואל שעדראָוויצקי

לעבן, פאָר דער מלחמה אין פּוילן. ער איז אויך געווען אַ וויצע־פּרעזידענט פון דער אגודת ישראל. אויך זיין פאָטער, ר׳ מאיר שלום ז״ל, איז געווען אַ באַוואוסטער רב אין אַמאָליקן ביאַליסטאָק.

דער איצט פאַרשטאָרבענער הרב שמואל שעדראָוויצקי, איז אַ געוויסע צייט אויך געווען סעקרעטאָר פון דער אגודת ישראל איןווילנע. אין צייט פון דער מלחמה. איז אים געלונגען באַצייטנס זיך צו ראַטעווען פון די נאַציס, ער האָט זיך דערשלאָגן קיין ארץ־ישראל. ער האָט דאָרט פאָרגעזעצט זיינע אַקטיוויטעטן אין דער אגודת ישראל, און פאָר תורה־אידישקייט בכלל.

הרב שעדראָוויצקי, זייענדיק נאָך אין מדינת ישראל, איז שטענדיק געווען אין פאָרבינדונג מיט דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק. מיר האָבן אויך געהאַלפן אין זיינע וויכטיקע אַקטיוויטעטן אין דער אידישער מדינה. זייענדיק לעצטנס דאָ, אין ניו יאָרק, וואו ער האָט זיך געהיילט, האָט דער ביאַליסטאָקער צענטער אויך אַרויסגעווויזן נויטיקע הילפס־גרייטקייט.

מיט׳ן טויט פון הרב שמואל שעדראָוויצקי, האָבן די ביאַליסטאָקער אידן איצט פאַרלאָרן איינעם פון די לעצטע גרויסע רבנים, פון אונזער אַמאָליקער היים־שטאָט. הרב שעדראָוויצקי האָט פאַר׳יתומ׳ט זין, אַ טאָכטער און אייניקלעך, וועלכע גייען אויך אין זיין וועג פון תורה־אידישקייט, און אַ צאָל פון זיי זיינען שוין איצט אַליין רבנים און לערנער. מיר וועלן שטענדיק געדענקען דעם חשוב׳ן הרב ר׳ שמואל שעדראָוויצקי ז״ל.

שרה גאָלדע פריינדליך ע״ה

שבת, דעם 8־טן אַפּריל, 1978, איז געשטאָרבן אין עלטער פון 68 יאָר שרה גאָלדע פריינדליך אין ברוקלין, נ. י.

זי איז געבוירן געוואָרן אין טרעסטינע; איר פאָטער האָט געהייסן חיים זעליג געלטשינסקי. זי האָט איבערגעלאָזט פוילן אין 1928 און האָט זיך באַזעצט אין אַרגענטינע ביז 1971, וועו זי איז געקומען וואוינען אין ניו יאָרק. זי האָט זיך צוריקגעצויגן פון אַרבעטן אַ קורצע צייט פאָר איר טויט און זי האָט פלאַנירט צו גיין אויף עליה אין ישראל. די פאַרשטאָרבענע איז געווען אַ באַליבטע פרוי, מוטער, באָבע און שוועסטער.

זי לאָזט איבער אין טרויער איר מאַן איירא; 2 זין, דזשימי און משה; 2 שניר, גאָלדע און סוזי; 4 אייניקלעך; און 4 שוועסטער, חוה (קאַסטרע); רייזל, דבורה׳קע און שפּרה. איר שוועסטער, חוה קאַסטרע איז אַ טרייַע דירעקטאָרין פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער און היים. מרס. קאַסטרע האָט פאַראייביגט איר שוועסטער מיט אַן אָנדענק־טאָוול אין אונזער שוהל.

אונזערע באַמטע און דירעקטאָרן דריקן אויס מיטגעפיל צו דער פאָמיליע און פאָראַפּן אַז זיי וועלן מער פון קיין צער נישט וויסן.

אונזערע מעמאָריאַל־טאַפּלעס

מיר לאָדען אייך איין צו קומען אין אונזער שוהל און זען די שיינע מעמאָריאַל־טאַפּלעס, אַ זכר עולם פאָר די יענידע, וואָס זיינען אָפּגעשיידט פון אונז אין דער אייביקייט, אָבער לעבען וויייטער אין אונזערע געדאַנקען און הערצער. מיר האָפּען, אַז איר וועט מאַכען די נויטיגע אַראַנזשירונגען צו פאַראייביגען ביי אונז אייערע ליבסטע און בעסטע מיט קדיש, יאָרצייט און די נעמען אויף די טאַפּלעס. מיר היטען די יאָרצייטן און לאָזען וויסען די פאַמיליעס וועגען דער טרויעריגער און היילי־גער דאַטע.

מאָריס קאופמאַן ע״ה

אין אַפּריל היינטיקס יאָר איז אין עלטער פון 78 יאָר געשטאָרבן מאָריס קאופמאַן ע״ה, אין ניו יאָרק. דער פאָר־שטאָרבענער, וועלכער האָט געשטאָמט פון ביאַליסטאָק, איז געווען אַ מיטגליד

מאָריס קאָופמאַן

פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאָר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל. פריינט קאופמאַן איז אויך געווען אַן אַקטיוויסט טוער אין דער ביאַליס־טאָקער יאַנג מענס אַסאָסיאיישאַן, פאָר 50 יאָר. ער האָט פאָר׳יתומ׳ט זיין פרוי, מיני, קינדער, אייניקלעך און אור־אייניקלעך.

כבוד זיין אָנדענק!

מאָטל גייער ע״ה

אין אַפּריל היינטיקס יאָר איז געשטאָרבן מאָטל /מרדכי/ גייער, וועלכער האָט דורכגעמאַכט ליידן און פיין ביי היטלער׳ן און ער איז געקומען קיין אַמעריקע נאָך דער מלחמה. גייער,

מאָטל גייער

וועלכער איז געווען אַ שניידער, איז געווען דער זון פון יעקב און חנה. אין אַמאָליקן ביאַליסטאָק האָבן זיי געוואוינט אויף פאַבריטשנע גאַס נומער 9. מאָטל גייער איז אויך געווען אַ מיט־גליד פון דעם „קלוב ביאַליסטאָקער פריינט״. דער פאַרשטאָרבענער, וועלכער האָט פאַר׳יתומ׳ט זיין פרוי סאַניא, איז געבראַכט געוואָרן צו קבורה אין מדינת ישראל.

כבוד זיין אָנדענק!

35 יאָר יזכור גראָדנע

איר זענט נישטאָ מיט אונדז שוין 35 יאָר,
מיר דערמאָנער אייך היינט פאַר אַנייעם דור,
דער דור, וועלכער האָט געבראַכט היסטאָריקער אייך צו באַשרייבן,
אייער און אונדזער פאַסירונג אין דער גע־שיכטע פון פאָלק צו פארבלייבן,
אונדזערע אויגן שוין אויסגעטריקענט נישטאָ מער קיין טרערן,
אָבער אונדזער דערמאָנונג און ווייטאָג וועט קיין מאָל נישט אויפהערן,
נישטאָ קיין מצבות נישטאָ קיין בית עולם נישטאָ קיין קברים,
בלויז די באַשרייבונג אין די נייע גע־וידמעטע ספרים,
מיר קומען איינמאָל אַ יאָר אייך צו וויסן־געבן,
אַז עס קען אונדז קיין מאָל נישט אַוועק־רייסן פון אייערע נשמות, וועלכע דאָ שוועבן,
צום 35־סטן מאָל אַרומגעוויקעלט איז ווייטאָג און אין צער און טרויער,
מיט דער זעלבער טענה צו אים דעם אַלוועלטליכן בויער,
פאַרוואָס? פאַרוואָס? פאַרוואָס?
האָסטו דיינע געפילן פאַרהאַרטעוועט לגבי אונדז ווי גלאַז?
מיר די, וועלכע זאָלן האָבן געהייסן די אויסגעקליבענע
איז דאָך שוין באַלד כמעט נישט געווען קיין פאַרבליבענע
מיר וועלן דיר כסדר פרעגן אָט די פראַגעס
ווייל מיר וויסן נישט אפילו וואָס איז אונדזערע קלאַגעס.
מאָך אַנדע צו דער פיניגונג פון דיין פאָלק און זיין לאַנד
באַווייז די פרעמדע פעלקער ווי אַמאָל דיין שטאַרקע האַנט.
און מיט דעם וואָס מיר האָבן באַצאָלט אַזיי טייער,
זאָל שוין זיין אונדזער לעצטער שטייער,

יעקב וואָליקאָוו,
גראָדנער קלוב אין ניו יאָרק

קאָלענדאַר פון די נעקסטע אונטערנעמונגען פון דעם „ביאַליסטאָקער צענטער און היים"

1. זונטאָג דעם 24־טן סעפטעמבער, 1978.
דער יערליכער טעאַטער־בענעפיט, 2 אזייגער בייטאָג, אין מעטראָפאָליטן אָפּעראַ הויז פון לינקאָלן צענטער.
2. שבת אָוונט, דעם 2־טן דעצעמבער בײַ מאַנטאָג, דעצ. 4, 1978, און שבת אָוונט, דעצ. 9 בײַ זונטאָג, דעם 10־טן דעצעמבער — דער יערליכער באַזאָר.
3. זונטאָג, דעם 24־טן דעצעמבער, 1978
די יערליכע חנוכה־פייערונג און קאָנצערט.
4. זונטאָג, דעם 4־טן פעברואר, 1979
36־סטער יאָרצייט נאָך די ביאַליסטאָקער קדושים: אזכרה.
5. זונטאָג, דעם 11־טן מערץ, 1979
די יערליכע פורים־פייערונג און קאָנצערט.

36־סטע יערליכע יזכור־פאַר־זאַמלונג נאָך די 60 טויזענט ביאַ־ליסטאָקער קדושים

זונטאָג, דעם 4־טן פעברואר, 1979, 1 אזייגער בייטאָג, אין ביאַליסטאָקער צענ־טער, 228 איסט בראָדוועי, ניו יאָרק, נ.י. וועט פאָרקומען די 36־סטע אזכרה־פאַר־זאַמלונג נאָך די 60 טויזענט ביאַליסטאָקער קדושים.

מיר בעטן אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדס־לייט און פריינט צו פאַרצייכענען דעם דאָטום און נישט פאַרנעמען דעם טאָג מיט אַנדערע אונטערנעמונגען.

בריוו מיטן פולן פראָגראַם וועלן אַרויס־געשיקט ווערן צו אַלע מיטגלידער און פריינט.

פאַרשטאַרבענע לאַנדסלייט אין אויסטראַליע

פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין מעלבורן, אויסטראַליע, האָבן מיר באַ־קומען אַ בריוו פון פריינט פּ. אלבירט, סעקרעטאַר פון דעם צענטער, אין דעם ווערט מיטגעטיילט וועגן לעצטנס פאַר־שטאַרבענע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, אין אויסטראַליע.

דעם 11טן יולי איז אין מעלבורן גע־שטאַרבן ישראל /איז/ קאַרנאַן ע״ה, אַ באַקאַנטער אינדוסטריעלער און געזעל־שאַפטלעכער טוער. ער האָט גע־שטאַמט פון ביאַליסטאָק און איז גע־קומען קיין אויסטראַליע אין יאָר 1927. ישראל קאַרנאַן איז געווען דער מיט־גרינדער און וויצע־פּרעזידענט פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין מעלבורן. ער האָט אויך פיל מיטגעהאָלפן די ניי־געקומענע ביאַליסטאָקער אין די שפּעטערדיקע יאָרן קיין אויסטראַליע, גאָר באַזונדערס אויך די שארית הפּליטה נאָך דער צווייטער וועלט־מלחמה. ישראל קאַרנאַן האָט פאַר־יתומ׳ט זיין פרוי ראָזע, די טעכטער יודיט און העלען און אַנדערע משפּחה־מענטשן.

אין דער לעצטער צייט, זיינען אין אויסטראַליע אויך געשטאַרבן פאַלגנדע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט:

אברהם אַסאָוויצקי ע״ה,
פישל אַטענשטיין ע״ה,
שלום אַסטראָבורסקי ע״ה,
רבקה דאַרעוויטש ע״ה,
אייזיק לוריע ע״ה,
יוסף עמאַ ע״ה,
הינדע ראַטנער ע״ה,
איזי ראַכאווין ע״ה,
הערשל שארפ ע״ה,

דער ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק שיקט איבער די טיפסטע מיטגע־פילן צו די נאָענטע און משפּחה פון די פאַרשטאַרבענע. איר זאָלט מער נישט וויסן פון קיין צער. אונזער מיטלייד אויך דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין אויסטראַליע, צוליב דעם פאַרלוסט.

יעקב שרייבמאן ע״ה

דער קאָמיטעט פון די פרוזשאַנער לאַנדסלייט, פון ניו יאָרק, פילאַדעלפיע און פון גאַנץ אַמעריקע זענען איינגעהילט אין אַ טיפן טרויער צוליב דעם גרויסן פאַרלוסט פון אונזער חבר, פריינד און לאַנדסמאַן יעקב שרייבמאַן ע״ה וועלכער איז נפטר געווארן דעם 27־טען אב תשל״ח, אין תל־אביב.

דער דערמאָנטער איז געווען גאָר אַ גרויסער און איבערגעגעבענער עסקן און ערציער. אַזאָרגער און אַפאַרזאָרגער ביזן לעצטן טאָג.

המקום ינחם את כל משפחתו בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

פאַרן קאָמיטעט:

איטדשע יאַנאָוויטש הערשל מוראָווסקי שרה רוזשאַנסקי משה רודניצקי

דער ביאַליסטאָקער צענטער
היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל

228 איסט בראָדוועי, נ. י.

וויכטיג זיינע באַאמטע, דירעקטאָרען, מיטגלידער, טויער, שטיצער חברים און פריינט, אַלע אָנגעשלאָסענע אָרגאַניזאַציעס, ווי אויך ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, כלל ישראל איבער דער גאָרער וועלט

אַ שנת חיים ושלום

אַ יאָר פון מאַטעריעלען וואוילזיין און גייסטיגע אויפריכטונג, הצלחה און פּראָגרעס, שלום אין מדינת ישראל און פרידן איבערן אידישן גאַנצן ערד-קוגעל.

סעם סאַלאַזש
פּרעזידענט

אשר שטשוטשינסקי
קאַסירער

איסאַק ריבאַלאָווסקי
גענעראַל סעקרעטאַר

הערי פיינבערג
עקזעקוטיוו דירעקטאַר

יהושע שעכטער
אדמיניסטראַטאַר

הרב שמואל א. קראַניק
גייסטיגער פירער

מר. און מרס. פּאָול ניודאָוו

ווינטשען זייערע שוועסטער, ברודער און פריינט
און אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט
אַ געזונט און גליקליך נייַ־יאָר.

די בריידער איצקאָוויטש

אַבראַשאַ, חיים, וועלוול, און שוועסטער בערטאַ
מעקסיקאַ סיטי

דריקען אויס זייערע האַרציגע נייַ־יאָר וואונשען צו דער פאַמיליע און פריינט, ווי אויך ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט. שלום על ישראל!

מר. עלי איצקאָוויטש

ווינטש זיין גאַנצער פאַמיליע אין מעקסיקאַ,
אַלע קרובים, פריינט און לאַנדסלייט
אַ סך גליק און געזונט צום נייַעם יאָר

מר. און מרס. דזשאָזעף בערמאַן

און פאַמיליע
מיאַמי־ביטש פלא.

שיקען זייערע ברכות און גוטע וואונשען צום נייַעם יאָהר צו אַלע זייערע פריינד און דעם כלל ישראל.

מיר בעטן פאַר אַ יאָר פון שלום, פאַר מדינת ישראל און פאַרן אידישן פאַלק.

אונזערע בעסטע ברכות צו אַלע אונזערע פריינד
און באַקאַנטע איבער דער גאַנצער וועלט.

פריידל און אשר שטשוטשינסקי

קאַסירער פון דער אינסטיטוציע

דארא וואריק — בישקאוויטש

און פאַמיליע

ווינטשען אַלע פריינד און דעם כלל ישראל
אַ געזונטען און גליקליכען יאָר.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

מר. און מר. באַרני סאַקס

און פאַמיליע

מיאַמי, פלא.

ווינטשען אַלע לאַנדסלייט און אַלע אידען
אַלדאַס גוטס צום נייַעם יאָר.

מר. און מרס. סעם גארניצקי

און טאַכטער

לאַס אַנדזשעלעס, קאַליפאָרניע

ווינשן זייער פאַמיליע אין ישראל און אַלע פריינד,
לאַנדסלייט און אַלע אידען אומעטום
אַ פרייליכען נייַעם יאָר.

מאַריס און סערע מאַלאַזאָווסקי

ווינטשען זייער משפחה און פריינט
אין אַמעריקע און ישראל
אַ יאָר פון געזונט און שלום.

אונזער חשובער לאַנדסמאַן

מר. ל. שאַברי

ווינשט אַלע פריינט און אַלע אידען געזונט
און פרייד צום נייעם יאָהר.

מרס. דינה מעדוועדעוו

ווינטשט די משפחה און פריינט, אַלע לאַנדסלייט און דעם כלל ישראל אומעטום, אַ שנת חיים ושלום.
אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. עלי אָקון און פאַמיליע

פילאַדעלפיע, פאַ.

באַגריסען אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און פריינט
איבער דער גאַנצער וועלט מיט
אַ יאָר פון געזונט און שלום על ישראל.

מר. און מר. פאָול שאַכעט

און פאַמיליע

ווינטשען זייערע צאַלרייכע פריינט, לאַנדסלייט און אַלע אידען
אויף דער גאַנצער וועלט
געזונט, גליק און פרייד צום נייעם יאָר
און שלום על ישראל.

ביאַליסטאָקער ליידיס אָקזילערי שיקאַגאָ

פיל גליק, געזונט און פרייד ווינשען מיר צו
אונזערע שוועסטער, פריינד און לאַנדסלייט
צום נייעם יאָהר

ביאַליסטאָקער סאָשעל קלאָב שיקאַגאָ

מיר שיקען אונזערע האַרציגע באַגריסונגען
צו אַלע מיטגלידער און אַלע לאַנדסלייט
צום נייעם יאָהר

מר. און מרס. בערנאַרד קאַגאַנאָווסקי

און פאַמיליע

ווינטשען אַלע פריינט און ביאַליסטאָקער יאָטען
אַ יאָר פון געזונט, פרנסה און שלום אין ישראל.

מר. און מרס. לואיס סילווער

און פאַמיליע

עקזעקוטיוו־דירעקטאָר פון אַרבעטער־רינג־היים, נ.י.
ווינטשען אַלע פריינט און אַלע אידען אומעטום
אַ גוטען און גליקליכען נייעם יאָר.

מר. און מרס. אייבראהעם מינץ

ווינטשן זייער פאַמיליע אין אַרגענטינע
און אומעטום
ווי אויך די ביאַליסטאָקער און קאַברינער לאַנדסלייט
אַ יאָר פון געזונט,
פרנסה, און שלום אין ישראל.

מר. און מרס. אַרטשי לין

און משפחה

שיקען זייערע בעסטע וואונטשען פאַר אַ נייעם,
גליקליכען יאָר צום גאַנצען כלל ישראל.

מר. און מרס. סעם ניידאָרף

און פאַמיליע
בעווערלי הילס, קאַליפ.

ווינשען זייערע קרובים און לאַנדסלייט אומעטום
אַ שנת חיים ושלום.

מר. און מרס. ישראל מינעס

און פאַמיליע

פרעזידענט פון ביאַליסטאָקער סאָשעל קלוב פון שיקאַגאָ

שיקען זייערע בעסטע וואונשען צום נייעם יאָר צו די מיטגלידער פון „ביאַליסטאָקער סאָשעל קלוב" און צו דער ליידיס אָקזילערי, אַלע פריינט, לאַנדסלייט און כל ישראל.

מרס. עטל דאַלידסקי

ווינטשט אַלע פריינט און דעם כלל ישראל
אַ געזונטען און גליקליכען נייעם יאָר
און אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. ידידיה האַמבורג
און פאַמיליע

ווינשען אַלע פריינט, לאַנדסלייט און כל ישראל
אַ כתיבה וחתימה טובה צום נייעם יאָהר.

מר. און מרס. דוד היין
קאסירער פון „קרית ביאַליסטאָק פאונדעישאַן"
און פאַמיליע
נאָרט מיאַמי־ביטש, פלא.

ווינשען אַלע אידען איבער דער גאַנצער וועלט
אַ גוטען, גליקליכען נייעם יאָהר.

מר. און מרס. מאָריס סאַפערשטיין
און פאַמיליע
ברוקלין, נ.י.

ווינטשען אַ גוטען, גליגליכען און געזונטען נייַ־יאָר דער גאַנצער משפחה, חברים פון „פאַרבאַנד", ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און אַלע אידען איבער דער וועלט.

אַ שנת חיים ושלום, אַ כתיבה וחתימה טובה!

מר. און מרס. ס. מאַלאַך
און פאַמיליע
פאַלם ספרינגס, קאַליפ.

שיקען זייערע גליק־וואונשען צום נייעם יאָהר
צו אַלע זייערע פריינד און לאַנדסלייט
איבער דער גאַנצער וועלט.

מר. און מרס. סעם דאַלינסקי
ברוקלין, ניו יאָרק
ווינטשן אַ גוטן, גליקלעכן און געזונטן נייַ־יאָר
דער גאַנצער משפחה, ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און אַלע
אידן איבער דער וועלט

מרס. אסתר סטיין
און פאַמיליע
פלאַשינג, נ.י.

ווינשען אַלע פריינד און אַלע אידען איבער דער וועלט
אַ גוטען, גליקליכען נייעם יאָר
אַ כתיבה וחתימה טובה

מר. און מרס. מאָריס טשאַבאַט
(כאַבאַצקי)

ווינשען זייערע משפחות און אַלע לאַנדסלייט אַ גוטען
גליקליכען נייעם יאָר.

איסאַק און מאַלי ריבאַל
(ריבאַלאָווסקי)
גענעראַל־סעקרעטאַר פון ביאַליסטאַקער צענטער און היים
פאַר עלטערע מענטשען און שפיטאַל

ווינטשען זייער פאַמיליע, אַלע פריינט און לאַנדסלייט
אַ געזונט און געבענטשט יאָהר
לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

הערשל און לאה מאַראָו
טשערמאַן, באָארד אָו דירעקטאָרן
פון ביאַליסטאַקער צענטער און היים

ווינטשען זייער פאַמיליע, פריינט, ביאַליסטאַקער און פרוזשינער
לאַנדסלייט אַ יאָר פון געזונט, פרנסה און שלום אויף דער וועלט.

דזשעק און סאַלי בערגער
וויים פרעזידענט פון ביאַליסטאַקער צענטער און היים
און פאַמיליע

ווינטשען זייער פאַמיליע, פריינט און ביאַליסטאַקער
לאַנדסלייט אַ יאָר פון געזונט, פרנסה
און שלום אויף דער וועלט.

שעפטל און ראַיע זאַק
ווינטשען זייער פאַמיליע אין אַמעריקע און ישראל, ווי אויך אַלע
ביאַליסטאַקער און גראַדנער לאַנדסלייט איבער דער וועלט
אַ יאָר פון געזונט און שלום על ישראל.

סעם טשודין
טשערמאַן פון „קלוב ביאַליסטאַקער פריינט"

ווינטשט די מיטגלידער פון „קלוב ביאַליסטאַקער פריינט"
פון ביאַליסטאַקער צענטער, היים און שפיטאַל,
אַלע ביאַליסטאַקער לאַנדסלייט און זייערע פריינט
אַ געזונטען און גוטען יאָר.

מר. און מרס. שעפסל זעלטנער
פון לאָס אַנדזשעלעס, קאַליפ.

ווינטשן זייערע קרובים און ביאַליסטאַקער לאַנדסלייט
איבער דער וועלט
אַ יאָר פון געזונט און שלום על ישראל.

הערשל און חוה קאַסטרי
ברוקלין, נ.י.

ווינטשען זייער פאַמיליע, פריינט און לאַנדסלייט אַ יאָר פון געזונט,
שלום אין ישראל און איבער דער גאַנצער וועלט.

רעוו. און מרס. הערי פיינבערג
קיו־גאַרדענס, נ.י.

עקזעקוטיוו דירעקטאָר פון ביאַליסטאָקער צענטער און היים

ווינטשען די באַאַמטע און מתפללים פון דעם פלעטבוש דזשואיש סענטער, אַלע פריינד און לאַנדסלייט, אַ געזונטען און גליקליכען נייעם יאָר, אַ כתיבה וחתימה טובה.

יוסף און נעשקע דאַבערימאַן
עוואַנסטאָן, איל.

ווינטשען זייער משפחה, פריינט און ביאַליסיטאָקער לאַנדסלייט אַ יאָר פון געזונט און שלום אין ישראל.

משה און וואַליע שעפעס
מעלבורן, אויסטראַליע

ווינטשן זייערע קינדער, אייניקלעך, קרובים און פריינט אין אַמעריקע, ישראל, און אויסטראַליע און די אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אויף דער גאַנצער וועלט
אַ גוט געזונט יאָר און שלום פאַר'ן פאָלק ישראל

מר. און מרס. הערי באַס
און זייער זון
פילאַדעלפיע, פּא.

ווינשען צום נייעם יאָר אַלע זייערע פריינד פון נאָהענט און ווייט, און דעם כלל ישראל, אַ שנת חיים ושלום,
אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. הערשל געגדעל
און פאַמיליע
2940 WEST 5th STREET, BROOKLYN, N. Y. 11224

ווינטשען אַלע פריינט, קאַלעגן־קינסטלער און ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט געזונט, גליק און אַלדאָס גוטס צום נייעם יאָר.

גאַרבאַטי בריידער
און זייערע משפחות
97 באוערי, ניו־יאָרק

ווינשען אַלע פריינט, לאַנדסלייט און אַלע אידען
אַ געזונטען, גליקלעכען נייעם יאָר.

מר. און מרס. דייויד שומאַן
שיקאַגאָ, אילי.

ווינטשען אַ גליקליכען געזונטען נייעם יאָר צו אַלע פריינט, לאַנדסלייט און כלל ישראל.

מר. און מרס. טשאַרלס שוועכער
און פאַמיליע
בראָנקס, ניו־יאָרק

ווינטשען זייער משפחה, פריינט און ביאַליסטיאָקער לאַנדסלייט
אַ יאָר פון געזונט און שלום אין ישראל.

בערנאַרד מאַרגנשטערן
העברעאישע און אידישע ספרים און ביכער
מאַנוסקריפטען און צייטשריפטן
זעלטענע ביכער, מאַדערנע העברעאישע ליטעראַטור,
רעליגיעזע אַרטיקלען.

150 איסט בראָדוועי ניו־יאָרק, נ.י.

טעלעפאָן: 267־1332

מר. און מרס. יאָסל שלאמאוויטש
און פאַמיליע
ווינטשען זייערע לאַנדסלייט פון ווערזאָ
און ביאַליסטאָקער פריינט
אַ געזונטן, גליקליכן יאָר

האַרציגע לשנה טובה וואונטשען פון

אברהם זבאַר און פאַמיליע
מעלבורן, אויסטראַליע

צו זייערע קרובים, ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און טוער אין אויסטראַליע און איבער דער גאַרער וועלט, ווי אויך דעם געזעראַל סעקרעטאַר פון ביאַליסטאָקער צענטער און היים, איסאַק ריבאַלאָווסקי, און אַלע מיטאַרבעטער פון דער „ביאַליסטאָקער שטימע"

פאַר אַ יאָר פון געזונט, גליק און שלום.

האַרציגע נייַ־יאָר וואונטשען צו אונזער פאַמיליע אין ישראל, משפחה אין קענעדע, אורגוואַי, לאַנדסלייט און פריינט אומעטום.

אברהם און שושנה שייקעוויטש
תל־אביב, ישראל

האַרציגסטע וואונטשען צום נייעם יאָר צו ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט איבעראַל און צו כלל ישראל איבער דער גאַנצער וועלט,
„געצייכענט" מיט וואַרט און האַרץ צו האַרץ,
פון

בען און געראַ
פאַריז, פראַנקרייך

פאַראיניקטער פרוזשענער און אומגעגענט רעליף־קאָמיטעט

אין ניו־יאָרק

אונזערע האַרציגסטע וואונטשען און שנה טובה ברכות צו אַלע אונזערע לאַנדסלייט מיט זייערע משפחות איבער דער גאָרער וועלט.

זאָל דאָס קומענדע יאָר תשל"ח (5738) ברענגען צו דעם גע־ווארטען שלום און בטחון צו מדינת ישראל און כלל ישראל.

מיט פריינטשאַפט

פרוזשענער און אומגעגענט רעליף קאָמיטעט

ביאַליסטאָקער אונטערשטיצונג פאַראיין „סומך נופלים"

מיר ווינשען אַלע ברידער מיט זייערע פאַמיליעס און אַלע לאַנדסלייט בכלל

אַ שנת חיים ושלום

קלוב „ביאַליסטאָקער פריינט"

באַגריסט אַלע מיטגלידער מיט זייערע משפחות אַלע לאַנדסלייט און אַלע אידען און ווינשט זיי

אַ כתיבה וחתימה טובה

ביאַליסטאָקער בריקלייערס אַסס'ן און די סיסטערהוד

ניו־יאָרק

צום נייעם יאָהר וואָס קומט, ווינשען מיר אַלע מעמבערס און דעם גאַנצען כלל ביאַליסטאָקער

אַ כתיבה וחתימה טובה

דער קלוב פון גראָדנער פריינט

פון ניו־יאָרק

ווינטשען אַלע גראָדנער לאַנדסלייט אין ניו־יאָרק און איבער דער גאָרער וועלט און אויך די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, אַ יאָר פון געזונט און אַנטגילטיגען שלום אין אונזער לאַנד ישראל.

מיט פריינדשאַפט

גראָדנער קלוב אין ניו־יאָרק

גאַניאַנדז־טרעסטינער יאַנג פרענדס

ווינטשען אַלע מיטגלידער און זייערע פאַמיליעס ווי אויך אַלע אידען, אַ גוטען, געבענטשטען נייעם יאָר פון געזונט און פרייד

ביאַליסטאָקער ליידיס אָוקזילערי

228 איסט בראָדווי, ניו־יאָרק

ווינשט אַלע שוועסטער און זייערע פאַמיליעס, אַלע לאַנדסלייט און אַלע אידען אַ גוטען, געזונטען און גליקליכען נייעם יאָר.

ביאַל. ראַיאָנער ברענטש 88, א.ר.

ניו־יאָרק

מיר באַגריסען אונזערע מיטגלידער און פריינד און אַלע לאַנדסלייט צום נייעם יאָהר.

אינד. אַסטראַלענקער יאַנג מענס בענעוואַלענט אַסאָסיאיישאַן

ניו־יאָרק

מיר באַגריסען אַלע אונזערע מיטגלידער און פריינט און אַלע אידען צום נייעם יאָר און ווינשען זיי געזונט און גליק.

לשנה טובה וואונטשען פון אונזערע אַרגענטינער לאַנדסלייט און טוער

יוסף (כאָזע) און יודזשיניאַ קוליש

בוענאָס איירעס

מיט זייערע קינדער און אייניקלעך שיקן איבער זייערע וואַרעמסטע גרוסן און לשנה טובה וואונטשען צו זייער משפחה, פריינט, לאַנדסלייט דאָ אין לאַנד, מדינת ישראל, אין אַמעריקע און בכל מקום שהם, צו ביאַליסטאָקער אידען איבעראַל און צו אחינו בני ישראל אין די תפוצות, פאָר אַ

שנת חיים ושלום

הערשל און סטעלאַ פייגין

און פאַמיליע

בוענאָס איירעס

ווינטשען זייערע קרובים, פריינט, חברים, לאַנדסלייט אין אַרגענטינע, אין אַמעריקע, אין מדינת ישראל און אומעטום, ביאַליסטאָקער אידען וואו נאָר זיי געפינען זיך, כלל ישראל אויף דעם גאַנצען ערד־קוגעל

אַ שנת גאולה וישועה

באַגריסונגען פון פריינד און לאַנדסלייט צום נייעם יאָהר

(לויט'ן אלף בית)

— א —

מרס. ראַיע אַרקער
און פאַמיליע, ברוקלין

שיקען זייערע האַרציגע ברכות צו אַלע לאַנדסלייט און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

סידני און יעטא אייזנער
ווינטשען אַלע פריינט, לאַנדסלייט און אַלע אידען א כתיבה וחתימה טובה.

מר. ראובן אָפּעל
און פאַמיליע, קי וועסט, פלאַ.

ווינשען זייערע פריינט, לאַנדסלייט און אַלע אידען א גליקליכען נייעם יאָר.

מר.און מרס. דעניעל אַלעקסאַנדער
און פאַמיליע, שיקאַגאָ

שיקען זייערע גליקוואונשען און גרוסען פאָר א נייעם, גוטען געבענטשטען יאָר צו אַלע זייערע פריינד און לאַנדסלייט.

— ב. —

מר. צילע ביאל
און פאַמיליע, ברוקלין

ווינטשען א גוטען גליקליכען, נייעם יאָר זייער משפחה, די לאַנדסלייט און דעם כלל ישראל.

מרס. פרידע בראַמסאָן־סוירווינג
קאַליפאָרניע

ווינשט אַלע פריינד, לאַנדסלייט און אַלע אידען אומעטום א געבענטשט און מזלדיג יאָר.

מר. און מרס. ברוך בערגער
ברוקלין, נ.י.

ווינשען אַלע אידען צום נייעם יאָר א כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. מאַקס באַביטש
בראָנקס

ווינשען מיר אונזער משפחה אין פאַריז און ישראל, קרובים, פריינד און באַקאַנטע. א כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. מאָריס בענדער
און זייער זון

באַגריסען צום נייעם יאָר אַלע פריינט און אַלע לאַנדסלייט און ווינשען זיי א כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. יעקב בערען
און פאַמיליע, ברוקלין

באַגריסט די ביאַליסטאָקער און גראָדנער אידען אומעטום צום נייעם יאָר.

— ג. —

מאָריס גינזבורג
און פאַמיליע, ברוקלין

באַגריסען צום נייעם יאָר אַלע פריינד און לאַנדסלייט און ווינשען זיי כל טוב.

מר. און מרס. סעמועל געלטשינסקי
און פאַמיליע, ברוקלין

ווינטשן ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און כלל ישראל א גוט יאָר.

מר. און מרס. שלום גארפינקעל
ווינשען א גוטען געבענטשטען יאָר צו אַלע זייערע פריינד און לאַנדסלייט ווי אויך צום גאַנצן כלל ישראל.

מר. און מרס. דזשעק גוטמאַן
און פאַמיליע, בעיסייד, נ.י.

באַגריסען ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און אַלע אידען אומעטום צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. מאַקס גאַלוב
און פאַמיליע, ברוקלין

ווינטשן גראָדנער און ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט א געבענטשט יאָר.

מר. און מרס. דזשעק גאַלדען
און פאַמיליע, בראָנקס

ווינטשן צום נייעם יאָר זייערע אַלע פריינד א סך געזונט און גליק.

מר. און מרס. דעניעל (זיידעל) גאַלדבערג
קאַלטשעסטער, קאַנ.

ווינטשען זייערע פאַמיליע, לאַנדסלייט און כלל ישראל א גוט יאָר.

— ד. —

מר. דזשעק דירעקטאָר
און פאַמיליע, נאַרוויטש, קאַנ.

ווינשען א גליקליכען נייעם יאָר אַלע פריינט, די בעקער ארבעטער, און אַלע אידען בכלל.

מר. און מרס. ב. דינעס
און פאַמיליע, פאַלסבורג, נ.י.

שיקען זייערע ברכות צום כלל ישראל צום נייעם יאָר.

מרס. דזשעסי דאַלינסקי
און קינדער, ברוקלין נ.י.

ווינטשען זייערע קרובים און פריינט, ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און דעם כלל ישראל אומעטום א גליקליכען יאָר.

מרס. סיליע דזשאַפע
און פאַמיליע

שיקן זייערע ברכות צו אַלע פריינד און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מרס. רייטשעל דזשאַפע
און פאַמיליע

באַגריסען האַרציג זייערע אַלע פריינד און לאַנדסלייט צום נייעם יאָר.

ר. דאַווידסאָן
אַנטווערפען, בעלגיע

ווינטשט די ביאַליסטאָקער אידען און כל ישראל א געבענטשטן יאָר.

— ה. —

מר. און מרס. אוירווינג הערשקאָוויץ
מיאַמי, פלאַ.

באַגריסען כלל ישראל און זייערע פריינט אין אַרגענטינע צום נייעם יאָר.

— ו. —

חזן יעקב וויסאטשעק
און פאַמיליע

שיקען זייערע באַגריסונגען און גוטע וואונשען צו אַלע זייערע פריינד און ווינשען דעם כלל ישראל א כתיבה וחתימה טובה.

מר. ניאַמע וואַלדמאַן
ברוקלין

ווינשט צום נייעם יאָר אַלע פריינד און לאַנדסלייט געזונט, גליק און פיל פרייד.

מר. און מרס. סיימאַן ווויינבערג
און משפחה, פלאָרידא

ווינשען א כתיבה וחתימה טובה צו אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. נחמיה ווערבלוד
און פאַמיליע

באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע זייערע קרובים, פריינד און אַלע אידען.

עוזר וויסגאָרבער (וויס) כינקע סודאביטשער

בראָנקס, נ.י.

ווינשען פיל גליק צום נייעם יאָר צו אַלע פריינד און אַלע אידען.

מר. און מרס. אַרטור וואַכטעל

עלפאַסאָ, טעקסאס

שיקען זייערע בעסטע וואונשען צו אַלע פריינד און לאַנדסלייט צום נייעם יאָר.

— ז. —

מר. און מרס. מיטשעל זיילאָן

פעטערסאָן, נ.דזש.

ווינשען אַ גוטען און געזונטען נייעם יאָר צו אַלע זייערע פריינד און צום כלל ישראל.

מר. דזשוליוס זאַבלודאָווסקי

און פאַמיליע

ווינשען פיל גליק און פרייד צו זייערע אַלע פריינט צום נייעם יאָר.

— ט. —

מר. און מרס. סאל און אַננאַ טשעסלער

און פאַמיליע, בראָנקס

ווינשען אַ שנת חיים ושלום צו אַלע פריינד און אַלע אידען.

מרס. פעני טאַלינסקי

און קינדער

ווינשען אַלע זייערע פריינד און לאַנדסלייט אַ גוטען יאָר.

— י. —

מר. אסתר יערוזאַלימסקי

און פאַמיליע, וועניס, קאַליפ.

ווינשען זייער גאַנצער פאַמיליע, זייערע אַלע פריינט פון נאָענט און ווייט, אַלע לאַנדסלייט פון אומעטום און אַלע אידען איבער דער וועלט אַ כתיבה וחתימה טובה.

— כ. —

מר. און מרס. פיליפ כאַבאַצקי

בראָנקס

ווינטשען אַ גוטען, געבענטשטען יאָר אַלע זייערע קרובים און כל ישראל.

— ל. —

מר. און מרס. שמואל לאַנדאָן

סאַנטאַ מאָניקאַ, קאַל.

ווינשען צום נייעם יאָר אונזערע קרובים און פריינד און דעם גאַנצן כלל ישראל אַ געזונטען, גליקליכען נייעם יאָר.

מר. און מרס. ראַלף לינסקי

טאַמפּאַ, פלאָרידאַ

ווינשען זייערע אַלע פריינד און לאַנדסלייט פיל גליק און צופריידענהייט צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. הערמאַן לעסניק

מאָריסטאָן, טענעסי

ווינטשען זייערע קינדער, קרובים און אַלע אידען אַ גליקליכען נייעם יאָר.

מרס. וואַלאַ לין

און פאַמיליע

ווינשען פיל געזונט און גליק צו זייערע פריינט, לאַנדסלייט און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. גדליה לין

און פאַמיליע, ברוקלין, נ.י.

באַגריסען זייער פאַמיליע אין ישראל און ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. אייבערהעם לעווין

און פאַמיליע, ראטשעסטער, נ.י.

ווינשען זייערע פריינד און אַלע אידען אַ גליקליכען פריילעכען יאָר.

מר. און מרס. פיליפ לינענבערג

און פאַמיליע, ברוקלין

ווינשען אַ גוטען, געזונטען נייעם יאָר צו אַלע זייערע פריינד און לאַנדסלייט.

מר. און מרס. עלי לידסקי

און פאַמיליע

ווינשען אַלע פריינד און לאַנדסלייט אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. לואיס לערנער

ברוקלין

באַגריסען זייער פאַמיליע, פריינט, לאַנדסלייט און כלל ישראל מיט אַ יאָר פון געזונט און פרנסה און שלום אויף דער וועלט.

מרס. דזש. ליימאן

און פאַמיליע, ברוקלין

ווינשען זייערע פריינד און אַלע אידען אַ געזונטען, גליקליכען נייעם יאָר.

סידני ס. לעווין

פלאָרידאַ

ווינשט אַלע אידען אַ געזונט און גליקליך נייַ־יאָר.

— מ. —

מלכה מירמאַן

מאַנטרעאַל, קאַנאַדע

איך באַגריס צום נייעם יאָר מיינע שוועסטער און ברידער, קרובים, פריינד און חברים אין מאַנטרעאַל, קאַנאַדע, ניו־יאָרק און אין ישראל.

מר. און מרס. אשר מעקלער

און פאַמיליע, לאָס אַנדזשעלעס

באַגריסען און ווינשען אַלדאָס גוטס צו אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. היימאַן מען

און פאַמיליע

טראַסטי פון ביאַליסטאָקער צענטער און היים פאַר עלטערע מענטשען

ווינשען זייערע קרובים און פריינט און אַלע לאַנדסלייט אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. ווילי‌אַם מענדעלסאָן

ווינשען זייערע פריינד און לאַנדסלייט אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. לעאָן מעכאַניק

פלאַשינג, נ.י.

ווינשן אַלע אידען אויף דער גאַנצער וועלט אַ שנת חיים ושלום, געזונט, גליק און פרייד.

— ס. —

געניא סאַלאַמאָן

און פאַמיליע

באַגריסען אַלע פריינד און כלל־ישראל מיט דעם וואונש פון אַ געזונטען, גליקליכען נייעם יאָר.

מרס. ראָזע סאַנדערס

און פאַמיליע, פעטערסאָן, נ.דזש.

ווינשען אַלע פריינד און אַלע אידען אַ סך געזונט און גליק צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. מאַקס סאַקס

און פאַמיליע, מיאַמי, פלאָרידאַ

ווינשען אַלע פריינד און לאַנדסלייט אַ גוטן, געבענשטן יאָר.

מרס. הילדע סלאַיער

ווינטשט די פאַמיליעס סלאַיער־פאַרמאָן און זינאָקס אין אַמעריקע, די קוזינס זאַלצמאַן אין ישראל און אַלע שוועסטער פון דער ביאַליסטאָקער לעידיס אַקזילערי, לאַנדסלייט און פריינט אַ גוט יאָר.

מרס. אסתר סינגער

און פאַמיליע, פלאָרידאַ

ווינשען אַלע פריינד און אַלע אידען פיל פרייד און גליק צום נייעם יאָר.

מרס. זאָפיאַ סטיין

און פאַמיליע, ניו־יאָרק

ווינשען זייער משפחה און אַלע אידען אַ גוטען געבענשטען נייעם יאָר.

מרס. מאָריס סאַלנעט

און פאַמיליע, ברוקלין, נ.י.

ווינשען אַ גוטען, גליקליכען נייעם יאָר צו אַלע זייערע קרובים, פריינד און לאַנדסלייט.

מר. און מרס. דזשייקאָב סייבעל

און פאַמיליע, קאַנקאָרד, קאַליפ.

ווינשען אַ גוטען, געזונטען און פריילעכען נייעם יאָר צו אַלע פריינד, ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און צו אַלע אידען איבער דער וועלט.

— ע. —

פראָפ. און מרס. שמואל עברי

און זון

באַלטימאָר

ווינשען אַלע לאַנדסלייט און אַלע אידען אַ שנת חיים ושלום.

— פ. —

מר. דייוויד פינקוס

פּעטערסאָן

ווינשט זיינע פריינד, לאַנדסלייט און אַלע אידען אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. סעם פאַזניאַק

און פאַמיליע, ברוקלין, נ.י.

באַגריסען די ביאַליסטאָקער און גראָדנער לאַנדסלייט צום נייעם יאָר.

— פ. —

מר. און מרס. באַני פינק

און פאַמיליע, קליפטן נ.דזש.

שיקען דעם האַרציגסטן גליק־וואונטש צו אַלע פריינד און כלל ישראל צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. דייוויד פאקס

און פאַמיליע, מיאַמי ביטש, פלאַ.

ווינטשען אַ געזונט יאָר צו זייער פאַמיליע, פריינט און לאַנדסלייט.

מר. און מרס. לעאָן פריד

און פאַמיליע, ברוקלין

פסח דעם מצבה־קריצער'ס זון, ווינשט זיין קוזינע איידע סאַקאַלאָווסקי אין אויסטראַליע און אַלע פריינד און לאַנדסלייט אומעטום אַ נייעם יאָר פון געזונט און אַלדאַס גוטס און שלום אויף דער וועלט.

מר. און מרס. איזראַעל פעדער

שיקן זייערע האַרציגע ווינטשעוואָניעס צו אַלע לאַנדסלייט צום נייעם יאָר.

מאָטל און חוה פטאטשעוויטש

ווינטשן זייער פאַמיליע, ווי אויך דעם כלל ישראל, אַ געזונטן און גליקליכן יאָר.

— צ. —

מרס. ראָזע צוקערמאַן

און פאַמיליע, שיקאַגאָ

(פרעז. פון ביאַל. ליידיס אָוקזילערי)

ווינשט איר פאַמיליע און פריינד און אַלע אידען אַ כתיבה וחתימה טובה.

— ק. —

מרס. ענאַ קוזניצקי און פאַמיליע

לאַס אַנדזשעלעס, קאַליפ.

שיקען זייערע האַרציגע גליקוואונשען און באַגריסונגען צו אַלע לאַנדסלייט, פריינד און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

שמואל קאַפלאַן

און פאַמיליע, בראָנקס, נ. י.

שיקען זייערע ברכות צום נייעם יאָר צו אַלע פריינד און אַלע אידען איבער דער גאַנצער נועלט.

מר. און מרס. מייער קאַס

בראָנקס, נ.י.

ווינשען אַלע זייערע פריינד און די שוועסטער פון די ליידיס אָוקזילערי פון ביאַליסטאָקער צענטער און אַלע לאַנדסלייט אַ גוטען יאָר.

מר. און מרס. חיים בערל קריגער

און פאַמיליע, ברוקלין, נ.י.

באַגריסען ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מר. סאַל קרים

און פאַמיליע, גרעיט נעק, נ.י.

ווינשען אַלע פריינד און לאַנדסלייט אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. טשאַרלז קאַס

און פאַמיליע

ווינשען אַלע פריינד און לאַנדסלייט אַ געזונטען און גליקליכען יאָר.

דר. און מרס. נחמן קאַצען

(קאַצענעלענבאָגען) קליוולאַנד, אָהאַיאָ

און זייערע קינדער

מייקל און עווא (קאַצען) קאַפלאַן

יוסט האַרטפאָרד, קאָנעקטיקוט

ווינשען זייער משפחה אין ישראל און אַלע זייערע פריינט דאָ און אין אויסלאַנד, אַ גוטן, געבענשטען יאָר, אַ שנת חיים ושלום.

— ר. —

מר. און מרס. מיישעל ראָטענבערג

און פאַמיליע, ברוקלין, נ.י.

ווינטשען אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אַ געבענטשטען נייעם יאָר.

מרס. עמאַ ראָטענבערג

אָוקלאנד, קאַל.

שיקט אירע בעסטע וואונטשען צו אַלע פריינד צום נייעם יאָר.

עטעל און לואיס רוטענבערג

סקאַרסדעיל, נ.י.

ווינשען אַלע פריינד און דעם גאַנצען כלל ישראל אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. בערנאָרד ריטש

און פאַמיליע

ווינטשען אַ שנת חיים ושלום, ברכה און הצלחה צו אַלע פריינט און צום כלל ישראל.

— ש. —

מרס. אסתר שעוואַך

און פאַמיליע, בראָנקס

ווינשען אַלע פריינט און לאַנדסלייט אַלדאַס גוטס צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. וועלוועל שטשופאַק

און פאַמיליע, ברוקלין

שיקען זייערע ברכות צו דער פאַמיליע און אַלע פריינד און צום כלל ישראל צום נייעם יאָר.

מר. מאיר שניר

און פאַמיליע, בראָנקס

שיקען זייערע בעסטע וואונשען צו אַלע פריינט, לאַנדסלייט און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מרס. ליליען שאַבאַצקי

און פאַמיליע

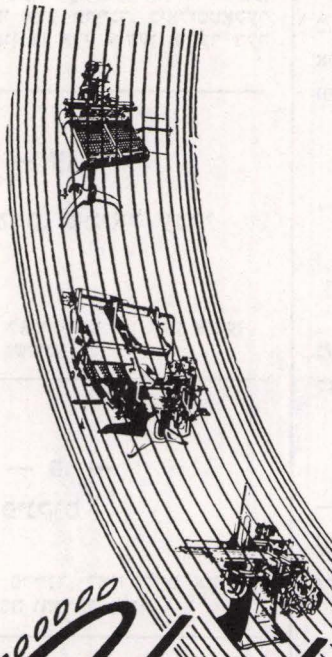
ווינשען אַלע פריינד, פאַטראָניזערס און אַלע אידען אַ כתיבה וחתימה טובה.

האחים שולזינגר

שולחים את ברכותיהם הלבביות לקראת השנה החדשה
לכל משפחתם באשר הם שם, ידידיהם, מכיריהם ולקוחותיהם.
תהא השנה הבאה שנת שלום ושלוה לישראל
ולכל העולם כולו.

שמואל שולזינגר
ומשפחתו

מיכל שולזינגר
ומשפחתו

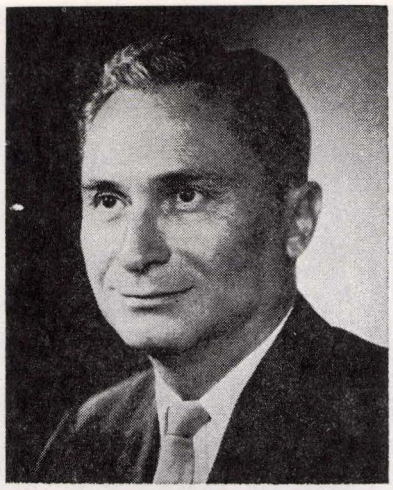

"From a card to a book"

Shulsinger Brothers

121 West 17th Street, New York, N. Y. 10011 • 989-6154

Printers of this Journal

MARTIN GINSBURG

L'SHONOH TOVOH!

New Year Greetings

from the

HON. VICE-PRESIDENTS

ABE GINSBURG

of the

BIALYSTOKER CENTER, HOME & INFIRMARY FOR THE AGED

Martin and Abe Ginsburg

and their families

May the New Year sound the clarion of brotherhood and peace throughout the world.

West New York, New Jersey

ROSE SOLASZ

Mr. and Mrs.

Sam Solasz

and Family

PRESIDENT

of the

SAM SOLASZ

BIALYSTOKER CENTER, HOME AND INFIRMARY FOR THE AGED

extend to their family, friends
and kinfolk everywhere
heartiest wishes

for

A HAPPY AND PROSPEROUS NEW YEAR

האַרציקע וואונטשען צו אונזער פאַמיליע און צו אונזערע
לאַנדסלייט, און כלל ישראל איבער דער גאַנצער וועלט
פאַר אַ שנת חיים ושלום.

May the New Year bring happiness to All,
salvation to our people and peace on earth.

THE SOLASZ CHILDREN

DIANE BETH SCOTT DAVID MARK HOWARD

join their parents in this timely seasonal greeting and message.

929-7883 U.S. Govt. Insp. Est.

MASTER PURVEYORS, INC.

Specializing in Prime Meats

452 West 13th Street New York, N.Y. 10014

929-6767 U.S. Govt. Insp. Est. No. 5101

TEMPLE BEEF COMPANY

Beef, Lamb, Veal

452 West 13th Street New York, N.Y. 10014

989-2870 U.S. Govt. Insp. Est. No. 5101

OLD BOHEMIAN MEATS

Specializing in Prime Meats

452 West 13th Street New York, N.Y. 10014

The Companies Owned By Our President,

SAM SOLASZ

Mr. & Mrs.
JACOB A. LICHTENFIELD
extend to their relatives and friends and all Bialystoker Landsleit best wishes for a Happy and Prosperous New Year

---

OSCAR MACKLER
CELIA KAYE — SADIE KLEIN
Children of the late
LENA MACKLER
extend greetings to their Bialystoker kinfolk and to all Israel for a Happy New Year

---

JUDGE & MRS.
PHILIP NOVICK
Hon. Chairman, Board of Governors
Wish their Friends and Relatives A Happy and Prosperous New Year

---

Mr. & Mrs.
JACK NOTKOFF
and FAMILY
Bronx, N.Y.
wish their family and friends A Happy New Year

Best Wishes for a Happy New Year from
DR. GDALI RUBIN
5000 15th Avenue
Brooklyn, N.Y.

MR. & MRS. DAVID SIEGEL
AND FAMILY
Milwaukee, Wisc.
extend to their friends, Bialystoker Kinfolk in town and the world over best wishes for a very Happy New Year

---

MRS. BEATRICE LICHT
and Family
wish everyone a Healthy, Happy New Year

New Year Greetings
Best Wishes and Blessings
from
NETTIE & ALFRED STERN
and FAMILY
Children of our late Treasurer
LOUIS & MARY DAVIS
Board Members of the Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged
to their dear kin, the DAVISES, SAPERSTEINS and the STERNS, to all their friends and neighbors, Bialystoker landsleit and Jews everywhere for a Happy and Prosperous New Year

---

Best Wishes to Friends and Relatives for a good New Year from
FAY SUKENIK and SONS

MR. & MRS. JACK WOLF
NEW YORK
wish all their friends and associates a Blessed New Year

New Year Greetings from . . .
RUBIN & SYLVIA WEISBROD
and FAMILY
Children of our late Directors
Abe & Yetta Schreiber
We extend to all our relatives, friends and acquaintances best wishes for a Healthy, Happy and Prosperous New Year

---

The Officers and Directors of the *Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged*

Wish all the Readers of the
Bialystoker Stimme
A Very Healthy and Happy New Year

א כתיבה וחתימה טובה
ווינטשן
רבקה ראָזענטאַל
(טיקטין)
און סטעף
צו זייערע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און צו כל ישראל איז דער גאָרער וועלט.

■

אַ ביאַליסטאָקער לאַנדספרוי, שטאָלצע טאָכטער פון דער אַריסטאָקראַטישער פאַמיליע טיקטין, גע־טרייַע נאָכפאָלגערין פון די רייזע־טראַדיציעס פון איר גאָטזעליגען מאַן מאָקס ראָזענטאָל ע״ה און אַנפירערין פון דער „מאָקס ראָזענטאָל רייזע ביורא״, אַנאָנסירט מרס. ראָזענטאָל, אַז איר רייזע־ביורא איז איצט אויף דעם נייעם אַדרעס:

MAX ROSENTHAL
TRAVEL BUREAU, INC.
853 BROADWAY (Room 410)
(Corner 14th Street)
New York, N. Y. 10003
ORegon 4-3382; 3383; 3319

די פירמע איז אַ פאָכמענישע ביאַליסטאָקער רייזע־אָגענטור, אַן אָפּיצע טיר און „לעבעדיגע בריק״ צו אַמעריקע, צו ישראל און צו דער גאַנצער וועלט. מיר פירען אידען אומעטום. דורך אונזער רייזע־ביורא קענט איר „עולה־רגל״ זיין צו דעם כותל המערבי און צו אַלע הייליגע פלעצער אין אַלט און נייַ ישראל.

מרס. ראָזענטאָל באַהערשט עטליכע שפראַכן, און טוריסטן קענען זיך מיט איר לייכט צוזאַמען־ריידן אין וועלכער שפראַך עס איז זיי לייכטער.

אַ רייזע דורך אונזער ביורא איז אַן אָנגענעמע איבערלעבעניש, וואָס איר וועט געדענקען אייער גאַנצען לעבען.

איר קענט פאָרען דורך אונז מיט שיף אַדער ערא־פלאַן. מיר גיבען אייך פערזענליכע אויפמערקזאַמ־קייט, העפליכקייט, באַקוועמליכקייט און פינקטליכ־קייט.

■

מיר דערליידיגען אייערע פארמאַליטעטן, פאַס־פאָרטן, טיקעטס א. אַ. ו. מיר אַראַנזשירען אייער טראַנספאָרטאַציע, פּראָכט, פאַרפאָקונג.

מיר באַזאָרגען פאַר אייך רעפרידזשעריי־טאָרס, עלעקטרישע עפּלייענסעס א. אַ. ו. קיין ישראל.

■

ספעציעלע הנחות
פאַר
ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט

■

שרייבט אָדער טעלעפאָנירט:

MAX ROSENTHAL
TRAVEL BUREAU, INC.
853 BROADWAY (Room 410)
(Corner 14th Street)
New York, N. Y. 10003
ORegon 4-3382; 3383; 3319

New Year Greetings from

Mr. & Mrs. Norman

Bockow-Bońkowski

and Twin Sons

Lester & Barry

Great Neck, N. Y.

DR. & MRS. JACOB SOKOL

DR. & MRS. IRA SOKOL MONOSSON
and Children

DR. REBECCA SOKOL & HUSBAND,
JEFF SMITH

Extend best wishes to all Bialystoker landsleit
And the Jewish People for a Happy New Year

BIALYSTOKER YOUNGS MEN'S
BENEVOLENT ASSN.

New York, N.Y.

Extends New Year Greetings of Good Health and Peace in Israel To All Its Members and Landsleit

---

MR. & MRS. PAUL KARP

Hollywood, California

Extend best wishes for a Healthy and Happy New Year to their Family, Friends and Relatives

---

MR. & MRS. EDWARD WINSTON
and Family

Children of the late IDA & LOUIS AIDAK

Extend their best wishes for a Happy New Year to everyone

MRS. CLARA ASCH
and Family
Wish all their relatives and friends A Happy New Year

IN MEMORY OF
ROSE SCHPOONT
by her husband
HIRSH SCHPOONT

MR. AND MRS. LEON KRIM
and FAMILY
wish their friends a Happy New Year

New Year Greetings from . . .
Mr. & Mrs.
HARRY KATZ
and Family
To Their Relatives and Friends

New Year Greetings from . . .
Mr. & Mrs.
ISRAEL KALISH

MR. & MRS. DAVID FINE
President, Bialystoker Young Men's Benevolent Association
and FAMILY
Brooklyn, New York
Extend their best wishes for the New Year to their relatives, friends and landsleit

---

New Year Greetings from . . .
PHILIP GOLDSTEIN
3446 Buford Highway N.E.
Atlanta, Ga. 30329

DR. and MRS.
BENJAMIN GISSEN
and Family
Extend their Greetings for a Happy and Prosperous New Year

New Year Greetings from . . .
SYLVIA ROSENBLUM

Greetings and Best Wishes from . . . our Honorary Vice President
MRS. ROSE KASS
and her Children
Mr. and Mrs. Earl Brand

Mr. and Mrs.
ROBERT KAMBER
and FAMILY
Asbury Park, N.J.
Express their best wishes for a Happy New Year to all

Mr. & Mrs.
STANLEY KAGAN
West Caldwell, N.J.
Wish All Their Friends A Happy New Year

MRS. CLARA MARCUS
extends best wishes for a Happy New Year

JERRY MINK
Tel Aviv, Israel
Wishes his Family and Friends as well as Landsleit in the U.S., Israel and Bialystok, Poland
New Year Greetings of Health and Joy

שלום על ישראל!

Best Wishes . . .

POZNANSKI'S BAKERY
Bread - Rolls - Cakes
We specialize in Birthday Cakes, Wedding Cakes and Bar Mitzvah Cakes
155 DIVISION AVENUE BROOKLYN, N.Y.

MR. & MRS. RUBIN BLUM
Wish their Relatives, Friends,
and Bialystoker kinfolk everywhere
A Happy and Healthy New Year

Greetings from . . .

GRADINGER & KASS
5111 – 18th AVENUE
Brooklyn, N.Y.

IN LOVING MEMORY OF OUR DEAR PARENTS
CELIA COHEN
and
WILLIAM COHEN
Former Vice-President of the Bialystoker Center and Home
May They Rest In Peace
MR. & MRS. SAM SIEGEL
MR. & MRS. SIDNEY MELTZER
MRS. JOSEPH ENGEL

CAMP LAKOTA
on MASTEN LAKE
BOYS & GIRLS — 5 TO 16 YEARS
"In Beautiful Mamakating Park"
WURTSBORO, NEW YORK

- Only 73 Miles from N. Y. C.
- Elevation 1855 Ft.
- 48th Camp Year
- Drama, Dancing, Music
- Crafts, Nature, Riding
- Friday Night Services
- All Land - Water Sports
- 5 Mile Spring Fed Lake
- Excellent Kosher Cuisine
- Doctor, Reg. Nurses
- Mature, Experienced Staff
- Tuition

Call or Write
MRS. LILLIAN SHABOTSKY
360 East 72nd Street New York, N. Y. 10021
Phone: LEhigh 5-2876

COUNSELLOR DAVID J. GOLDBERG
Hon. Chairman, Board of Directors
ROSE GOLDBERG
Hon. Vice-President
Miami Beach, Florida
and Children
GARY and SANDY
extend best wishes to their family, relatives, friends, officers and directors of the Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged, and to the Bialystoker Ladies Auxiliary for a Happy New Year

---

New Year Greetings from . . .

DR. & MRS. LOUIS LINN
55 EAST 86th STREET NEW YORK, N.Y. 10028

MR. & MRS. EDWARD MEYER
Extend Best Wishes to Family and Friends for a Happy, Healthy and Peaceful New Year

---

RABBI LOWELL S. KRONICK
Chaplain, Bialystoker Center,
Home and Infirmary for the Aged
Extends warmest greetings to the Officers, Directors, Members, Staff and our cherished Residents for the New Year, 5739

New Year Greetings From . . .

S. MEVORACK
of
ART CATERERS
HOLLIS HILLS JEWISH CENTER
210-10 Union Turnpike
Flushing, New York 11344
Tel.: (212) 740-1444, 740-0344

MR. & MRS. ABE NEWBORN
and Family
wish their Relatives, Friends and All Israel
A HAPPY NEW YEAR

Greetings from . . .

HAROLD ABBEY

MR. & MRS. M. ARTHUR TARLOWE
and Family
Wish their Mother
MRS. ELLY TARLOFSKY
and all friends
A HAPPY, HEALTHY & PEACEFUL NEW YEAR

MR. & MRS. ROBERT NELSON
and Family
Wish their Mother
MRS. ELLY TARLOFSKY
and all friends
A HAPPY, HEALTHY & PEACEFUL NEW YEAR

Greetings from . . .
VALLEY FORGE FLAG CO.
1 ROCKEFELLER PLAZA
New York, N.Y. 10010

MR. AND MRS. RALPH BELL
and Family
President of the Zionist Organization of Chicago
wish their family, Bialystoker Landsleit and Friends
A Happy and Healthy New Year and Peace in Israel

MR. & MRS. EDWARD LIPTON
and Family
J.C. HAIR PRODUCTS
3 W. 18 Street, New York, N.Y. 10001
Wish their Relatives and Friends a Healthy and Happy New Year with Peace for the Entire World.

JACOB AND BRONIA SKORKA
Wish the Officers, Directors, Members and Staff of the Bialystoker Home and Infirmary for the Aged as well as its Residents a Healthy and Happy New Year.

MR. & MRS. MISCHA WARSCHAWSKI
Brooklyn, N.Y.
wish all their relatives and friends
A HAPPY NEW YEAR

MR. & MRS. BENJAMIN IZAKOWITZ
and Family
122 N. Edinburgh Avenue
Los Angeles, Calif. 90048
Wish all their relatives and friends
A Happy and Healthy New Year

MR. AND MRS. RUBIN BINDLER
and Family
Honorary President, Bialystoker Center
Home and Infirmary for the Aged
wish their friends, all Goniondzer-Trestiner and Bialystoker kinfolk and the Jewish People everywhere
a Happy and Prosperous New Year

MR. & MRS. HAROLD TALIN
and Family
Extend New Year's Greetings to their Relatives, Friends, and Bialystoker Landsleit

---

DAYAN CLUB OF PELHAM PARKWAY
District 20
Extends New Year Greetings for Health, Prosperity and Peace in Israel to all Officers and Members
EXECUTIVE BOARD, DAYAN CLUB of PELHAM PARKWAY, District 20

Best New Year Wishes from the . . .
ROSKIES BROS.
HUNTINGDON WOOLEN MILLS, Ltd.
A Happy and Healthy New Year
771 Huntingdon Huntingdon, Que., Canada

New Year Greetings from . . .
MR. & MRS. JOSEPH SANDLER
along with Best Wishes to all their friends for longevity, good health and good luck
May the Year 5739 be a timespan of freedom, peace, brotherhood and happiness to all!

MR. & MRS. LOUIS SCHNEIER
Extend Best Wishes to Family and Friends for a Happy, Healthy and Peaceful New Year

---

MR. & MRS. ABE GORDON
and Family
Miami Beach, Florida
Extend their sincere Best Wishes for a Healthy and Happy New Year to their Relatives, Friends and Bialystoker Landsleit

---

MR. & MRS. MEYER ZAKHEIM
and Family
Wish their Relatives, Friends and Landsleit
a Healthy, Happy and Prosperous New Year.

Mr. and Mrs. Marvin Flagg
Mr. and Mrs. Herbert Siderman
and Families
Pay tribute to the Memories of their Beloved
Mother, Father, Grandmother and Grandfather
RAE & HARRY SIDERMAN

ROSE FINKELSTEIN
President, Bialystoker Ladies Auxiliary
Pays Tribute to the Memory of her Beloved Mother
YETTA FINKELSTEIN
Dear Uncle
DAVID ROSENBLOOM
and Dear Aunt
LIBBY ROSENBLOOM
Of Blessed Memory

SAM STOKES AND FAMILY
Fondly Remember their Wife,
Mother and Grandmother
BELLA STOKES
Of Blessed Memory

IN BLESSED MEMORY OF
ISAAC and MINNIE EPSTEIN
Always in our minds and memory
ABRAHAM and VIOLA SAPERSTEIN

IN LOVING MEMORY OF
Our Brothers
SAM & BERNARD
We Wish All Our Friends
A Healthy, Happy and Prosperous New Year
MR. & MRS. SAUL SAIDE
and Family

IN MEMORY OF
Our Loving Mother and Grandmother
FRIEDA ROTHBERG
MR. & MRS. ISIDORE KIMMEL
and CHILDREN

IN MEMORY OF
My Beloved Husband
SAMUEL SOKOLOWITZ
ROSE SOKOLOWITZ
Miami Beach

IN BLESSED MEMORY
Of Dear Husband and Beloved Father
SOLOMON WEISS
by KATE, NAT and MORTON WEISS
Forever in our hearts!

In Loving Memory of our Parents
MORRIS & ANNA KAPLAN
Abraham & Pauline Kaplan
Phil & Mathilde Kaplan
Gerry Gartenfeld
Harry & Shirley Wachtel

Mrs. Edith Kravet
Lovingly remembers her late husband
ABE KRAVET
Member of the Bialystoker Home for many years

In Loving Memory of
Masha and Oscar Chabotsky
Beloved Parents, Grandparents and Great-Grandparents
Leah Chabot Forman
Rose and Al Siegel

Greetings from . . .
SYLVIA AND IRVING FOX
WEST ORANGE, N.J.
who wish all their friends and the Jewish people everywhere
a Happy New Year
We offer a Memorial Tribute to our Dear Parents
ABRAHAM AND BESSIE FUCHSMAN
ALEX AND FANNIE BUYER

HYMAN and SHIRLEY FEINSTEIN
and FAMILY
Children and Grandchildren of the late
MRS. PAULINE SIEGEL
extend best wishes to their relatives, friends and
Bialystoker kinfolk everywhere for
A VERY HAPPY and PROSPEROUS NEW YEAR!

MAX AND ELLA BRINKER
Children of the late
CLARA WAGNER
Wish all their relatives, friends, members of the Bialystoker
Ladies Auxiliary and all Bialystoker kinfolk
A Happy and Healthy New Year

MRS. FANNIE TARLOFSKY

and Family

Remember

ELLY TARLOFSKY

(1888-1976)

Late President of the

BIALYSTOKER CENTER, HOME
AND INFIRMARY FOR THE AGED

We miss him deeply

THE TARLOFSKY FAMILIES

ETHEL and M. ARTHUR TARLOWE
SYBIL TARLOWE
FRANCES and ROBERT NELSON
THEIR CHILDREN and GRANDCHILDREN

FAYE KATZ RATNER

We were deeply shocked and saddened by the tragic, untimely passing of Faye Katz Ratner, 47, of Cleveland Heights, Ohio, on Thursday, May 11th, 1978.

Mrs. Ratner, wife of Albert B. Ratner, President of Forest City Enterprises, Inc. and niece of our well-known Bialystoker *landsman,* Max Ratner, Chairman of the Board of Forest City Enterprises and President of the American-Israel Chamber of Commerce, was a psychologist for the Cleveland Public Schools. Her death resulted from injuries sustained in a car crash.

She started working for the Cleveland schools in 1967 as an intern psychologist while getting her Bachelor's Degree in Psychology from Case Western Reserve University. She received her Master's Degree the following year and had been a Psychologist in Child Development and Kindergarten Enrichment in the school system since then. Mrs. Ratner had a comfortable way of telling parents about their children's problems and showing them how to help. She was a member of the Association for Humanitarian Psychology and the Cleveland Psychological Association, as well as serving on the Board of Overseers of Case Western. She helped found the Cleveland Ballet and served on the Executive Committee of its Board. She was on the Women's Committee of the Great Lakes Shakespeare Festival and the Northern Ohio Opera Association. In addition, she was in the Women's Division of the Jewish Welfare Fund and worked for Cleveland's Park Synagogue Art Festival.

Israeli Foreign Minister Moshe Dayan had been a house guest and so had former Congresswoman Bella Abzug and Senator Henry Jackson. Hundreds of young people also had been her guests, and she opened her large home to many charitable and educational groups of which she was not a member.

In addition to her husband and uncle, Mrs. Ratner is survived by a daughter, Deborah, a law student at the University of San Francisco, and a son, Brian, who attends George

Faye Katz Ratner

Washington University in Washington, D.C. Other survivors include her mother, Rose Katz; a brother, Milton Katz of San Francisco; and two sisters, Esther Meckler and Natalie Berg.

The Bialystoker Center and Home extends its heartfelt condolences to the Ratner and Katz families. May they be comforted on this great loss.

MORRIS WILENSKY

We deeply regret the sudden illness and passing of our beloved Director, Morris Wilensky, who died on Friday, November 18th, 1977, at the age of 70.

Born in Wolkowisk, Poland, he came to the United States in 1920. In 1936, he married the former Pearl Wagman, daughter of the late Benjamin Wagman and Mrs. Nettie Wagman. Nettie Wagman, a Bialystoker, was active on our Board of Directors and a Vice President of the Bialystoker Ladies Auxiliary virtually since the inception of this institution. She was a resident of our Home at her own death in August, 1978.

Pearl Wilensky and her late husband, Morris, followed in her mother's footsteps in supporting our Home for many years until they moved to Century Village, Florida several years ago where they continued their good work on our behalf albeit from a long distance.

In addition to his wife Pearl, Mr. Wilensky is survived by his daughter, Lorraine Ehrlich; twin sons, Barry and Saul Wilensky, and five grandchildren.

The officers and directors of the Bialystoker Center and Home will deeply miss him and pray that his family be comforted on their loss.

(Editor's Note: Because of an error of omission, this obituary notice was belatedly inserted in this issue of the Bialystoker Stimme.)

ELLIOT SURVING

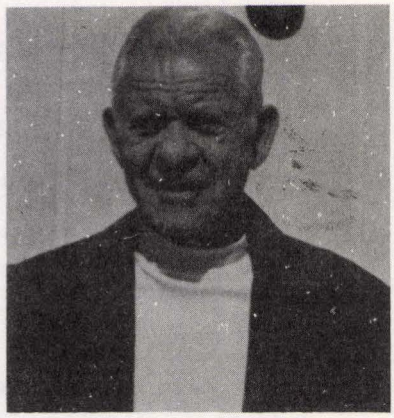
On Saturday, August 5th, 1978, Elliot Surving passed away in Los Angeles, California at the age of 73.

He was born in Bialystok to Zelik and Nelly Suravicz, who were well know in Bialystok.

Mr. Surving finished his education in the Zeligman Gymnasium in Bialystok, leaving Poland for Cuba at the age of 18, from where he emigrated shortly thereafter to the United States.

In 1971, he married Freda Bramson, whom he knew from his youth in Bialystok. They were living in Los Angeles at the time of his death.

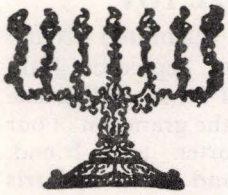
Mr. Surving was an intelligent man and well liked by everyone. He had many good friends. One of them, Alex Becker, helped arrange a traditional funeral service for him.

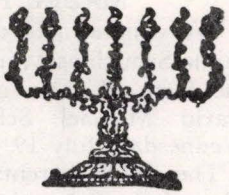
Elliot Surving

The survivors include his wife, Freda; his daughter, Gail Russell who resides in Vermont; his son, Richard Surving of Staten Island, New York; his sister, Lola Fliederbaum of Tel Aviv; four grandchildren; a nephew, Uri Peliel, who lives in Canada.

The officers and directors of the Bialystoker Center and Home send heartfelt condolences to the sorrowing family.

In Memoriam

DAVID ZAKIM

On Tuesday, July 11th, 1978, the Bialystoker Center and Home lost a long-time past officer, member and generous supporter since virtually the inception of our institution. David Zakim was 84 at his death.

Born in Bialystok, he came to this country 68 years ago, first residing in New York City and then, some eight years later, settling in Paterson, New Jersey. Before he retired in 1969, Mr. Zakim was a painting contractor and the owner of

David Zakim

a painting company with stores located in Pompton Lakes and Fair Lawn, New Jersey.

For many years, Mr. Zakim served as an officer of the Bialystoker Relief Society of Paterson and attained the office of Honorary Vice President of the Bialystoker Center and Home.

He leaves a daughter, Esther Zakim of Paterson; two sons, Samuel and Gerald; two sisters, Mrs. Bertha Goodman and Mrs. Ida B. Fisher; six grandchildren, and four great-grandchildren. His wife, the former Gussie Bialystocki, passed away in 1971 as a resident of the Bialystoker Home.

Our officers and directors extend their sincere condolences to the Zakim family. May they know no further sorrow.

NETTIE WAGMAN

One of the most ardent and beloved supporters of the Bialytoker Center and Home and the Bialystoker Ladies Auxiliary, Nettie Wagman, passed away Thursday night, August 3rd, 1978 at the age of 87.

Mrs. Wagman, born in Bialystok, demonstrated a very unusual activism for worthwhile causes from her early youth. She became involved in the Bialystoker Ladies Auxiliary virtually from its inception. For many years she prepared food in her own home for the various parties and functions of the Auxiliary.

Nettie Wagman

Her attendance at the Auxiliary's Monday meetings was regular, despite inclement weather at times, and regardless of her advanced age and declining health. Her personal warmth, dedication and tirelessness within our organization won her the offices of a Vice President of the Auxiliary and a member of our Board of Directors.

Mrs. Wagman was highly respected and admired by everyone who knew her. She was also active in a number of other organizations.

In the last few years of her life, her physical condition deteriorated, necessitating her admission as a resident to the Bialystoker Home. Our staff spared no effort to make her stay with us as comfortable as possible under the circumstances.

She is survived by her children, Pearl Wilensky, Abe Wagman, Diana Wagman, Alex Wagman and Betty Zablowitz; two daughters-in-law, one son-in-law; nine grandchildren and nine great-grandchildren.

Our officers and directors express their sorrow to the bereaved family. May they know only happiness from now on.

CHASHKE OSTRO

On August 3rd, 1978, Chashke Ostro, one of the original members and supporters of the Bialystoker Ladies Auxiliary, passed away at a very advanced age as a resident of our Home.

Mrs. Ostro's name is enshrined in our lobby as one of the pillars of the fledgling Ladies Auxiliary back in the 1920's and 30's. She was a charitable, goodhearted woman who did everything possible to advance the cause of our institution in its earlier years.

Chashke Ostro

A memorial plaque will also be affixed in our synagogue.

She is survived by her children, Ida Ostro, Betty Ostro, Rose Weisman, Jack Ostro and their families.

The officers and directors of the Bialystoker Center and Home express their sympathy to the bereaved.

MAZEL TOV

We congratulate our Treasurer, Jaime Schuchinsky, and his wife on the birth of their new grandson, David Michael Schuchinski, on Wednesday, July 19, 1978.

The child's parents are Mr. and Mrs. Luis Schuchinski of Upper Montclair, New Jersey. Luis Schuchinski is a prominent practicing attorney.

The child's *Bris* ceremony was conducted, we were told, in a most traditional manner, demonstrating that the child will be raised in a strongly Jewish environment.

Our Treasurer is a well-known activist in Jewish communal circles, including Farband, and has achieved a reputation for his talents in Yiddish writing and speaking.

We extend to the Schuchinsky family our sincere wishes that they enjoy much *nachas* from this child.

MAZEL TOV

On Tuesday, June 13th, 1978, Zachary Slote Feuer, was born to Ejlat and Elizabeth Slote Feuer.

His grandparents are our good members, Ignacy and Rita Feuer, and Mr. and Mrs. Arthur Slote. His great-grandparents are Israel Kamaiko, a supporter of our Center and Home for many years and the late Raya O. Kamaiko, former National Vice President of the American Jewish Congress.

His uncles are Jimmy Slote and Larry Feuer; his aunt is Nancy Slote.

He is a first-generation American on his father's side (his father Ejlat having been born in Israel) and a second-generation American on his mother's side.

We wish the entire family much *nachas* from the child in the future.

* * *

In the April, 1978 issue of the *Bialystoker Stimme*, we inserted an obituary notice for the late Raya Kamaiko. Although we accurately reported that she was survived by four grandchildren, we did not mention their names. To correct that error, her four surviving grandsons are Berek Don, Ejlat Feuer, Elliot Don and Larry Allen Feuer.

Allan Fried

BAR MITZVAH

We extend a hearty Mazel Tov to Leon and Fredda Fried, on the Bar Mitzvah of their son Allan on April 1st, 1978.

Allan graduated the Rabbi Hirsh Dachowitz Day School with high honors. He will be entering the Yeshiva High School of Flatbush in the fall.

Mr. and Mrs. Fried are members of our Board of Directors and stalwart supporters of our cause.

May they continue to enjoy much *nachas* from their son in the future.

MAZEL TOV

Neil Wilensky celebrated his *Bar Mitzvah* on Sunday, September 10th. Neil is the son of Barry and Arlene Wilensky and is the grandson of our long-time supporter and friend, Pearl Wilensky and the late Morris Wilensky. His great-grandmother was Nettie Wagman, one of the founders of this institution who recently passed away.

The Wagman and Wilensky families are very dear to us, having invested much of their energies and resources for the advancement of our cause.

May the Alm-ghty grant Pearl Wilensky only *simchas* from now on and may she and the parents of the *Bar Mitzvah* boy derive much *nachas* from him in the future.

CONGRATULATIONS

We wish a hearty *Mazel Tov* to Mr. and Mrs. Oscar Mekler on the wedding of their daughter to Mr. Arie Tim Van Kluyve on Sunday, July 16th, 1978.

On Friday, August 4th, 1978 the Mekler's elder son and daughter-in-law had a baby daughter, Ariel Gabriella.

GOLDEN WEDDING ANNIVERSARY

We are pleased to announce that Jacob and Anna Sabel of Concord, California celebrated their 50th wedding anniversary on June 10th, 1978. Joining them were their children, grandchildren, great-grandchildren and many friends.

Mr. and Mrs. Sabel are certainly no strangers to the Bialystoker Center and Home. For many years, they have been good members and supporters of our institution.

We are gratified that they continue to favor us with their kindness despite the great distance separating us.

May the Alm-ghty grant them many more healthy and happy years together.

Anna and Jacob Sabel celebrate 50th wedding anniversary.

HAPPY EVENTS

MAZEL TOV

On Saturday night, April 1, 1978, Anita Sue Talin married Jay Marshall Silverstein. The bride is the daughter of our former Bd. of Govs. Chmn., now Controller, Harold Talin and his wife, Lorna. She is the granddaughter of our good member and suporter for many years, Fannie Talinsky and the late Philip Talinsky. She graduated

Anita and Jay Silverstein

Hofstra University in May, 1977, majoring in Art History.

The groom, son of Albert and Thelma Silverstein, graduated Hofstra University in May, 1977, with a major in Television Communications.

The lavish wedding was held at Congregation Sons of Israel, Woodmere, New York. A delegation of officers from the Bialystoker Center and Home attended.

We hope that the parents of the newlyweds will derive much *nachas* from them in the future.

REFUAH SHLEIMAH

We extend best wishes for a *refuah shleimah* to our highly regarded directors, Alfred and Nettie Stern, both of whom have not been well. Mr. Stern recently underwent surgery and Mrs. Stern has been ill.

The Sterns have been very devoted supporters of the Bialystoker Center and Home for decades. We value their friendship and loyalty.

MAZEL TOV

Congratulations to Bruce and Rhonda Levy, who got married on Saturday night, October 15th, 1977.

Bruce is the son of Mr.and Mrs. Jack Levy and the grandson of our good members, Esther and Harry Rosenberg, as well as the great-grandson of the late Ray and Louis Goldman, who were very active in our Home.

Rhoda and Bruce Levy

The bride is the daughter of Mr. and Mrs. Fred Chalfin of Spring Valley, New York.

We hope that the parents and grandparents of the newlyweds will enjoy much *nachas* from them in the future.

MAZEL TOV

Hearty congratulations to our generous benefactor and good friend for many years, Jerry Mink, on the birth of a new grandson, Shimon Shulman, on August 3rd, 1978.

The child's parents are Dr. and Mrs. Peter Shulman of Hollywood, Florida.

Mr. Mink visited our Center and Home in August, on a visit to the United States from his home in Yamit, Israel.

As always, he was kind enough to donate a generous sum for the advancement of our activities, in honor of his grandson.

Our officers and directors wish Jerry Mink much success in his business enterprises in Israel as well as many more *simchas* in the future.

CONGRATULATIONS

On Sunday, July 16, 1978, Alan Jay Goldbaum married Jodie Dale Cohn at noon in the garden of the bride's home in Painsville, Ohio, followed by a reception.

Alan is the son of Leanore Goldbaum, whose mother, Ida Rosenblum, is a Vice-President of the Bialystoker Ladies Auxiliary. Jodie is the daughter of Mr. and

Alan and Jodie Goldbaum

Mrs. Ralph M. Cohen of Painsville, Ohio.

The bride attended the University of London and interned at British Broadcasting Corporation, (BBC), London, England. In 1977, she graduated from Chatham College, Pittsburgh, Pa., where she received her Bachelor of Arts in English and communications. She is employed by Kaufman's Department Store, Pittsburgh, Pa., as assistant director of special promotions for all Kaufman stores.

The bridegroom attended the University of Surrey, Guildford, England, and in 1974 graduated from Franklin and Marshall College, Lancaster, Pa., where he received his Bachelor of Arts in history. In 1976, he received his masters degree in public administration from the University of Pittsburgh, Pittsburgh, Pa. He is employed as a senior installation director for Shared Medical Systems Corp., Pittsburgh, Pa.

Our warm congratulations to the family.

— the cost would be prohibitive — but we can do it with the help of the CETA performing and visual artists program.

The American Jewish Congress and Hospital Audiences Inc. each have fifty artists in their program. AJC stresses Jewish content. Their singers offer Jewish songs; the dances and plays are on Biblical themes. HAI stresses the American scene.

Between these two organizations, the Bialystoker Home had a very varied, professional, attuned-to-old-age program. We had plays, puppet shows, magicians, dancers, singers, a woodwind ensemble, guitar players, etc. Most performed in the auditorium but several did bedside shows on the SNF floors for patients who cannot be brought down. The workshops in music and dance were even more therapeutic than the entertainments since they were long term projects and involved direct resident participation.

We realized how much the residents appreciated the program when they asked Mrs. Goren, President of the Residents Council, and Mrs. Helen Weinstein, Secretary, to write and petition the Government for the continuation of CETA.

BARBECUES AT THE HOME OF THE SAGES:

Whenever we have a performance in the auditorium — we had at least one a week during the winter — we always invite the residents of the Home of the Sages to be our guests. To reciprocate, they invited our residents to barbecues at their Home on June 21st and on July 19th. Since the two Homes are only a few blocks apart, there is no trouble with transportation. Most residents can walk over. However, on July 19th, due to extreme heat and humidity, Jack Skorka, our Building Engineer, volunteered to drive a group over to the Sages and Rabbi Ashkenazy of the Home of the Sages, drove them back.

COOK-OUT IN THE GARDEN:

The yearly cookout for the residents and staff was held in the garden on July 12th. The weather was perfect. The garden was gaily decorated and the food was plentiful and delicious as usual. Mrs. Skorka and her staff deserve a vote of thanks for the beautifully run party.

PARTY FOR NEW RESIDENTS

On July 26th the welcome party for new residents was held in the garden. Mrs. Rebecca Rosen, Mrs. Eva Feuer, Mrs. Ruth Weinstein, Mr. Morris Chimoff, Mr. Louis Schwartz, Mr. Max Goldstein and Mr. Israel Feder were the guests of honor. They sat at a special table, each wearing a bright flower and receiving a gift. Because of the Three Weeks mourning period of the Jewish calendar, the festivities were muted. There were, however, many speeches: Mr. Yehoshua Schachter, Administrator, and Mr. Izaak Rybal, General Secretary, addressed the residents. Mrs. Anna Goren, President of the Residents Council, welcomed the new residents to the Home and Mr. Israel Feder replied in the name of the newcomers.

Mrs. Frieda Youngstein and Mrs. Rose Savador sang a few appropriate songs and everyone enjoyed the refreshments.

CELEBRATION:

On July 17th, Miga Rogoff, Director of Activities, had open house in the library for residents and staff to celebrate the birth of a granddaughter and the marriage of a daughter. The "no alcohol" rule was dispensed with for this special occasion and a very good time was had by all. The next day the same party (with wine instead of brandy) was held on the SNF floors for patients who could not come to the library.

A VERY SPECIAL CONCERT

On July 27th, Mr. Harry Feinberg, Executive Director and a very talented cantor and singer, gave a recital of Yiddish and Hebrew songs in the auditorium. He was introduced by Rabbi Lowell S. Kronick, Chaplain, who gave a preliminary talk about the significance of music in Judaism. Mr. Feinberg was accompanied at the piano by his daughter, Mrs. Joyce Rothman, an accomplished pianist in her own right. The program was well received by our residents. They hummed, clapped or just sat still with ecstacy in their eyes. There were tears during the sad songs and smiles during the happy ones. Mr. Feinberg is not only an experienced performer. He is also a warm, compassionate human being. He put his audience at ease with a joke and a few kind words, making them very happy. We are very grateful to Mr. Feinberg and Mrs. Rothman and hope that they will give us another concert soon.

100 YEARS OLD

Lilly Wiener, who was admitted to our Home in 1963, will celebrate her 100th birthday on December 9, 1978.

CHANGE OF ADDRESS?

We ask all our friends and members to please notify us of any change of address. You will be saving us time and money.

Name.....

Old Address.....

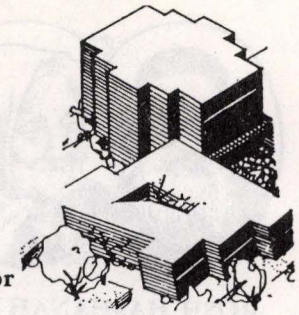
New Address.....

Your attention to this matter will be greatly appreciated.

BIALYSTOKER HOME & INFIRMARY FOR THE AGED
228 East Broadway New York, N. Y. 10002

OUR HOME AND ITS ACTIVITIES FOR THE RESIDENTS

by Mifa Rogoff, Activities Director

One of the worst afflictions of old age is loneliness and isolation. Throughout their lives, people worked, rode the subway, shopped, went to meetings, sat on the stoop and talked to neighbors. Their houses were always filled with noisy children and hungry relatives. They were busy, they were useful, their advice was sought. And then they are old. Children married and left. The spouses died and so did most of their relatives and friends. They find themselves alone in a changed neighborhood.

At best — they are in a Home. The food is good, the bed is clean, there is medical attention and recreation. However, they don't feel part of the neighborhood any more.

That is why we try so hard at the Bialystoker Home to involve our residents with the community. We invite local political candidates of all parties to discuss the issues; we motivate the residents to go to the polls. We take them shopping in the local stores where they occasionally meet a former neighbor, see new products and marvel at the change in prices. We take them to meetings, parties and performances at the Educational Alliance and at the Henry Street Settlement House. We actively participate in street fairs and festivals, the last of which was "The Lower East Side Festival", on June 18th.

The residents enjoyed the speeches, the music and the singing; they derived a great sense of satisfaction from the fact that their "Arts and Crafts" exhibit was greatly admired and that many of the hand-made articles were sold. We have regular craft sessions as part of the Activities program at which we instruct and encourage everyone to work because we know that it is good to be fruitfully occupied. But if the finished articles accumulate and no one wants them, people get the feeling that they are doing "busy work" and they lose the incentive to go on. The monetary reward, no matter how small, is also important. It makes people feel that they are working (the way they did when they were young). Moreover, the money which goes into a special fund controlled by the Resident's Council, makes them feel independent. They discuss, argue, then vote on how to allocate it. This year, $50 went as a Maos Chitim donation to the Home and $150 to UJA.

UJA RALLY:

The yearly UJA Rally was held on July 11th, in the auditorium. Mr. Rybal introduced the speaker, Mr. David Pollock, who talked about economic conditions in Israel, about how desperately the money was needed and about what was accomplished with it. He told the residents he knew how hard they had to work to earn the $150 they were donating. He was very generous with his praise and expression of appreciation. His appeal was so moving that one of the residents, Mr. Jeffey, added $100 of his personal money to the donation and another resident, Mr. Bulgach donated $5.00 out of his allowance.

CETA PROGRAM:

As often as possible we take the residents on field trips: a boat ride around Manhattan, an afternoon at Radio City Music Hall, concerts at Lincoln Center, a Yiddish play, a dance performance. But our residents are getting older and more infirm. Each year fewer and fewer can go on trips, particularly in the winter. So, when we cannot take them to Broadway we try to bring Broadway to them. We could never do it on our budget

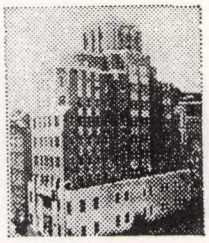
Residents of the Bialystoker Home present David Pollock, representative of United Jewish Appeal, with their check for UJA.

Maurice Jeffey, resident of our Home, gives personal check to Mr. Pollock, who presented UJA plaque of appreciation to the residents.

OUR INSTITUTION

ROSH HASHANAH AND YOM KIPPUR SERVICES

Our beautiful synagogue will once again be the scene of High Holiday services to be held Sunday night, October 1, Monday and Tuesday, October 2 and 3, 1978 — Rosh Hashanah. Yom Kippur services will commence Tuesday night, October 10 and continue Wednesday, October 11, including Yizkor. Yizkor will also be recited on Shemini Atzereth, Monday, October 23.

We invite our neighbors and friends to participate with us at these High Holiday services as well as daily and on Sabbaths. Worshipping with our elderly can only enhance the dignity of these solemn holy days.

CHANUKAH

We will celebrate Chanukah with our traditional party and concert on Sunday, December 24. Following custom, members and friends will kindle menorahs in remembrance of the miraculous survival of the Jews despite Hellenistic persecution.

For further details, please consult the invitations we will be mailing to you.

ANNUAL BAZAAR

The Bialystoker Ladies Auxiliary is sponsoring our Annual Bazaar, opening on Saturday evening, December 2, 1978, continuing on Sunday and Monday, December 3 and 4. The Bazaar will reopen Saturday night, December 9 and continue through Sunday, December 10.

We derive a major source of income from the Annual Bazaar. Our Ladies Auxiliary donates all funds raised to the Home.

The success of the Bazaar depends upon contributions of merchandise. We appeal to everyone for whom it is possible to donate items to our Bazaar. You many deliver the merchandise yourself or we will arrange to pick it up. Please do not wait!

Once again the very capable Harold Talin will be this year's Bazaar Chairman.

ANNUAL THEATRE PARTY

On Sunday, September 24th, 1978, 2:00 P.M., we will conduct our Annual Theatre Benefit at the Metropolitan Opera House of Lincoln Center, Broadway and 64th Street, New York City. This star-studded spectacle titled "Mazel Tov, Israel!", produced and arranged by Ada Einhorn,will feature a cavalcade of talented stars of stage, radio and television: the well-known singer and impressionist, Marilyn Michaels; Misha Raitzin, renowned Metropolitan Opera star and famous cantor; Freddie Roman, the wittiest comedian in town and emcee of this program; the American Balalika Company, a unique and super talented group of singers and dancers. An orchestra will deliver a concert and accompany the stars.

Last year's Theatre Party was a great success and highly enjoyable. With your enthusiastic attendance, the forthcoming performance will be every bit as fruitful as last year's show. We need everyone's cooperation to achieve our goal. Remember the date and time — September 24th, 1978 at 2:00 P.M.

SUMMER EMERGENCY CAMPAIGN

The officers and directors of the Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged, together with our elderly residents, thank all our *landsleit* and friends for helping us with their donations for our Summer Emergency Fund.

PURIM PARTY

We are pleased to announce that our traditional Purim Celebration and Concert will take place on Sunday, March 11, 1979. A lovely program featuring talented artists will be presented. Our audience will enjoy, as in the past, music and singing, as well as traditional Purim delicacies, such as *hamentashen,* and other tasty dishes.

MEMBERSHIP DUES REMINDER

At the end of 1978, our office will send out statements for membership dues for the coming year. We ask all our members kindly to send in their membership dues promptly.

CALENDAR OF COMING EVENTS

1. SUNDAY, SEPTEMBER 24, 1978
   The Annual Theatre Party, celebrating the 47th Anniversary of our Center and Home at the Metropolitan Opera House of Lincoln Center.
2. The Grand Opening of our Annual Bazaar in our Auditorium,
   SATURDAY EVENING, DECEMBER 2, to MONDAY, DECEMBER 4, 1978. Re-opening SATURDAY EVENING, DECEMBER 9, and SUNDAY, DECEMBER 10.
3. SUNDAY, DECEMBER 24, 1978
   The Annual Chanukah Party, Concert and Refreshments
4. SUNDAY, FEBRUARY 4, 1979
   36th Memorial Rally for the Bialystoker Ghetto Martyrs
5. SUNDAY, MARCH 11, 1979
   The Annual Purim Party, Concert and Refreshments

LETTERS TO OUR EDITORS

May 24, 1978

To the Editors:

I was very pleased to receive your April issue of the magazine, *Bialystoker Stimme*.

As you correctly state, my father was born in Bialystok and grew up there. I have always had great interest in Bialystok and went to visit it in January 1976. As the article in your April edition indicates, from a town of 60,000 Jews it has now been reduced to 9. While there, I saw what appeared to be the home where my family was born and grew up. It was one of the few remaining pre-war buildings.

I appreciate your good wishes and please call on me if I can be of any assistance.

Sincerely,
Bruce C. Ratner
Commissioner
New York City
Dept. of Consumer Affairs

15 May 1978

To the Editors:

This (belated) bread-and-butter note is simply to thank you for the hospitality the Bialystoker Home extended to my students on Sunday, April 2nd. In all sorts of ways, both in their papers and in more informal sorts of discussion, the class was very moved by their conversations with some extraordinary people. And I do hope their youth, their spirit and their vitality brought some measure of joy to the aged.

At a later date I will send you copies of some of the pictures taken at the Home and copies of an article I am writing for *Moment* and one of the class members is writing for an F&M alumni publication.

Again, we all thank you.

Sincerely,
Sanford Pinsker, Chairman
Department of English
Franklin and Marshall College
Lancaster, Pennsylvania

June 18, 1978

To the Editors:

This morning, Beth Jacob Junior High School had the honor and pleasure of conducting its 1978 Graduation Exercises at the Bialystoker Center. Everything went very well and our parents, teachers, guests and graduates expressed pride in the program and ceremonies.

However, in reflecting upon the overall morning's activities, I realized how much your cooperation helped make the Exercises a success. We were made to feel very welcome. The decor of the Auditorium, its warmth, and its appearance enhanced by thorough cleanliness, all made for the beautiful impression everyone had of the Bialystoker Center under your administration. We thank you in behalf of our Yeshiva and I include my personal thanks and appreciation for your helpfulness and cooperation.

Sincerely,
(Mrs.) Sylvia Goodside,
Principal
Beth Jacob School

ראש הממשלה
THE PRIME MINISTER

Jerusalem, June 28, 1978

Mr. Benn
7, Blv. Montparnasse
Paris 7e (75007)

Dear Mr. Benn,

Thank you very much indeed for the magnificent work of art you so kindly sent me. I have never seen such a wonderful interpretation of the Bible. It uplifts one's spirit and makes the well-known verses so much more articulate.

My wife and I will cherish your gift and derive inspiration from these wonderful illustrations and we hope we shall have the opportunity to meet you personally.

Unitl then, please receive my very best wishes.

Once again, I thank you from the heart,

Sincerely yours,
Menachem Begin

(Editors Note: The above letter was sent by the Prime Minister of Israel to our beloved Bialystoker *landsman* and well-known portrait artist, Benn of Paris.)

July 26, 1978

To the Editors:

On behalf of the family of the late Samuel Fried we would like to express our appreciation to you and your staff at the Bialystoker Home.

A special thanks is due to the nurses and the health aides on the sixth floor, who nursed my father with gentle care and warmth. They helped him through difficult times in such a way that he felt very much at home and well-liked at the Bialystoker. His last weeks, though often painful, were tranquil and mostly cheerful, thanks to the good personal and health care he received in your Home, which became his home too.

Thank you again for being such good friends in need.

Sincerely yours,
Gertrude Ferencz

LATEST DEVELOPMENTS IN THE CASE OF BENJAMIN LACH

We at the Bialystoker Center and Home had real hopes that Benjamin Lach would be released from his Texas prison in 1978 on his third parole review. As we reported in the last issue of the *Stimme* we had prepared a somewhat different strategy for meeting with the Texas Board of Pardons and Paroles as well as with the prosecuting attorney at the original trial and the editor of the local newspaper which has in the past opposed Benjamin's release.

We were dismayed when we received notification that the Parole Board had denied Benjamin his freedom a third time without benefit of our delegation appearing

FIRST WALLS UNIT'S GRADUATE FROM SHSU — Dr. R.A. Reiner (l.), assistant to the vice-president of academic affairs at SHSU, presents Benjamin Lach with the Bachelor of Science degree in psychology.

before it. It seems clear that the motive behind this hasty decision is avoiding political controversy in this, a gubernatorial election year, in Texas.

We promptly reassured Mr. Lach that our commitment to him remains strong; that our resolve to win his freedom becomes firmer with every disappointment. While of course disheartened by this latest setback, Benjamin, as in the past, advanced several new suggestions that might accelerate a rehearing of his case in the near future.

In late June, Dr. Carmi Z. Margolis, Mr. Lach's close friend, and a pediatrician residing in Israel who was visiting the United States for the purpose of teaching and doing research in pediatrics, held numerous discussions with various persons interested in this case. He was received at the Bialystoker Center, and views were exchanged on questions of future strategy. Dr. Margolis, after completing his interviews of all the interested parties, wrote a report on Benjamin's options for the future. While we are not at liberty to divulge Dr. Margolis' recommendations, we can assure the readers of the *Stimme* that we will seriously consider his ideas as well as other viewpoints regarding the best way to accomplish our goal.

We remain convinced that Benjamin does not deserve to remain in jail given his phenomenal rehabilitation record in prison. Many others convicted of serious crimes have been paroled with less impressive achievements. Mr. Lach gives every evidence that he is fully prepared to return to free society and we strongly feel that he should be given a chance to start a new, constructive life for the benefit of us all.

We expect that after the elections in Texas, further efforts on Benjamin's behalf will be forthcoming and received by the officials of that state with greater enthusiasm than in the past. We will keep you informed through the *Bialystoker Stimme*.

DAVID LUBIN

On Thursday, July 6th, 1978, our worthy Bialystoker *landsman,* David Lubin, passed away after a lengthy illness.

Mr. Lubin, who came to the United States at the age of 12, became very successful here as an industrialist. Although he was prominent in the business world and among various Jewish organizations, he remained a warm, humble man, permeated with a strong Jewish spirit which he brought from his childhood in Bialystok.

David Lubin was closely associated with the Bialystoker Center and Home for many years, and was one of its founders and benefactors. We considered it a privilege to elect him an Honorary Vice President of our institution.

He never forgot his Bialystoker origins, despite his multifaceted involvements as a communal activist. He was a goodhearted man who took a profound interest in our Home's work.

Not only did David Lubin support our Center and Home, he was also deeply concerned about Bialystoker *landsleit* in Israel. He was one of the founders of Kiryat Bialystok, the transplanted Bialystoker colony in Israel, which is a memorial to our beloved hometown and where many *landsleit* reside. As President of the Kiryat Bialystok Foundation, he was in a position to help various people in need. He was responsible for the construction of a beautiful synagogue in Kiryat Bialystok as well as an impressive monument for the 60,000 Bialystoker Jewish martyrs of World War II.

Mr. Lubin prided himself on cultivating friendships with many well known Jewish actors and artists. At one time, in fact, he was himself an actor on the Yiddish stage.

With his death the Bialystoker Center and Home has lost one of its most valuable friends and supporters. We express our heartfelt sympathy to his beloved wife, Betty, and family.

BIALYSTOKER CENTER LAUNCHES RELIEF CAMPAIGN FOR SHLOMO BIALOSTOCKI, VICTIM OF BRUTAL ASSAULT

Shlomo Bialostocki is a 55-year old Bialystoker *landsman* who survived the Nazi death camps. He emigrated to the United States and settled in Denver, Colorado, where he owned a furrier shop.

Working one night, in September, 1977, Shlomo Bialostocki was shot by two armed bandits who broke into his store, shooting him at close range in the neck. As a result, his arms and legs are irreversibly paralyzed.

Several months ago our good friend from Chicago, Illinois, Joseph Dobryman, notified our General Secretary, Izaak Rybal, about this gruesome event. At a Board of Governors meeting at which our President, Sam Solasz, reported on Mr. Bialostocki's plight, a decision was taken to inform our entire membership about his situation, seeking their financial assistance.

It pleases us to report that a very enthusiastic and generous response followed our appeal. A substantial sum of money was collected and forwarded through Mr. Dobryman to the poor victim.

This is yet another example of how the Bialystoker *landsmanschaft* takes care of its own under all circumstances. Our Center exists for the purpose of lending a helping hand to the sick and to the unfortunate. Although we recognize that no amount of money can restore motion to Shlomo Bialostocki's limbs, we trust that he, his wife and daughters appreciate the compassion of their Bialystoker friends.

* * *

As the *Stimme* went to press, we received several press clippings from the Denver newspapers reporting that Shlomo Bialostocki's attacker was caught and convicted for his dastardly deed. A Denver judge sentenced this young man, age 25, to 20 years in the Colorado State Penitentiary for first degree assault.

In a moving scene, Shlomo Bialostocki was carried into the courtroom on a stretcher to testify against his attacker. His near lifeless body had to be physically moved around by someone else so his eyes could scan the courtroom to spot his assailant in court. He identified the accused young man.

At the instant he was shot, Mr. Bialostocki's life was ruined. He has lost his business, his income and has been told by various governmental agencies he must use up all his savings before he becomes eligible for Social Security benefits.

Shlomo Bialostocki, permanently paralyzed and unable to help himself, sitting in wheelchair.

THANK YOU

We wish to thank the following who volunteer many hours of their time in helping the Bialystoker Center and Home, particularly in our office:

Gertrude Feinberg
Molly Rybal
Diana Medvedev
Dora Warick

The valuable work these people are performing on a voluntary basis materially helps the work flow in our office. We hope that they will continue their good efforts on behalf of this institution.

SEEKING RELATIVES

I, Leibe Stein (or Shtein) am searching for my brothers and sisters. I was born in Bialystok. My father's name was Benjamin and my mother was called Masha. I recently arrived from Kharkow, Russia.

If you are related to me, please indicate how you are related by writing to this address:

Syoma Lyubelsky
6423 N. Leavitt
Chicago, Illinois 60659

Szyja Bartnowski points out monument to 3500 Bialystoker Jews killed in the Ghetto uprising, August, 1943. He maintains it and the surrounding landscape as he promised.

turned to David Sohn, then the Executive Director of the Bialystoker Center in New York. As always, Mr. Sohn responded to our request with great enthusiasm, sending us the necessary funds to accomplish our goal. We completed this task in 1946.

Reading in Mr. Rybal's article that the Poles converted the Zabia Cemetery into a promenade for the local people to walk over the bones of our closest and dearest relatives was very disturbing.

Finally, in our time, the State of Israel is fortunate in having a Prime Minister who understands the pain which the Jewish people have suffered for generations and who seeks to ensure the continued existence of the people of Israel in the land of Israel. Let us, instead of attacking him, encourage him with a united front against the enemies of our people. Now is not the time for internal partisanship and political squabbles — which only play into the hands of our enemies. The greatest danger facing the State of Israel is Jews fighting each other. I have no doubt that we will conquer our external adversaries as always.

It is also worth pointing out that the last Passover issue of the *Stimme* contained an article by Sam Solasz, President of the Bialystoker Center and Home, about his last visit to Israel. Mr. Solasz is an esteemed member of the Prime Minister's Club, in recognition of his very important contributions to the Israel Bond Organization. He is also one of the survivors of the Nazi years; a successful businessman in New York, one of the most active workers for Jewish communal causes in New York, who thereby helps strengthen the State of Israel. His is yet another clear example of the ongoing activities of our Bialystoker *landsleit* and the continuation of its Jewish-national life. In spite of the re-emergence of our enemies, the people of Israel lives on.

As an expression of perpetuating Bialystok, we ought to participate in the *Bait Hatfuzot* (Diaspora House), which was constructed on the campus of the University of Tel Aviv. The fraternal division of the United Jewish Appeal is involved in this project.

At the present time, we are continuing our efforts regarding *Sefer Bialystok*. Messrs. Rybal and Max Ratner are in direct communication with Mr. Zvi Klementynovski in Israel about this matter.

I wish to express my deep thanks to the General Secretary of the Bialystoker Center in New York, Izaak Rybal, for his untiring, energetic and sacred work on behalf of Bialystoker Jews the world over. He is carrying on the noble tradition of Jewish Bialystok, which we must never forget.

The Bialystoker Center and the *Bialystoker Stimme* deserve our increased moral and financial cooperation.

May the Jews of Bialystok be strengthed wherever they are. *L'shanah tovah tikosevu v'saychosaymu.*

THANKS TO IZAAK RYBAL FOR HELP WITH TOURS TO POLAND

August 22, 1978

Dear Mr. Rybal:

May I take this means of thanking you most profusely for the inspiration, guidance and help which you have given me in connection with my recent tour of Poland. Without the help of Dr. Leszczynski, whom you had contacted on my behalf, my visit to Bialystok and Warsaw would have been futile.

The many letters and telephone calls which I received as a result of my articles which have appeared in the *Jewish Week* and the *Algemeiner Journal* are all directly as a result of your help for which I will always be grateful.

With every good wish for a very happy and healthful New Year, and with warmest personal regards, I am,

Faithfully yours,

Dr. I. Usher Kirshblum
Rabbi, The Jewish Center
of Kew Gardens Hills

September 6, 1978

Dear Mr. Rybal:

As you know, I have just returned home from having spent a week in Poland during my vacation in August. In the course of that trip I visited both Warsaw and Bialystok, all made possible in large measure by the help given to me by the gentlemen to whom you introduced me in Warsaw; Drs. Leszczynski and Datner. I should like to take the chance given to me by this letter to once again thank you from the bottom of my heart for all the help which you have given to me in the preparation and follow through on this trip. I got many impressions and feelings in the course of the visit to Poland, many of which I hope to share with you at a future time. Suffice it to say at this time that the whole endeavor would not have been at all possible had it not been for all the help which you so generously offered to me and the assistance which you provided. Once again, thank you very much and I look forward to meeting you again.

Sincerely yours,
Robert Leff, M.D.

THE BIALYSTOKER STIMME — A MAGAZINE WITH HISTORICAL SIGNIFICANCE

by Jedidiah L. Hamburg

Jews from Bialystok can point with pride to achievements of their hometown before the war until it was so brutally liquidated by the Nazis. Moreover, Bialystoker Jews who survived the war are continuing to do great things wherever they live.

Undoubtedly one of the greatest accomplishments of Bialystoker *landsleit* is the *Bialystoker Stimme* published in New York. This magazine was founded about 58 years ago by the leader of the Bialystoker *landsmanschaft* in America, considered by many the leader of Bialystoker Jews all over the world, the late David Sohn.

The *Stimme* provides us with news about our *landsleit* everywhere. I would like to take this opportunity to share with the readers of the *Stimme* my impressions as I read the last issue published in April, 1978.

That edition, for example, informs us of Dr.Samuel Pisar, one of the survivors of Auschwitz who has become a prominent international lawyer, specializing in international trade relations between East and West. He has been involved in trade negotiations between large American corporations and the Soviet Government. Dr. Pisar is recognized by the leaders of the Western nations as an expert in this field. He is a close personal friend of French President Valery Giscard d'Estaing. We can certainly be proud of such a Bialystoker personality.

Reading a little further in the last issue of the *Stimme,* we learn that Lord Fisher of Camden, one of the most well-known Jews in Great Britain and Philip Klutznick, the President of the American Jewish Congress, are both of Bialystoker extraction. So is Professor Ephraim Katzir (Kachalsky), former President of the State of Israel and an internationally renowned scientist. Yigal Yadin (Sukenik), world-famous archeologist and currently the Deputy Premier of Israel, is a son of Professor Lipa Sukenik and Chasia Feinsod, who was a Bialystoker. Many of our *landsleit* should remember the glass factory which the Feinsod family owned on Gumener (Kupetzka) Street.

We continue to read the Passover edition of the *Stimme* about Benn's (Ben Zion Rabinowitz) great successes. His artistic works have won acclaim from the most important art critics. He received the highest distinctions and awards from the late General de Gaulle for his contributions to art. Recently he was awarded a medal from former French Premier Jean Jacques Cheban-Delmas. As many of you know, Benn is a Bialystoker.

In another section of the last *Stimme* issue, we read that Bruce Ratner was appointed Commissioner of the New York City Department of Consumer Affairs, one of the most crucial posts in the City of New York. Bruce Ratner's parents were Bialystoker Jews and his uncle is the prominent industrialist and philanthropist, Max Ratner of Cleveland, also, needless to say, a Jew born in Bialystok. Max Ratner is, in addition, the President of the American Israel Chamber of Commerce.

We were saddened to read in the last edition that my good friend and close colleague since Bialystok was destroyed, Pesach Burstein, died in Tel Aviv. Both of us were Vice-Chairmen of the Jewish Relief Committee in Bialystok. The Chairman was Dr. Szymon Datner, my teacher in the Hebrew Gymnasium in Bialystok, who now resides in Warsaw. All three of us labored to reorganize and resurrect Jewish communal life in Bialystok after the war, in order to help serve the survivors and to rebuild the desolation as much as possible.

Pesach Burstein fought for Jewish honor and dignity. As Vice-Chairman of the International Organization of Resistance Fighters and Refugees, he tried to awaken the world against the danger of the resurgence of anti-semitism, fascism and neo-nazism. In 1978 we are seeing the importance of his efforts in this regard. It appears that neo-nazi movements are springing up in all parts of the world, including the United States. May Pesach Burstein be remembered with honor.

I would now like to comment on my good friend Izaak Rybal's article about his visit to Bialystok in December, 1977. As everyone knows, Mr. Rybal is the General Secretary of the Bialystoker Center and Home in New York and the Editor of the *Bialystoker Stimme*. He went to Bialystok last year as a member of a delegation of Polish Jews in America to negotiate with the Warsaw government concerning matters of interest to Polish Jews in America and all over the world. Of particular importance was the fate of historical Jewish landmarks in Poland.

Mr. Rybal's masterful, relevant and moving report about his visit to Poland, especially about Bialystok, truly made the April, 1978 issue of the *Bialystoker Stimme* an historical document. That issue should be read not only by Bialystoker Jews but by Jews all over the world — in libraries, synagogues and universities. For in his article, Mr. Rybal so vividly illustrated what has happened to a great center of Jewry in Poland. Bialystok is but one example of what became of all Jewish cities and towns in Poland and in all of Europe. Particularly upsetting for me was to read that some cold-blooded Poles desecrated the Zabia and Bagnowke Cemeteries.

Between 1945-47 I had the privilege of being Vice-Chairman of the Jewish Relief Committee in Bialystok, as I mentioned earlier. At one of our meetings we decided to relocate the bodies of the Bialystoker Jews who fell victim to the Nazis and who were indiscriminately and callously buried in mass graves at Zabia. Our intention was to re-inter those bodies in a Jewish cemetery and to erect a monument in tribute to the 60,000 of our parents, sisters and brothers who perished in the Bialystoker Ghetto. In this effort, we

GUSTAVE G. ROSENBERG,

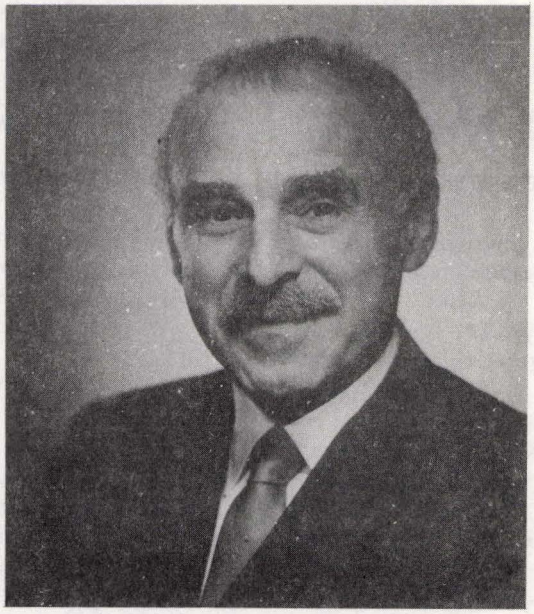
Former Chairman of New York City Board of Higher Education and Prominent Jurist, is a Bialystoker

For many years, Gustave G. Rosenberg has been a member and supporter of the Bialystoker Center and Home for the Aged. We knew that he was an eminent civic leader in New York City and State, and we were also aware that both his parents were born in Bialystok. Judge Rosenberg takes pride in his Bialystoker lineage and we are pleased to share with the readers of the *Stimme* his background and myriad achievements.

His parents, Julius and Anna Rosenberg, both born in Bialystok, married in the United States. His grandparents and all his forebears were natives of Bialystok. Gutave Rosenberg was born in Brooklyn, New York in 1900. His father was a learned man; he picked up the English language very quickly and read local newspapers. His parents were good, honest, devoted and hard working. They raised seven children, four of whom including Mr. Rosenberg, are alive today.

Judge Rosenberg graduated from New York University Law School in 1921. For over fifty years he has been active as a New York lawyer and trial counsel on behalf of plaintiffs and defendants in the trial, Appellate and Federal Courts. He has been admitted to practice in the Southern and Eastern District Courts, the Circuit Court of Appeals and the United States Supreme Court.

On October 31, 1952, he was appointed to the Board of Higher Education of the City of New York, and

Gustave G. Rosenberg

on September 23, 1957 he was elected Chairman of the Board, serving as Chairman for nine consecutive years until his resignation in September, 1966. Under his chairmanship the City University was founded. He is now a Member Emeritus.

Governor Nelson A. Rockefeller appointed him as Justice of the Supreme Court, First Judicial Department, on January 1, 1967. Judge Rosenberg served in that post until December 31, 1967. In 1969, he was appointed to the State Court of Claims by Governor Rockefeller.

Mr. Rosenberg, among other things, focused on instituting and enhancing tuition-free higher education in New York City. He is an officer of many worthy organizations and institutions. Yeshiva University has honored him. He is Honorary Chairman of the Board of Federated Counsel of the Beth Jacob Schools. He is Treasurer of the Institute for Yiddish Lexicology of City College of the City University of New York. He was Governor Rockefeller's liaison representative between the State University of New York and the universities of Israel to bring about further development of the student exchange program. He made an official mission to the State of Israel for this purpose, acting as Special Assistant to the Chancellor on Israeli studies.

Mr. Rosenberg served on the Hurd and Keppel Commissions, finding ways and means of financing higher education in New York State.

He is now retired from the New York State Court of Claims and is presently counsel to the law firm of his son, Lawrence M. Rosenberg, Esq.

The officers and directors of the Bialystoker Center and Home congratulate Gustave G. Rosenberg on his significant career, serving the American Jewish community and striving to make available education to all who wish to learn. We are proud to claim Judge Rosenberg as a Bialystoker.

---

success in discharging his duties as Executive Director in the future.

In his response, Cantor Feinberg thanked everyone for his and her concern expressed to him while in the hospital. All of our officers were particularly kind and thoughtful to him and his family during those difficult weeks. He will never forget their compassion. He then gave special thanks to his beloved wife, Gertrude, who remained at his bedside day and night throughout his entire hospitalization.

Izaak Rybal, General Secretary, greeted the audience and then warmly welcomed back Harry Feinberg. Mr. Rybal briefly described the activities of the Bialystoker Center and wished the newly installed officers much success in their official endeavors. Afterwards, he conducted the appeal, to which the audience responded generously. All donations were given in honor of Harry Feinberg's recovery.

A delicious dinner followed and everyone enjoyed a most pleasant afternoon. Particular appreciation goes to Mrs. Bronia Skorka, Director of Food Services, and Mr. Jacob Skorka, Chief Building Engineer, who directed their staff in making all the preparations for this unforgettable event.

HARRY FEINBERG IS WELCOMED BACK AFTER HIS ILLNESS AT CLOSING MEETING AND INSTALLATION, JUNE 25th 1978

This year's Closing Meeting and Installation of Officers took place on Sunday, June 25th, 1978. The new officers for 1978-79 were installed and charged with carrying forward the important humanitarian work of the Bialystoker Center and Home for the coming year. But this annual occasion was different from all others. Its highlight was welcoming back Harry Feinberg upon returning to his duties as Executive Director after his recent illness and convalescence. Mr. Feinberg, who has actively supported our institution for over forty years, was officially installed as our new Executive Director.

The Chairman of this festive meeting was Jack Berger, installed as our new Vice President in the subsequent ceremonies. In addition to the officers and directors of our Center and Home, a number of invited guests

Honorary President Rubin Bindler installs Sam Solasz as President.

attended. Members of Mr. Feinberg's family were seated at a special table.

Rubin Bindler, Honorary President, installed Sam Solasz as President of the Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged. In a short but moving talk, Mr. Bindler lauded Mr. Solasz for his love and devotion to our institution. Mr. Bindler further described President Solasz's achievements during his first year as President. In his response, Mr. Solasz expressed his appreciation for the honor given him and pledged to continue his vigorous, forward-looking leadership.

Judge Philip Novick, Honorary Chairman of the Board of Governors, installed the following officers: Jack Berger, Vice President; M. Arthur Tarlowe, Vice President-Controller; Jaime Schuchinsky, Treasurer; Izaak Rybal, General Secretary; Rubin Bindler, Honorary President; Harold Talin, Chairman, Board of Governors; Morris Molosofsky, Vice-Chairman; Harry Feinberg, Executive Director; Yehoshua Schachter, new Administrator; Rabbi Lowell S. Kronick, Chaplain. Mr. Novick expressed pride at the fact that he was one of the first, decades ago, to assist in building the Bialystoker Home, now so well known and popular as a leading nursing home in New York State. Philip Novick drew up the incorporation papers of this organization in 1928 as its lawyer. He stated he was satisfied that the institution is in good hands, run in a competent and orderly manner.

Morris Molosofsky, new Vice-Chairman, Board of Governors, installed Harold Morrow as Chairman of the Board of Directors; Charles Schwecher, Vice-Chairman; Rose Finkelstein, Jean Gellis, Sol Krim, Hyman Mann, Diana Medvedev and Raya Zak as Trustees. Mr. Molosofsky wished these officers success in carrying out their future responsibilities.

Cantor Feinberg, in his first public appearance

Harry and Gertrude Feinberg

since his illness, inspired everyone. His repertoire, specially selected for this occasion, called forth the hearty applause and approval of the audience. His daughter, Mrs. Joyce Rothman, accompanied him at the piano. His appearance was all the more poignant because, as he lay in the hospital following a major operation, he promised those who visited him that, G-d willing, he would sing again at the Bialystoker Home. This wish was granted to him at the Installation.

Rabbi Lowell S. Kronick, Chaplain, delivered a heart-warming introduction for Cantor Feinberg. Rabbi Kronick reminded the audience that it had been just a few short months before his illness that Mr. Feinberg was appointed as our new Executive Director. During that period before he became ill, he exhibited great personal courage in insisting upon a full review of the way the Home operated in the past and the direction it should follow in the future. When illness struck subsequently, he once again summoned an inner strength to cope with this new adversity. Rabbi Kronick conveyed everyone's thankfulness and sense of relief that Mr. Feinberg had fully recuperated and was able to entertain at this occasion. The Rabbi wished Mr. Feinberg much

BIALYSTOKER LADIES AUXILIARY

by Rose Finkelstein, President

This is a wonderful opportunity for me, as President of the Bialystoker Ladies Auxiliary, to greet our members and friends. I trust that you all had a happy, healthy and enjoyable summer.

Since my last message in the *Bialystoker Stimme,* we have had many enjoyable meetings, the outstanding of which was our Closing Meeting of June 19, 1978. This was exceptionally well attended by our members and their many friends. I am grateful to all of them for the generosity they displayed. My thanks and gratitude go to Mrs. Bronia Skorka, Director of Food Services, who while catering our luncheons for each Monday meeting, really outdid herself at the Closing Meeting with a tasty gourmet lunch.

You may be interested to know that on July 12th, the residents had one of their summer cookouts in the garden. They all appeared to enjoy the picnic-type food, such as hot dogs, hamburgers, fried chicken, salads, drinks, etc., and the decorations which were arranged by Mrs. Rogoff and her staff. All in all it was a festive occasion — enjoyed by all our residents, helped along by the ideal weather.

I must remind you again that our major fund-raising event is our Annual Bazaar. The cooperation of all our members has helped make this a tremendous success in the past. This cooperation will again be needed desperately this year for securing merchandise, allowing time to set up and sell the donated items. Although our Bazaar will probably be held on the first and second weekends in December, commodities must be obtained as soon as possible. The Bazaar's financial success depends on the quantity and quality of articles received. Ladies, please help! Do not wait until the last minute to secure the merchandise. The time to start is now.

The fall season has traditionally been a time when we embark on our drive for new members. Whether the *Stimme* reaches you on or before the opening meeting of September 11, 1978, we urge all our friends to join our Auxiliary. Your membership will help us to go on with our work on behalf of the elderly. This is a tradition that was started generations ago and it is worthy of your support. Join us and thereby help the aged among us.

I wish to extend to all our members and friends my deepest and warmest wishes for a healthy and happy New Year. May the Lord inscribe all in the Book of Life and grant us peace of mind and a lasting peace in Israel.

Become Members of the Bialystoker Center and Home for The Aged

RABBI LOWELL S. KRONICK TO OFFICIATE AT PROMINENT BOSTON SYNAGOGUE FOR HIGH HOLIDAYS

We are pleased to announce to our members that Rabbi Lowell S. Kronick, Chaplain of the Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged, has been invited to officiate as the Rabbi of the Charles River Park Synagogue in Boston, Massachusetts for the High Holidays.

Rabbi Kronick, who in the past has served as a cantor for Rosh Hashanah and Yom Kippur in a number of synagogues in the United States, will this year deliver inspiring sermons on holiday themes as they relate to issues of our time.

The Charles River Park Synagogue is located near Boston's governmental center. This congregation has been in existence since the late 19th century.

We wish our Chaplain much success in his holiday position.

RABBI I. USHER KIRSHBLUM, BIALYSTOKER RABBINIC LEADER, SHOWS U.S. CHRISTIAN EDUCATORS THE TRUTH ABOUT ISRAEL

Our distinguished Bialystoker *landsman* and member of the Bialystoker Center and Home for many years, Rabbi I. Usher Kirshblum, spiritual leader of the Kew Gardens Hills Jewish Center, has made a personal effort to see that Christian educators in the United States have an opportunity to visit Israel and assess the overall Middle East situation for themselves. This in the face of reports of growing Arab petro dollars streaming into American colleges and universities.

Rabbi Kirshblum raised enough funds from friends to enable two nuns and a Catholic priest to undertake a tour of Israel that has been endorsed by the Catholic Campus Ministries association, and for which the three will receive graduate school credits from Hebrew University.

The educators who will visit Israel, thanks to Rabbi Kirshblum's initiative, are Sister Regina Coll, Director of the Queens Newman Center, Queens College; Sister Joanmarie Smith, who teaches Philosophy at St. Joseph's College; and Reverend Charles Cushing, a frequent lecturer on the Middle East.

* * *

Rabbi Kirshblum, who is also the Vice President of the Federation of Jewish Philanthropies Commission on Synagogue Relations, was the 1978 recipient of the Tzedakah Award to a rabbi at Federation's 23rd Annual Awards Dinner for his fund-raising work.

The Bialystoker Center and Home for the Aged extends its congratulations to Rabbi Usher Kirshblum, hoping that he will be able to continue his important efforts as a leading American rabbi for many years to come.

MARILYN GELLIS, DAUGHTER OF OUR TRUSTEE JEAN M. W. GELLIS, IS PRODUCER OF EDUCATIONAL TELEVISION PROGRAM FOR CHILDREN

Jean Gellis is a Trustee of our Board of Governors who has ardently worked for the interests of our Center and Home for many years. She is a "can-do" person who has gained much experience by working for the Mayor's Office of the City of New York for a long time. Her involvement in screening new residents' applications and planning annual boat rides for our elderly people are but two examples of her activism on behalf of our organization. Mrs. Gellis' daughter, Marilyn, resides in Palm Springs, California and is a specialist in children's educational programming. Her latest creation is a TV Summer School presented on local stations in California during the summer known as "The 21-Inch Summer School". This new one-hour program was broadcasted every week-day morning.

Supporters of education and sponsors of TV Summer school are from right: Jack Latham, Vice-President and General Manager, Marilyn Gellis, Producer of "21" Summer School, and Robert Cattery, President of Coachella Valley Savings and Loan Association in Palm Springs, California.

It had been offered by the local stations in Palm Springs as a public service to the community because there was no summer school open this year in the involved school districts. The program is for students of the 3rd through the 7th grades and is devoted entirely to reading, writing and arithmetic.

Marilyn Gellis, a certified teacher in the Unified School District and President of the Riverside County Math Teachers Association, produced the programs. Other certified teachers donated their time to instruct students over the TV airways. The program had the full support of the educational and civic leaders of Palm Springs and adjacent communities.

In a letter to Marilyn Gellis, John Stull, a California State Senator of the Palm Springs area, wrote, "You are certainly to be commended for taking the time from your summer vacation to produce 'The 21-Inch Summer School'. This will mean a great deal to parents and teachers who had counted on the regularly scheduled program.

"I felt at the time that I recommended you for the 'Teacher-of-the-Year' award back in 1975 that you were a dedicated, conscientious teacher and therefore was not at all surprised to learn that you were the person involved in this very worthwhile effort."

The officers, directors, members and residents of the Bialystoker Center and Home congratulate Jean Gellis on having such a talented, sincere daughter who wishes to extend the bounties of a good education to all who want to learn.

BIALYSTOKER FRIENDS FROM ARGENTINA, COSTA RICA AND MEXICO VISIT BIALYSTOKER CENTER IN NEW YORK

In July, before my wife and I went to Los Angeles on vacation, I met in New York our beloved and worthy Bialystoker *landsleit,* Hirsh and Stella Feigin from Argentina; Max and Fania Mishkoff of Costa Rica and Rita Amiel-Jenton of Mexico. They visited the Bialystoker Center at which time we warmly received them. Our guests saw all the departments in our Home, chatted with our elderly residents and expressed their satisfaction at what they observed.

In the evening, we got together in a fine restaurant for a delicious supper. Naturally, we discussed at dinner the activities at the Bialystoker Center, as well as the latest news about our *landsleit* in other countries.

Our wonderful guests graced our institution with generous donations before departing.

Izaak Rybal

At get-together (l. to r.) are: Fanya Mishkoff, Stella Feigin, Molly and Izaak Rybal, Hirsh Feigin, Rita Jenton. Max Mishkoff (missing on picture).

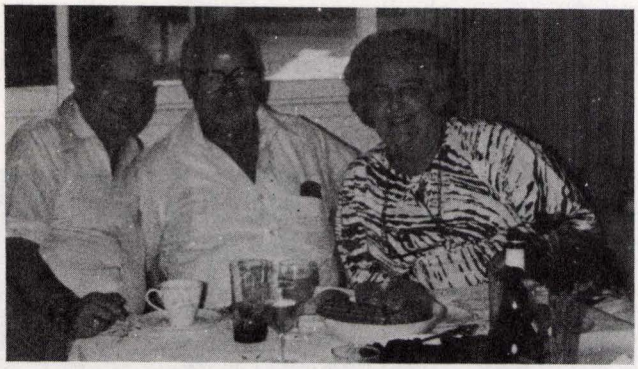
Stella Feigin, Frieda Feiginson, Hirsh Feigin

Hirsh and Stella Feigin — Hirsh Feigin is one of the best known Jewish leaders in Argentina, as well as a prominent industrialist. He is highly regarded by the Buenos Aires government. Mr. Feigin is a manufacturer of huge boilers for large factories in Argentina. He and his wife, Stella, treated us to a very enjoyable evening in Los Angeles.

Tevel and Kayle Pruzanski and son

Tevel and Kayle Pruzansky — Mr. Pruzansky was born in Krynki; his wife in Bialystok. After the war, they settled in Australia. Owners of several textile factories, they are highly regarded in the Australian business community and are active on behalf of local Jewish interests.

Izaak Rybal, Sam and Esther Gornick

Sam and Esther Gornick — Sam Gornick is also a good friend of mine since our boyhood in Bialystok. As soon as he came to the United States after the war, he immediately went to the Bialystoker Center, where he was extended every possible courtesy and assistance. David Sohn, our late founder, was particularly helpful to him. Later on, Sam moved to Los Angeles where he married his devoted wife, Esther, and raised a fine family. Sam Gornick was also a successful businessman.

Alex and Mira Becker

Alex and Mira Becker — Alex Becker, born in Bialystok, arrived in the United States before World War II. In this way, he escaped the gathering Nazi storm. Enlisting in the United States Army, he served in the European Theatre. After the war he went to Paris where he met his wife, Mira, also a native Bialystoker. Returning to the United States, they settled in Los Angeles where they raised a fine family. Alex and Mira are owners of a large carpet concern.

* * *

Dr. Jacob and Shoshana Sokol — Dr. Jacob Sokol is a born Bialystoker who practices medicine in Los Angeles. He is highly regarded in the medical community there. Even in Bialystok, he already served as a doctor. In addition to his clinical work, he is also a professor and lecturer at various universities. An expert in Hebrew, he and his wife Shoshana, are both ardent Zionists. In the near future, Dr. Sokol will be visiting Australia, where he will deliver important lectures on the use and abuse of solvents and other plant chemicals among juveniles.

Upon leaving Los Angeles, Molly and I took with us fond memories and feelings about our many receptions and meetings with our beloved *landsleit,* those who live in California and those who themselves were visiting. Once again we clearly saw how Bialystokers keep together.

We were also greatly impressed by the willingness of our friends to help the Bialystoker Center and Home in New York with generous donations. It seems that Bialystokers all over the world have a high opinion of the work our institution is doing.

When I returned to New York, I was pleased to turn over to our Center and Home all the contributions given to us on our trip. To all those whom we met and to all our readers all over the world, my wife and I wish a healthy, happy New Year and may we see peace in Israel.

(This English translation of the Yiddish article on page 1 appearing in this issue was made by Rabbi Lowell S. Kronick, Chaplain.)

MY RECENT VISIT TO LOS ANGELES

By IZAAK RYBAL, General Secretary

Whenever my wife Molly and I go on vacation we select a location where Bialystoker *landsleit* are to be found. This summer we decided on Los Angeles. A substantial group of dedicated Bialytokers resides there.

We knew in advance that our trip would be enjoyable for ourselves as well as meaningful for the Bialystoker *landsmanschaft*. For on our vacation we would meet with a number of life-long friends from Bialystok as well as new acquaintances.

Upon our arrival in Los Angeles, Molly and I were treated to several public and private receptions, which we found pleasurable. Our stay in Los Angeles extended for about two weeks, which we will long remember because of the warmth, hospitality and affection with which everyone there among our Bialystoker friends related to us.

In effect, Los Angeles became the gathering place of *landsleit* from North America, South America, Asia and Australia. Our trip was therefore symbolic of the cohesiveness of Bialystokers despite the great distances separating them. The following are the people whom we encountered and with whom we enjoyed spending time together:

Edna and Sam Neidorf

Sam and Edna Neidorf — Sam is a close friend of mine since our youth in Bialystok. Arriving in the United States in 1937, he volunteered for active duty in the American armed forces. He picked Los Angeles in which to settle because he already had relatives living there.

Sam and his wife, Edna, have a beautiful family. Mr. Neidorf was a successful businessman until his retirement some years ago.

Since Sam Neidorf knows all the Bialystoker *landsleit* who live in his area and who visit there from other countries, I proposed to him in the name of the Bialystoker Center that he accept the title of our Ambassador of Good Will to Bialystoker people on the West Coast. He agreed to assume this responsibility on an official basis, although he has informally carried out this function on our behalf for many years. I have every confidence that on Sam and Edna's frequent trips to different countries, as well as in their meetings with Bialystokers in Los Angeles, they will faithfully and effectively represent the interests of our Center and Home so that we will be enabled to continue our humanitarian efforts on behalf of the elderly and those in need.

Murray and Lenore Neidorf

Murray and Lenore Neidorf — relatives of Sam and Edna Neidorf. Murray Neidorf is a prominent businessman, living with Lenore in L.A. In the course of our conversation, Murray revealed to me that in 1940, he celebrated his Bar Mitzvah at the Bialystoker Center in New York. His late parents, Zelig and Rose Neidorf, were among the first founders of our institution. Their names are inscribed on memorial plaques in our synagogue.

Helena and Richard Neidorf, children of the Sam Neidorfs

Jackie and Manny Silverman, children of the Sam Neidorfs

MAX AND BETTY RATNER OF CLEVELAND ARE COLLECTORS OF ISRAELI ANTIQUITIES

EDITOR'S NOTE:

(Betty W. Ratner is the wife of our prominent Bialystoker landsman, *Max Ratner of Cleveland, Chairman of the Board of Forest City Enterprises and Trustee of the American-Israel Chamber of Commerce. Over the years the Ratners have put together an elegant collection of antiquities acquired during many trips to Israel.*

In the following foreword reprinted from The First 4000 Years — the Ratner Collection of Judaean Antiquities, *Mrs. Ratner describes the evolution of the Ratner Collection and what it means to her and her husband.*

With their permission, we have selected several pictures of items in the collection. We believe that our readers will immediately recognize the Ratner's love of Israel and its history.)

Once one begins collecting there is a mystique which seems to occur. There is an emotional and an intellectual involvement. There is a sense of adventure.

I cannot pinpoint exactly why or how or when this collection began to take form, but what started with a few antiquities selected for their interest or beauty led to the acquisition of many more pieces during successive trips to Israel by my husband Max and myself.

Our first purchases were made independently. Later, we were fortunate in meeting Dr. Ya'akov Meshorer, who made the archaeology of the Holy Land, the mysteries of the Bible, and much of our ancient history come alive for us. His knowledge gave me a different view of history.

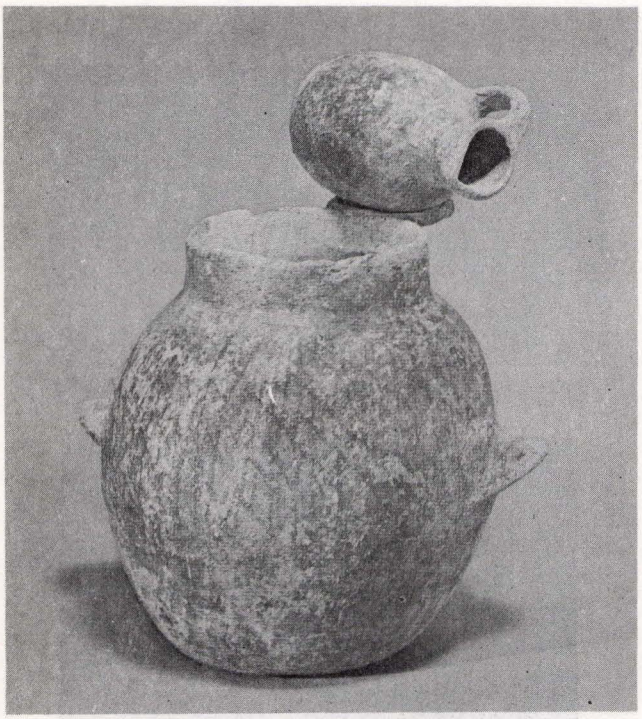
History — when one holds in one's hand an object made forty centuries ago — becomes more than just the record of monumental events, more than a simple recording of wars or large and noble deeds. It becomes a record of the lives of ordinary people. Most of us are not of royal lineage, nor are we forgers of major events. We live our lives in those contexts important to us as individuals.

This collection tells of the daily life of the average man and therein lies its great appeal for me. These pieces were actually used. These pots and bowls, weights and measures, perfume vials and simple jewelry are early counterparts of contemporary objects! We all share a similar legacy. Thus, in a modest way, these artifacts tell not just the story of one people but represent the story of the beginnings of all people.

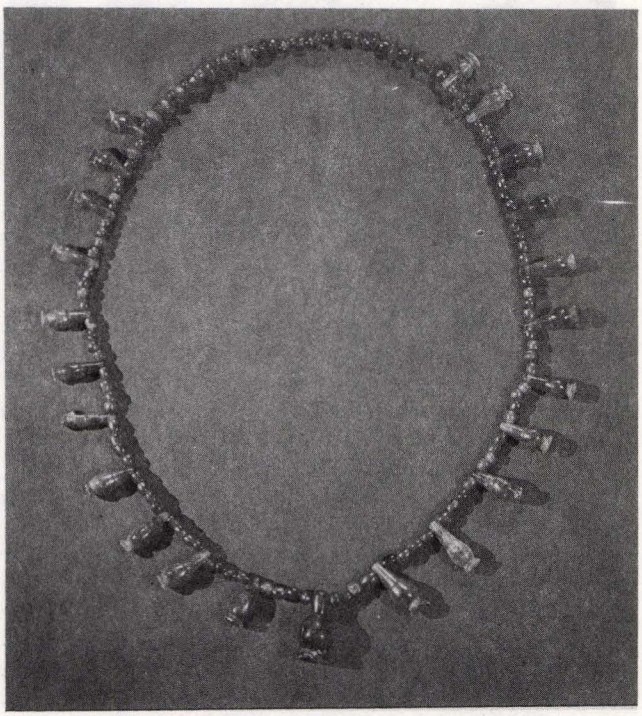
While there are certainly more extensive collections, both privately owned and in museums, we are proud to share ours with others, and it is our intention to add to the collection appropriate objects that may be available.

I began this collection as an amateur in the literal sense of the word. The enormity of putting the exhibit into shape was overwhelming. To the many people who encouraged and assisted me with their professional knowledge and experience, I am forever grateful.

Betty W. Ratner

Early Bronze Age jar from Israel. This artifact and the other in the next picture are part of the Ratner Collection.

Egyptian necklace of Carnelian beads from 14th and 13th Century BCE. Said to be from a tomb near Gaza.

HAVE THEY BEEN CAST ASIDE?

By RABBI LOWELL S. KRONICK

Chaplain, Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged.

The cantor's anguished entreaty to the Alm-ghty on Yom Kippur, "Cast us not away in our old age," has never failed to make me shudder. For even as a young man, I can readily comprehend the extreme pathos of the elderly man or woman, bereft of health and independence. The thought of rejection, abandonment and indifference must be horrifying to every human being, all the more so when one is old, ill and down.

Often since I have been your Chaplain, many people have asked me what I thought of families who placed a parent, sibling or spouse in an old-age home. Are they not guilty of "casting aside" their dear one at precisely the time when that hapless individual needs the support which only a loving family can provide in his own home?

My feelings on this subject are mixed; there are different motives for institutionalizing an aging person which must be examined.

Without a doubt there are some people who care only about themselves, unwilling to sacrifice pursuing their own personal happiness for the sake of a sick father or mother. This reason for handing responsibility over to the officials of a geriatric facility I find morally reprehensible, if the patient could get along with private maintenance. Such children or siblings or spouses can probably be shown as generally self-centered, narcissistic and uncaring in all aspects of their relationships toward others. Their behavior frequently is ethically flawed and, as the psychoanalysts might put it, characterologically disordered.

Others who refer their loved ones to a home for the aged, however, do so because they are only too concerned about their well-being. Unfortunately many elderly people suffer from such debilitating illnesses that they require continuous medical and nursing treatment in an institutional setting. In such instances well intentioned self-sacrifice and care in one's own home cannot substitute for modern medicine and skilled nursing with the help of advanced technology. These circumstances not only justify resorting to the geriatric institution; they demand it.

Families making this decision when the patient's condition is so poor cannot be faulted. On the contrary, they should be perceived as having acted rationally, keeping their loved one's best interests in mind. Hardly selfish, they are rather compassionate, realizing their limitations in caring for their needful family member. They deserve praise for their courageous decision.

I have observed a number of children visiting their parents at the Bialystoker Home on a daily basis, appearing in the most inclement weather to help feed, clothe or otherwise make their regressed loved one more comfortable. Surely this type of devotion reveals the profoundly felt desire of such children not to cast away their mother and father in their old age.

I do not mean to suggest that every relative can or should visit the residents day after day, spending whole mornings and afternoons with them. This is not always possible, nor is it always desirable — either for residents or family members. Yet those relatives who infrequently pay visits and seldom ever telephone a resident give the impression they simply do not care.

It is my belief that most of our elderly residents enjoy a reasonable amount of visits and other demonstrations of support from their families. Alas, a few of our people in the home, however, cannot claim that they receive sufficient comfort from their loved ones. In any event, the Bialystoker Home continually strives to make every resident feel "at home."

To those few relatives who may feel that by placing their elderly family member in a home, they have rid themselves of an unwanted burden I say: give some thought to your own old age. How do you feel now picturing your children, spouse or siblings giving up on you in the future? Can you accept with equanimity the prospect that others will do unto you as you have done to your father or mother, brother or sister, husband or wife? It surely cannot be comforting to look ahead to the time when health fails, strength ebbs, vision dims and hearing diminishes and just at this low point in old age, your closest relatives do not care to see you any more or even to exchange a few words over the telephone from time to time.

The ethics and morality of Torah focus upon putting ourselves in the other person's shoes. The Talmud recounts a famous story of a gentile who approached Hillel, requesting that he teach him the entire Torah in the short time he is able to remain standing on one foot. With patience and clarity, Hillel responded with the following immortal words, "That which you hate, do not do to your neighbor." That is the essence of Torah ethics; the rest is an explanation which we must study and ponder.

On Yom Kippur, G-d willing, we will once again utter and listen to the cantor chant the poignant plea soaring to the celestial heights, "Cast us not away in our old age." Let us all make certain in our own minds that this which we beg from the Alm-ghty for ourselves we are prepared to grant the elderly and the sick in our own families, whether we care for them privately or we are forced to place them in a home.

To all our officers, directors, members, residents and staff, I wish a *Ketivah v'chatimah tovah,* a healthy and happy New Year.

THANKS TO ROSE KASS

We express our sincere appreciation to our Honorary Vice-President, Mrs. Rose Kass. Although she lives with her daughter in Portland, Maine — so far away — her interest in our elderly continue unabated. She always expresses her generosity on every occasion and holiday.

May the Almighty bless her, her daughter, and the other members of her family with a healthy and happy New Year.

GREETINGS AND NEW YEAR WISHES FROM OUR EXECUTIVE DIRECTOR

HARRY FEINBERG

It is just about a year since I had the pleasure of assuming the position of Executive Director of the Bialystoker Center and Home for the Aged. This year has witnessed turmoil and change for our institution — the kind of change that should have taken place years ago, but didn't. I am pleased to report that this change, although drastic in its concept and scope, is improving and strengthening our work. Beginning with the top management and extending to our officers and staff, the overall operation of our Home is noticeably more efficient. Our office is more businesslike and our people are learning more effective ways of conducting the Home's affairs.

We have introduced new methods and procedures which will give us greater flexibility — an easier cash flow so that we can better use our funds for the benefit of our residents in keeping with the Bialystoker tradition. We are always seeking and finding ways to assist those who need our help, whether in our Center and Home or anywhere in the world.

As for myself, I find participating in serving our institution a great pleasure. Let me emphasize "participating" for, as Executive Director, I have insisted upon sharing authority and responsibility with my colleagues. Our decision-making process has been rechanneled away from one individual to a committee. This was done for two reasons: it is our belief that greater wisdom may be found in a group and, also, authority is best shared and not concentrated in one person.

Our administrative officers now sit down together, willing to discuss problems affecting the Home and capable of reaching decisions motivated by the institution's best interests and, particularly, by how our residents will benefit from the steps we take.

Our work is interesting; the daily problems that arise challenge the imagination and require ingenuity and resourcefulness to resolve. After all, we wish to provide excellent patient care while at the same time remaining fiscally responsible.

I have every expectation that with the change in administration, with the modern business methods we are today utilizing and with the collective and democratic way in which we are coping with our responsibilities, the Bialystoker Center and Home will progress to even higher levels of achievement, thereby bestowing upon the Bialystoker *landsmanschaft* greater honor and prestige.

* * *

I have been delighted to give many concerts for our residents, but none was more rewarding to me than the performance I rendered on July 27th for our elderly people. It was a joy to look at the faces of the residents, some sitting in wheelchairs and applauding; others singing along as they heard familiiar old-time melodies. I will remember that day for a long time. In addition, I had the joy of my daughter, Joyce Rothman, accompanying me at the piano. What greater pleasure can there be than deriving the double *nachas* of making elderly, sick people happy and also of watching my daughter enhance my performance with her talented piano playing.

We hope and pray that the New Year will bring us good health, prosperity and the goodness of heart so that we may continue working for our Center and Home. Let us try during the coming year to bring light and joy to the lives of the aging. Let every act of service we perform be inspired by the deepest yearnings we harbor to help our fellow man. Our motives should be pure and our deeds beneficial to those whom we serve. May we all together rededicate ourselves to this noble task and lofty aim we have chosen.

I would like to take this opportunity to wish all our residents, officers and entire membership, our staff and all the wonderful people who work for the Home — also their families and loved ones — a year of good health and good deeds. May we truly be blessed with the reward that comes from giving of ourselves, for no reward can be greater and more everlasting.
L'shanah Tovah Tikasayvu!

To the Editors:

Enclosed please find a check which I choose to donate to the Home. This money was given to me for accompanying my father on Thursday, July 27. The concert, which was given for the residents of the Home, was a very pleasurable experience for me. The joy and appreciation on their faces was payment enough. It is for this reason that I return the money I received in the form of a donation and express my thanks for a thoroughly enjoyable afternoon.

Very truly yours,
Joyce Rothman

ISRAEL BOND DRIVE AND ANNUAL BRUNCH TO BE HELD AT BIALYSTOKER CENTER, SUNDAY, NOVEMBER 12, 1978, 11:30 A.M.

Once again this year, the Bialystoker Center will demonstrate its firm support for the State of Israel by conducting an Israel Bond Drive on Sunday, November 12, 1978, 11:30 A.M. This occasion will also be our Annual Brunch. An elegant repast will be served. This year's guests of honor will be Rose Solasz, Past President of the Hollis Hills Chapter of Hadassah and wife of our President, Sam Solasz, and Harry Feinberg, our Executive Director.

Further details will be sent to our members in the future.

FROM THE DESK OF OUR ADMINISTRATOR

YEHOSHUA SCHACHTER

I am very pleased to have this opportunity of sharing several of my impressions about the Bialystoker Home with you as the new Administrator. It is six months since I have assumed this position, during which I have met most of our officers and directors and many Bialystoker *landsleit*. Needless to say, my administrative duties and my new friendships have been exhilarating and rewarding.

Having occupied responsible positions in other geriatric facilities, I am impressed with four major strengths the Bialystoker Home has. First, I have discerned a commitment to serving the elderly based upon deeply felt religious and humanitarian ideals. I have discovered that the Bialystoker *landsmanschaft* is well known for its compassion and concern for those in need.

A second point in our Home's favor is its tradition of initiating new programs, emphasizing research and always remaining aware of the "total patient" — his needs as an individual and his social relationships with other people. We strive to serve as every resident's own home, not as a cold, impersonal institution having custody of the rejected and the abandoned.

Yehoshua Schachter

My third observation is that the Bialystoker Home is a community-rooted facility. We function within the Lower East Side area; we interact with other service agencies in order to benefit the people residing in our area, as well as those coming to us from other communities. Our closeness to our Bialystoker roots and to our local community distinguish our Home from many other facilities for the aged. In this connection, I look upon this great organization as reflecting our people's concern for their fellow man by providing concrete services for the elderly.

Fourth, the profound emotional investment of the Bialystoker *landsleit* in the Home motivates them to raise and donate funds, provide volunteers and involve themselves actively in the affairs and efforts of this institution.

I believe that these four qualities have contributed to the excellent reputation the Home has commanded for so many years. The dedication of our staff is closely linked with our membership's support. The environment in which all of us work together is inspiring since we all know that the Home enjoys the loyalty of its friends.

Now that I have stated my impressions of this organization, I should like to touch upon some of my tentative goals as Administrator. As one with a strong business administration background, I am a firm believer in innovating the most up-to-date, cost efficient business and accounting systems within our office. Our patients will be better served when we complete the necessary task of reorganizing our financial house. Both the State of New York and you, our members and supporters, have the right to expect that we successfully pursue this goal. Another aim is to improve, where possible, our delivery of health care services. While we have a wonderful reputation as a nursing home, we should, nonetheless, continually strive for even better patient care. Being old and ill is not easy; all the resourcefulness at our disposal must be utilized to make the aging process more liveable.

My vision of the Home's future is: with your hard work and mine, we will satisfy the lofty and noble aspirations of its Bialystoker founders. If we carry on the good work of the past and even make further progress, my administration will turn out to be worthy of the confidence and trust you have placed in my hands.

My wife and daughters join me in hoping that all of you will enjoy a healthy, happy and prosperous New Year.

THANKS TO LABOR ZIONIST ALLIANCE

The Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged expresses its warm thanks to the Greater New York Regional Committee, Labor Zionist Alliance (Farband) and its members for their cooperation in our *Maoth Chitim* appeal.

We are honored and privileged to be associated with Farband, dedicated to the welfare of the Jewish community at large.

BIALYSTOKER STIMME

Published by the

BIALYSTOKER CENTER & BIKUR CHOLIM, INC.

228 EAST BROADWAY • (212) 475-7755-7756 • NEW YORK, N.Y. 10002

NEW YORK SEPTEMBER, 1978 No. 323

MESSAGE FROM OUR PRESIDENT

SAM SOLASZ

The June 25th, 1978 Installation of Officers was perhaps the most memorable such occasion in all my years of association with the Bialystoker Center and Home for the Aged. After completing one year as your President, I sensed a renewed unity and a clearer resolve among our officers to lead this great organization forward. Without question we have overcome the scourge of partisanship, recalling once again that our common goal is to work for the elderly, the handicapped, the poor and the downtrodden. On this we all agree. We cannot and we will not be diverted from our sacred obligations.

The Bialystoker Center has in the past year continued its hallowed tradition of concern and assistance for the unfortunate. Elsewhere in this issue, you will read about our relief campaign for Shlomo Bialostocki, a Bialystoker *landsman* in Denver, Colorado, who was paralyzed following a brutal assault by bandits. Our efforts on behalf of Benjamin Lach continue without interruption. The remaining Jews in Bialystok and destitute *landsleit* in Israel will once again receive financial assistance from our Center. We remain committed to our goal of helping to publish *Sefer Bialystok* as soon as possible. These and a number of other projects attest to the Bialystoker Center's ongoing vitality.

As one to whom Bialystok will always remain a cherished memory, I shall never allow factionalism and petty strife to interfere with my life's work. The Bialystoker Center and Home are for me the embodiment of the ethical and humanitarian values which make my life meaningful to me. Many of my family members and a host of my friends before World War II did not get the chance I did to lead and support a helping institution. Their ruthless liquidation eliminated so many kind, compassionate and caring individuals from the face of the earth.

That is why I have no patience with selfishness and deviousness. This June's Installation — whose highlight was Harry Feinberg's triumphant, albeit poignant, return after serious illness — reflected the success of our officers and directors in cleansing the atmosphere within our Center and Home, reconciling the differences of the past and binding up old wounds. The warmth and friendliness within which the proceedings took place underscored the progress made during the last year.

I cannot emphasize enough how vital the support of our members and friends is for the future of the Bialystoker Center and Home. That which we have built can continue performing its essential functions for the old and the sick only if all of us keep on investing our energies and interest into our beloved Home. I am satisfied that we in the leadership echelon share this sentiment.

Our many members and readers of the *Bialystoker Stimme* around the world should be aware that we need you more than ever to keep alive the dreams, hopes and aspirations of those Bialystoker *landsleit* who, to our great regret, are not alive today. Let their legacy of goodness and humanity survive as an everlasting memorial to them.

My wife Rose and my children, Diane, Scott and Mark, join me in wishing all of you a healthy, happy New Year.

ROSE SOLASZ SUCCESSFULLY COMPLETES TWO YEARS OF SERVICE AS PRESIDENT OF HOLLIS HILLS HADASSAH

Rose Solasz, wife of the President of the Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged, Sam Solasz, completed with distinction in June, 1978 a two-year term as President of the Hollis Hills Chapter of Hadassah Women.

Mrs. Solasz, a very active worker for Jewish communal causes in her own right, spent much of her free time in furthering the important work that Hadassah Women perform on behalf of the State of Israel.

During her two-year presidency, she won eight different awards for her magnificent service. On June 3rd, at a lavish party attended by 650 members, Mrs. Solasz was awarded a special plaque and a diamond-studded golden pin was presented to her. She was also offered another two-year term as President, which she declined.

Two weeks later, approximately 100 women threw a surprise party for Rose Solasz because of their great affection for her.

Mrs. Solasz fully intends to continue working actively for the Hollis Hills Chapter of Hadassah as well as for the Bialystoker Center and Home. We congratulate her for a job well done in both organizations.

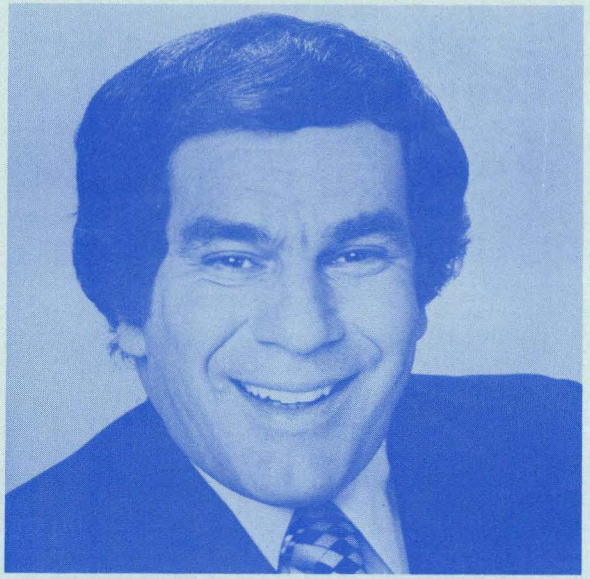
BIALYSTOKER CENTER, HOME AND INFIRMARY FOR THE AGED

Is Proud To Present Our

STAR STUDDED SPECTACLE

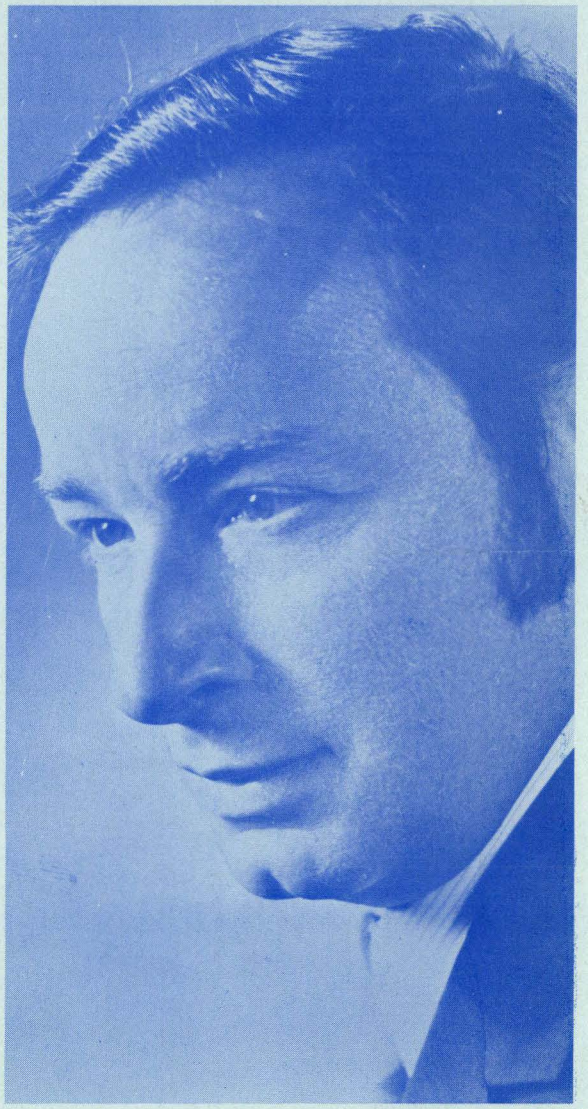
MARILYN MICHAELS

FREDDIE ROMAN

AMERICAN BALALAIKA COMPANY

MISHA RAITZIN

SUNDAY, SEPTEMBER 24, 1978 at 2 P.M. — METROPOLITAN OPERA HOUSE OF LINCOLN CENTER

ROSH HASHANAH ISSUE

BIALYSTOKER STIMME

Published by the

BIALYSTOKER CENTER & BIKUR CHOLIM, INC.

228 EAST BROADWAY • (212) 475-7755-7756 • NEW YORK, N.Y. 10002

NEW YORK | SEPTEMBER, 1978 | No. 323

BIALYSTOKER CENTER, HOME AND INFIRMARY FOR THE AGED

You are cordially invited to a

STATE OF ISRAEL BONDS

BRUNCH AND CONCERT

in honor of

ROSE SOLASZ HARRY FEINBERG

Sunday, November 12, 1978

11:30 A.M.

In our Auditorium

228 East Broadway, New York City

R.S.V.P. by November 1 No Couvert

אַרויסגעגעבן פון ביאַליסטאָקער צענטער, 228 איסט בראָדוויי, ניו יאָרק

דוד סאָהן ע״ה, גרינדער

רעדאַקציע־קאָלעגיום: לואים סילווער, איסאַק ריבאַלאָווסקי און הרב שמואל א. קראָניק

Published by the Bialystoker Center, 228 East Broadway, New York City

Editorial Committee: Louis Silver, Izaak Rybal and Rabbi Lowell S. Kronick